

ÅRSBOK 1988

Smålands Gille

i Göteborg

Nöjda kunder kommer tillbaka.

Det är den enkla sanningen i allt affärsliv. Inom dagligvaruhandeln maste dessutom kunden vinnas tillbaka varje dag. Det kräver inte bara ett ständigt utbud av prisvärda och attraktiva produkter, utan även en väl utvecklad känsla för omtanke och service.

Den kombinationen finns hos alla landets ca 4.000 ICA-handlare. Med egen butik följer en naturlig omtanke om kunden. Och med ICA-rörelsens gemensamma resurser skapas unika möjlig-

heter att erbjuda ett brett märkessortiment till konkurrenskraftiga priser. Även på mindre orter och i glesbygd.

Att se nöjda kunder komma tillbaka är det roligaste vi vet. Och i sanningens namn blir de också allt fler för varje år.

Det vet vi ICA-handlare och våra medarbetare.

Smålands Gille i Göteborg

Budkavle kommer — budkavle går!

Fyra budkavlar kommer under sommaren att genomkorsa Sverige med ett uppdrag om samling i bygderna för en LEVANDE BYGD OCH NATUR. Sveriges Folkrörelser har ställt sig bakom apellen och budkavlen löper fram till överlämnandet vid Landsbygdens dag på Skansen, den 28 augusti 1988.

Nog oroas vi lite till mans över utflyttningen från landsbygden och små orter till storstadsområdena. Servicen för dem som stannar kvar försämras och driver ytterligare på utflyttningen. Tyvärr kan man se hela byar avfolkade hemma i Småland och i de öde ladugårdarna står redskap mot svarta väggar.

Och ändå är Småland fantastiskt! Det finns ännu friska skogar och renar vatten med rikt växt- och djurliv. Det finns natur som är skönhetssupplevelser och rekreation. Fortfarande.

En levande landsbygd får dock inte bara vara en hembygdsstuga eller ett reservat — då är inte bygden längre levande. En levande landsbygd är givetvis en bygd i rörelse — där människor bor och lever, bevarar och förändrar.

Det går att förändra till det bättre och det är inte för sent. Men det är förtvivlat bråttom. Låt oss börja genast, där vi lever och arbetar. Det handlar ju om kärlek till livet och hembygden och om våra barns framtidsvärld.

HELA SVERIGE SKALL LEVA!

Göran Holmberg
Gillesordförande

Hela Sverige
ska leva!

PROSTEN PETER MAGNUS RYDHOLMS MINNEN

Utgivna av Göteborgs stiftshistoriska sällskap. Göteborg 1987

Rydholm föddes 1853 i Långareds socken i Västbo härad i Småland. Han blev student i Göteborg 1874, prästvigdes 1878 och kom följande år som präst till Göteborg, där han tjänstgjorde vid domkyrkan. År 1897 blev han vald till kyrkoheder i Lundby. Han utnämndes till prost 1917. Under två år, 1915-1917, var han ledamot av Riksdagens andra kammare.

Det var först i början på 1920-talet som Rydholm kom att nedteckna sina minnen. Manuskriptet har troligen inte från början varit avsett för publicering. Det kan man se därav att den ordning och reda som annars utmärkte Rydholm inte avspeglar sig i minnesanteckningarnas tidsangivelser. Att utgivningen nu kommit till stånd har Stiftshistoriska sällskapet att tacka dottersonen professor Tore Strömberg för. Det är han som bevarat det värdefulla manuskriptet och ställt det till förfogande för publicering.

Den betydelse som Peter Rydhols Minnen har för prästhistorien skall inte beröras här annat än i vad den berör Västbo. Det är i stället skildringarna från 1800-talets Långaryd, denna ålderdomliga bygd, som nu fångar vårt intresse. Långaryds pastorat som förutom moderförsamlingen också omfattar Färgaryd och Femsjö har nämligen på sätt och vis stått faderför Smålands Gille i Göteborg. Det är inte bara själva Smålandsstugan, nu i Slottsskogen, som hämtats från Femsjö utan också 708 av de något över 1.000 föremål ingående i samlingarna, som härstammar från pastoratet.

Vi skall nu se något närmare på vad Rydholm har att berätta om sin fädernebygd.

Jordbruket

I naturahushållningens tid bestämdes kostens sammansättning av vad jordbruket lämnade i utbyte. Rydhols fader hade 1846 köpt ett mantal Östra Kråkeryd i Långaryds socken och drev där jordbruk. Avkastningen var där första året endast 30 tunnor men ökade senare till 60 tunnor. Det var säkerligen en normal skörd för ett jordbruk om ett mantal i början av 1800-talet i Småland. Som jämförelse kan jag nämna, att i Vislanda sådde bondeprosten E.P. Hyltenius på den lika stora gården Hönetorp Västeråsgård, som han ägde personligen, årligen 13 tunnor spannmål och skördade 44 tunnor; detta enligt prostens dagboksannteckningar som jag bearbetat. Rydhols uppgifter stämmer således mycket väl med genomsnittet av skördeutfallet i Småland i övrigt.

Ett försök som fadern gjorde att odla råg på sank mark slog inte väl ut. Nyttan av att gräva diken hade han inte insett. Jordbruket i övrigt beskriver Rydholm på följande sätt: "Man hade sina gamla åkrar, av vilka var och en år efter år beсадdes med samma slags säd". Växelbruk praktiseras tydlig annu ej i Västbo. Man odlade huvudsakligen havre och korn samt råg, det senare dock i obetydlig mängd.

Gårdens avkastning räckte emellertid inte till födan för familjen. För att få pengar, företrädesvis till skatten men också för att köpa säd och andra födoämnen, högg man skog till sågstockar som kördes på vinterföret till Tolsbo såg, där de förvandlades till bräder som forslades till Halmstad och såldes. Ryd-

holm berättar att han gjorde dessa resor som tioåring i sällskap med sin dubbelt så gamle halvbror Johannes. Det var ett vanligt sätt i bondehemmen i Småland att låta småpojkarna följa med de vuxna på vinterkörningarna. De fick hålla i tömmarna till den häst som drog ett följass. Jag har själv varit med om detta på 1910-talet då det kördes asptimmer från vår färdernegård till järnvägsstationen. När jag kom hem blåfrusen gav far drängen förebråeler för att han inte lyft ner mig från lasset och låtit mig springa bredvid för att bli varm. Far möttes då av invändningen att ”så länge snoren rinner på pojken, så är det ingen fara med honom”.

För att dryga ut vinterfodret för fåren skars det löv på sommaren. Det bands i kärvar på samma sätt som sädén. De sattes upp på gårdesgårdarna ochräknades i tjog, inte i travar som sädén. Rydholm har nämnt detta i sina anteckningar om långarydsmalet i Västbo, utgivna av G. Heström genom landsmålsarkivet i Lund 1951.

Kvinnorna i Rydholms barndomshem bidrog till försörjningen genom att väva till avsalu. Det var mest huvuddukar men också lärt till skjortor och dräll till borddukar, som gummor gick omkring och sålde i bygden mot provision. Rydholm har detaljrikt berättat om vilket drygt arbete som linberedningen var. Han nämner också att det endast var hans mor som hade förtroendet att spinna lin till syträd. Den måste spinna synnerligen fin och jämn för att kunna tvinnas och användas till tråd.

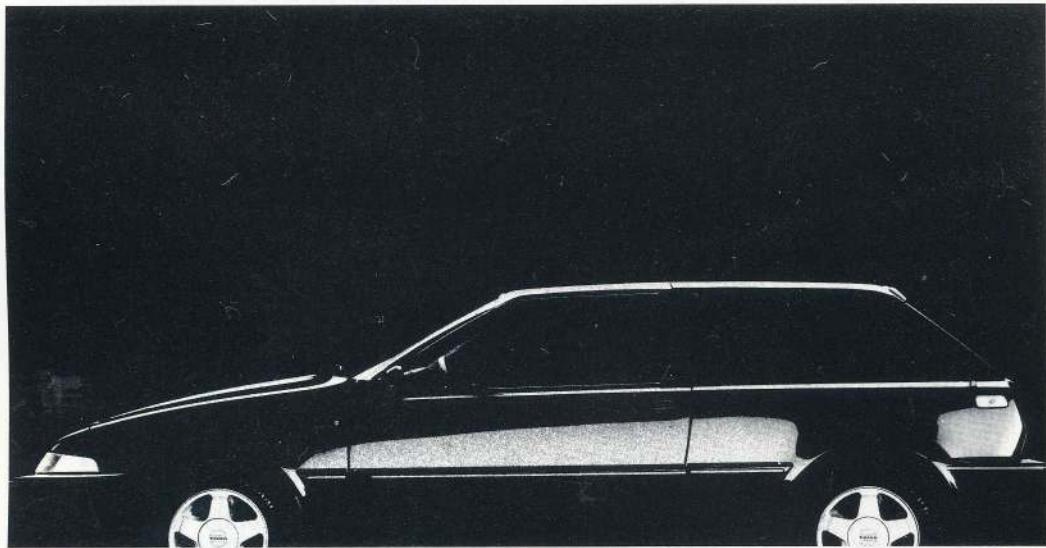
Rydholm är angelägen att framhålla, att han aldrig hört talas om att familjen var fattig. När han i 70-årsåldern skrev ned sina minnen kunde han dock inte underlädden reflexionen att, ”om en nuti-

da arbetarfamilj skulle leva under sådana förhållanden, varunder vi i likhet med våra grannar levde på den tiden, höga jämmerrop skulle höjas över skriande nöd och icke människovärdig tillvaro.” Men detta sätt att se på sitt barndoms-hem visar Rydholm vilken sann och omdömesgill folklivsskildrare han är. Han förefaller inte till att själv lägga nutida värderingar på äldre tiders levnads-förhållanden, något som tyvärr är allt för vanligt hos nutida författare och även hos dem som bedriver vetenskaplig forskning på detta område. I den förnöjsamhet han beskriver låg ofta en god portion lycka, vilket inte sällan förbises.

Låt oss nu återvända till jordbruket. Det framgår inte av Rydholms anteckningar vad slags brödsäd som såddes. Förhållandena var emellertid likartade i mitten av 1800-talet i detta avseende i Småland och jag kan därför använda uppgifter som jag tagit fram ur Tabell-verket för Vislanda. Om det i den socknen år 1802 såddes 160 tunnor råg, så såddes samma år 250 tunnor korn, men blott 3 tunnor vete, 30 tunnor havre och 30 tunnor potatis. Korntalet (förokningen) var för vete 2, för råg 4, för korn 5, för havre 7 och för potatis 6. Det är anledning att anta att utbytet var detsamma, troligen lägre, i det magra Västbo. Gammalmodiga brukningsmetoder och förädlat utsäde är förklaringen.

Man kan lägga märke till att vete odlades i mycket ringa utsträckning; hos prosten Hyltenius i Vislanda blott några skäppor. Förklaringen är att de stränga vintrarna nästan alltid orsakade missväxt på detta sädesslag. Vetet kallades stundom ”ångersäd” därför att skörden blev så ringa. Följden blev att vetekringlorna betraktades nästan som helgdagsbröd. Rydholm berättar om hur gästfriheten i

SÄKER HELA VÄGEN.

Bränsleförbrukning: 0,80 (340 DL man.) - 1,22 l/mil (780) vid blandad körning. Kostnad 1.500 mil 4.860-7.411:- (1/7-87).

Det finns bakhjulsdrivna Volvobilar. Och framhjulsdrivna. Det finns Volvobilar med stel bakaxel. Och med delad.

Alla lika säkra.

Det viktiga är nämligen, att egenskaper-na förblir desamma hela vägen. När det går sakta. Och fort. När körningen flyter smärtfritt. Och när det hettar till.

Den egenskapen kallar vi "dynamisk" säkerhet.

Vädbo var självfallen och att en besökande alltid skulle ha traktering hur kort besöket än var. ”Ring och bröd” skulle det vara. Det betydde en rågbrödsskiva på vilken lades en veteckringla. Dessa var emellertid inte avsedda att ätas, och det gick heller inte för de var torra och hårdas som sten. Vid hemkomsten lades de i en korg och kunde plockas fram för att användas när de själva fick besök.

Veteckringlan hade som sagt hög status. Det kan man se på bonadsmålningarna, som prydde de nakna timmerväggarna i jultiden. Den mycket produktive Anders Eriksson Åhs använde gärna de gula kringlorna som dekoration på sina målningar.

Kosthållet

Matordningen i vardagslag i Rydholms hem var följande:

Frukost klockan 8, krås (inälvsmat) och fläsk.

Daver (dagvard, enligt Rydholms anteckningar om långarydsmalet, måltid mellan frukost och middag, vanligen klockan 12-1) gröt.

Middag klockan 4 sill och potatis.

Kvällsmat klockan 8 gröt.

Den fläskbit som barnen fick till frukost var inte stor. Detsamma gällde om sillbiten till middag. Den skulle räcka till 8 personer. Man fick äta så mycket havrebröd man ville. Till efterrätt vid midagen serverades vanligen mjölk och bröd. Vid slättartiden var kosthållet ”styvare än annars”, säger Rydholm. I oktober slaktades ett nötkreatur och stundom ett får. Några dagar före jul slaktades grisens. Kött och fläsk saltades ner och ansågs inte ätbart förrän det legat sin tillbörliga tid i saltlake.

Jämförelser kan göras mellan den matordning som Rydholm nämner och den

som praktiseras på Dövstumskolan vid Nya Varvet i Göteborg av en annan västboit. Det var Abraham Sjögren, föreståndare under åren 1875-1897. Sjögren var född 1841 i Bästås i Långaryd. Han hade studerat till präst i Uppsala men avbrutit studierna av okänd anledning och blivit föreståndare för skolan. Han biträddes i undervisningen av sin syster. År 1887 gifte sig Sjögren med husmodern Wendela Wettergren. På söndagarna hölls andaktsstunder på skolan som brukligt var i Långaryd. Inte bara de 40 eleverna utan även flera äldre döva brukade då infinna sig.

Mathållningen vid denna internatskola förtjänar att särskilt nämnas därfor att föreståndaren, husmodern och den ofigta lärarinnan — Sjögrens familj — åt samtidigt med eleverna, vid samma bord och av samma mat. Kosten var säkerligen inte annorlunda den som var vanlig i Långaryd för hundra år sedan. Här har vi matsedeln för hela veckan, hämtad ur Abraham Sjögrens tryckta berättelse 1898 över skolans verksamhet:

Matordningen

Måndag

Morgon kl 7 f.m. mjölkvälling, afredd med hvetemjöl.

Middag kl 1/2 2 e.m. ärtsoppa, kokt på fläsk samt pannkaka med lingon.

Kväll kl. 1/2 8 e.m. mjölk och gröt, afredd med sammalet råg- eller hvetemjöl.

Tisdag

Morgon kl 7 f.m. ölost och smörgås.

Middag kl 1/2 2 e.m. fläsk eller kötbular med sås och potatis samt fruktsoppa.

Onsdag

Morgon kl 7 f.m. mjölkvälling, kokt på risgryn.

Middag kl 1/2 2 e.m. salt eller färsk sill

**Välkommen
till Kalmar turist-
byrå.**

**Hos oss kan du
få information
om vad som är
på gång i stán
titta in!**

TURISTBYRÅN
Larmgatan 6
Box 23, S-391 20 KALMAR
Telefon 0480-153 50
Telex 43138 tourist S

PEGENIUS PÄLS

Affärshuset Kompassen

Kungsgatan 58-60, 411 08 Göteborg

Tel: 031/13 25 35, 13 09 59

**Välkommen till gillesbrodern
Rune**

med gröna ärter, rotmos eller potatis samt ölsupa.

Kväll kl. 1/2 8 e.m. hafregrynsgröt.

Torsdag

Morgon kl 7 f.m. lika med tisdag.

Middag kl 1/2 2 e.m. salt kött eller långa med potatis eller grynkaka med lingon omväxlande med blodmat med lingon samt köttsoppa, mannagrynsvälling eller sagogrynsvälling.

Kväll kl. 1/2 8 e.m. lika med måndag.

Fredag

Morgon kl 7 f.m. lika med måndag.

Middag kl 1/2 2 e.m. lika med måndag.

Kväll kl. 1/2 8 e.m. lika med tisdag.

Lördag

Morgon kl 7 f.m. lika med onsdag.

Middag kl 1/2 2 e.m. kokt eller stekt färsk fisk med sås och potatis samt hafregrynsvälling.

Kväll kl. 1/2 8 e.m. lika med onsdag.

Söndag

Morgon kl 9 f.m. kaffe med smörgås och ost eller kallskuret.

Middag kl 1/2 2 e.m. färskt kött med sås och potatis samt köttsoppa med grönssaker.

Kväll kl. 7 e.m. mjölk och bröd.

Variationer utöfver de, som ofvan anges, hafva dock ofta förekommit.

Hvardagarna hafva elvererna erhållit under rasten kl 9-1/2 10 f.m. knäckebröd och ost eller i stället för ost annat sofvel samt under rasten kl. 1/2 6-1/2 7 e.m. en mjuk siktbrödkaka. En likadan kaka hafva eleverna fått till frukost på söndagarna. Till måltiderna har begagnats knäckebröd, bakadt af sammalet rågmjöl, hvarjemte vid frukosterna användes äfven mjukt rågbröd. Vid högtiderna hafva alltid eleverna plägat erhålla en efterrätt till middagarna, kaffe med dopp på eftermiddagarna samt s.k. hvit-

gröt, kokt af mjölk och risgryn, till kvällsmålen. Under julhögtiderna har man särskilt velat vid skolan göra det så högtidligt och hemtrefligt som möjligt. I den större skolsalen, som pryds med granar och ljus m.m., hafva dukats bord, dels med leksaker af mångahanda slag och dels med s.k. julhögar och åtskilliga "godter."

Den här återgivna matordningen som säkerligen var den som sedan gammalt gällde i Västbo är intressant ur många synpunkter. Det är nämligen inte många numera som känner till mathållningen i äldre tider men desto flera som "söker sina rötter" med hjälp av ovederhäftig litteratur. Där beskives ofta kosthållet ända in på 1900-talet som undermåligt.

För att få ett sakkunnigt omdöme om näringsinnehållet i den kost som Rydholm beskriver och kanske ännu mer vad en fackkunnig anser om Sjögrens skolmatsedel har jag tillskrivit ekonomiföreståndaren Siri Svensson vid Skolförvaltningen i Göteborg. Hon har välviligt givit följande intressanta utlåtande för vilket hon ska ha ett varmt tack:

Uno Hernroth

Ingrid Svensson har gett mig i uppdrag att svara på Ert brev och lämna synpunkter på matordning för dövstumsskolan, Nya Varvet, Göteborg i slutet av 1800-talet.

Vid första genomläsningen tycktes mig matordningen ensidig och färglös och jag har svårt att tro att Wendela Sjögrens matförslag skulle "gå hem" bland dagens skolungdom. Matordningen har ändå fördelar. Jag tänker då särskilt på dess rikliga innehåll av värdefulla kolhydratika basfödoämnen såsom potatis, rotfrukter, grovt bröd, ärter och bönor. Dessa födoämnen gav eleverna förutom kolhydrat

Klarar du en sladd?

**TRÄNA HALKKÖRNING
PÅ STORA HOLM GTF**
Tel. 61 17 01.

Radio TV Video Stereo

Göteborgsvägen 129, Mölndal

Tel. 031-20 32 56 Service 16 07 50

protein, mineralämnen, vitaminer även fibrer.

Två av dagens måltider innehöll ju också mjölk, vilket gav ytterligare protein och framför allt kalcium. Inälvsmaten gav också protein, men därtill järn, som i våra dagar kan vara svårt att få heltäckande behov av. Andra proteinkällor var då som nu kött och fisk. Även om portionsstorleken ej var så stor, tror jag säkert att proteinbehovet blev tillfredsställt.

Om man tar i beaktande att man i Prosten Rydholms hem fick dela på en sill till åtta personer kan man anta att det blev ca 40 gram per person = 6-7 g protein. Det låter inte mycket med hänsyn till att man på den tiden värderade proteinbehovet till över 1,5 gram per kilo kroppsvikt och dag. Idag har man omvärvärderat proteinbehovet och funnit att även växande klarar sig med ett lägre intag.

Matordningens innehåll av fett är svårt att avgöra, men förmodligen var både mjölken och köttet fetare då, när det inte var fråga om att standardisera fethalten.

C-vitamin ser jag som den största bristen i Vendela Sjögrens matsedel. En kost med mycket frukt och grönsaker ger förutom näringen en ökad aptit och stimulans på matsmältningsvätskorna.

Hur Vendela Sjögrens mat såg ut i verkligheten är ju svårt att säga, men texten utläser inga bevis för att maten skulle vara så färgrik. Å andra sidan fick nog Vendela säga som Kajsa Varg ”man tager vad man haver”.

Men detta vill jag ha sagt att gamla tiders mat står sig gott om den kompletteras med lite mer råa grönsaker och frukt för vitaminernas skull och, att portionsstorleken anpassas till individens behov.

Jag hoppas att dessa synpunkter skall vara till hjälp och om ytterligare frågor kom-

mer upp står jag gärna till tjänst i den mån jag kan.

Vänliga hälsningar /ekonomiforestdåndare/”

Vi har nu sett att kosthållet under normal förhållanden kunde anses ha varit tillfredsställande i Västbo om de här förut beskrivna matordningarna följdes. Men det inträffade nödår. Det mest omskrivna var året 1868. Rydholm var då 15 år. Han beskriver nödåret så här:

”I Småland föll icke en droppe regn från någon gång i april till ett gott stycke in i augusti och en glödande solhetta förtorkade allting, så att den mest skriande missväxt blev följen. Följden blev naturligtvis hungersnöd under 1869. Det fanns icke en bonde som hade föda till jul av årets gröda. Visserligen anslog staten några hundra tusen kronor till nödhjälp och Kristina Nilsson skickade till smålänningsarna fyra hundra tusen kronor. Men det var naturligtvis allt en droppe i havet till en hel provins. Dessa penningar användes till hjälp åt de fattiga. Men det var icke bättre ställt för bönderna, som ingenting hade att äta. Det fanns en resurs, det var att köpa råg i Halmstad. För att få penningar att köpa för hade man den gamla utvägen att köra bräder dit, ifall man hade några. Hade man så forslat ett lass bräder de 6 milen till Halmstad så fick man nöja sig med vad man fick för dem, och det var icke mycket. Halmstadsborna begagnade sig av smålänningsarnas nödställda belägenhet till att på allt sätt uppskörta dem. Det skedde dels genom att betala något obetydligt för deras bräder dels genom att taga orimligt betalt för rågen. Följden blev att när smålänningen efter en vecka kom tillbaka hade han blott fått några kappar råg för sina bräder. Då måste man i alla fall äta, men vad skulle man äta? Halmbröd blev det dagliga brödet denna vinter och sommar. Man skar hackelse, torkade detta i ugnen och körde det till kvarnen. Det maldes så fint som det var möjligt, men särdeles fint mjöl kunde det icke bli. Kvarnarna tyckte inte om det där. Det var tullkvarnar, det vill säga: Mjölnaren tog vissa kappar av varje tunna såsom betalningen för malningen, men att få några kappar hac-kelse var givetvis en dålig affär.

Jag gömde under många år en halmmjölskaka till minne av denna bedrövliga sommar. Detta brödet

ANNEDALS EL

Örgryte Stomgata 28 – 412 67 Göteborg – Telefon 40 97 00

SPECIALUTRUSTADE SERVICEBUSSAR
för fastighets-, kontors- och industriservice

Installerar allt inom el

Pripps, det goda alternativet

var som man kan förstå mycket torrt. Man måste ha något att äta till det. Därvid kom i första hand lindlöv till användning, vilket stuvades i mjölk. Alla lindar stodo denna sommar kala och avlövade. Så använde man på samma sätt en del bladväxter och så snart det kunde ske, potatiskål. Att av denna diet icke alstrades någon överflödig fetma kan man förstå. Också gingo smålänningsarna omkring som magra skuggor."

Abraham Sjögren, vilken vi förut stiftat bekantskap med, upplevde också dessa nödår. Han var då nästan 30 år och behövde pengar för sina studier i Uppsala. Av biskopen hade han tillåtelse att predika i grannocknarna men det gav inga pengar men så mycket mer upplevelse av nöden bland folket. Kanske var det dessa intryck som fick honom att avbryta studierna.

Vi har i Smålandsstugans samlingar ett mycket påtagligt minne av nödåren nämligen en gammalt hungerplåt (inv.nr 435) "för bakning af tarfligt bröd af hafre- och barkmjöl. Enligt Smålands Gilles protokoll den 15 oktober 1904 uppges hungerplåten vara inköpt av Abraham Sjögren för 25 öre.

Adertonhundratalets andra hälft var för Småland i allmänhet och för Västbo i synnerhet en brytningstid. Folkökningen som hade pågått sedan 1700-talets slut (vaccinet och potaterna) visade inga tecken till att minska. Försörjningsmöjligheterna i det traditionella yrket, jordbruket, blev otillräckliga. Till detta kom de svåra nödåren. När halmtaken tagits av husen för att ge foder åt kreaturen och inget annat fanns att ta till, återstod för många invånare i Västbo inget annat än att söka sig till mera välbärgade trakter. Det var nu som utvandringen till Amerika började ta fart.

Väckelserörelserna i Västbo

Peter Rydholm sysslar i sina minnen mycket med de religiösa förkunnelserna

i sin hembygd. Det är naturligt eftersom han redan i unga år bestämde sig för att bli präst, därmed uppfyllande sin fars hecate önskan. Detta var nog många bondföraldrars dröm i väckelserörelsernas tid, vilket både jag och många med mig i Smålands Gille fått erfara. Jag har tidigare nämnt Abraham Sjögren som ett exempel.

Rydholms fader kom att på ett tidigt stadium ta intryck av den beryktade botpredikanten, komministern i Svenljunga, Sven Jakob Hoof (1769-1839). I stora skaror vandrade man från Västbo för att höra dennes predikningar. Många av besökarna blev väckta och sökte i sin hembygd tillämpa det mönster för en kristlig levnad som han ivrigt framhållit som det enda rätta. "Det mest utmärkande draget i Hoofs förkunnelse var den vikt han lade vid försakelsen av allt världsligt, vilket ej var alldelens oundgänglig" (Gotthard Virdestam i Växjö stifts hembygdskalender 1926). Till detta hörde att leva tarvligt, kläda sig enkelt, undvika gästabud osv. Hoofs anhängare hade i sina hem omålade möbler, inga dukar på borden, gardiner för fönstren eller tapeter på väggarna och framför allt ej en röd tråd i någon vävnad eller något klädesplagg. All röd färg betraktades som tecken till släktskap med skökan i Uppenbarelseboken, om vilken det heter att hon var klädd i purpur och Scharlakan". Så forsatte Virdestam sin beskrivning.

Nu skall vi se vilket uttryck Hoffs påverkan tog sig i hemmet i Långaryd. Rydholm beskriver det på detta sätt:

"Det var icke blott sådant som spel och dylit som var förbjudet såsom dödssynder. Mycket annat som man nu anser ha föga vikt ansågs synnerligen viktigt. Det gällde inte minst klädedräkten och annat ytter. Jag minns ännu att vi under min barndom icke hade tapeter på väggarna utan de voro

KALAS MED DANS - FREDAG, LÖRDAG? Inte så dyrt som du tror

- * Bröllop
- * Högtidsdag
- * Affärsmiddag
- * Personalfest
- * Föreningsträff
- * Konferens

SARA
Hotel Värnamo

Ring Jan Eriksson och beställ.
Tel. 0370/115 30

ALLT UNDER ETT TAK

**Örjan Persson
Fastighetsbyrå AB**

Villor, radhus, tomter
Fritidshus m m
Tel. 031/682807,
682808

ANEBYHUS

Nyproduktion
Hög kvalitet –
Bra boekonomi
komplett leverans-
omfattning.
Tel. 031/682810,
682811

PERB O L

Costa Del Sol
Spanienhus,
lägenheter m m
Visningsresor.
Tel. 031-682809

Fråga efter Gillesbroder Leif Monell

**Kontakta oss för vidare information:
Gamla Särövägen 88, 436 00 Askim**

klädde med gråpapper. Jag var väl 8 eller 10 år när vi först fingo tapeter. Förmodligen hade vi fått lov av Bursell (komminister i Torup sedan i Sätila) som antagligen hade tapeter på sina väggar. Vad kläderna angår, så var den röda färgen absolut bannlyst såsom djävulens färg. Kläderna skulle vara svarta eller blåa, och fruntimmernas huvuddukar voro helst randiga av blått och vitt. Både mor och systrarna voro i min barndom klädda i den småländska nationaldräkten, som jag misströstar om att kunna beskriva. När min yngsta syster skulle vaccineras, bars hon till ”ympemötet” klädd i svart, under det att de andra barnen voro så grannt och brokigt klädda som möjligt. Mamma berättade att hon hörde någon säga: Det var en farlig unge att vara liten och svarter. Det allra viktigaste, såvitt jag minns, gällde huru flickorna skulle ha sin huvudduk. Den skulle men en inkniptning mitt i pannan dragas fram över pannan ett gott stycke. Att sätta huvudduken högt upp över hjässan var högfärd och ogudaktighet. Hände det av oaktsamhet blev det strängeligen bestraffat. När jag vid äldre år talade med far om saken medgav han att den nog kanske var oviktig men han hade så lärt av Bursell.”

Det var i denna bygd som Abraham Sjögren gjorde sina många inköp av kläder och husgeråd, för egen räkning och, sedan han överlätit sina egna samlingar till Smålands Gille i Göteborg, för Smålandsstugans. Att man var villig att sälja de många färgrika textilier som gillesmedlemmarna nu kan glädjas åt i sin stuga hör samman med den säregna religiösa inställning till allt prål som Hoof predikade och fördömde. Blev man av med sådana syndiga föremål och därtill fick pengar för dem, var all rätfärdighet uppfyllt.

I ”Mors kista” i Smålandsstugan finns många kulturhistoriskt värdefulla föremål från den tiden: En röd yllesjal (inv.nr 57) från Bästås, ett bomullshalskläde, rött och blommigt (inv.nr 68). Ett blommigt brudflor (inv.nr 66). Den praktfulla sockendräkten, som kan ses på omslaget till boken om Smålandsstugan, förtjänar särskilt att nämnas.

Från Långaryd och grannsocknarna härstammar ett tjugotal färgrika bonadsmålningar och julark som prydder hemmen vid jultiden.

Präster och predikanter

När Rydholm beskriver sin fader som tyxt och fördig samt sträng hänger detta samman med inte bara Hoofs inflytande utan också med det allvarsamma religiösa klimat som var rådande i dessa trakter. På äldre dar slöt sig fadern till de unga präster som kom från Lund och hade gått i lära hos Schartau. En av dessa var kyrkoherden C.Fr. Svedmark i Vinberg, dit Rydholm på faderns inrådan kom på kondition för att läsa med Svedmarks barn. Rydholm skulle också undervisa nattvardsbarnen. Det uppdraget inskränkte sig till att lära dem Schartaus lilla katekes. Han var strängeligen förbjuden ”att säga dem något med egna ord”. När Svedmark förvissat sig om att barnen kunde denna katekes felfritt utanför ställde han till med konfirmation.

Jag är något tveksam till Rydholms uppgift om barnens stora förmåga att lära sig katekesen utan till. Enligt vad jag kontrollerat i ett ex. på Universitetsbiblioteket innehöll denna *lilla* katekes dock 366 stycken med frågor och svar. Svedmark predikade visserligen strängt efter Schartaus mönster men denne gjorde inte utanläsningen till ett absolut krav för konfirmation. Den hämmades nämligen av att den allmänna läskunnigheten inte alltid var så stor. Lärarens genomgång av innehållet var därför lika viktig.

Peter Rydholm kunde naturligtvis inte undgå att senare i sitt liv ta ställning till den schartauanska anda som var rådande under hans ungdom. I sin uppsats i Kyrkohistorisk årsskrift 1908 ”Henrik

Kylkonserver i Folie-Vac, kylkonserver i Pullmanburk, frysvaror och kylvaror.

Delikatess Skinkor AB
Grenvägen 3
577 00 Hultsfred
Tel 0495-12310

*Andra pratar...
Vi gör det!*

SKRUF, GLASBRUKET där allt fortfarande blåses för hand.
Eld och Sand, kunskap – tanke – känsla – hand...
och bra lungor. Grunderna för vackert glas.

Det har man vetat i ärtusenden. Tekniken, som vi bl.a. kan studera på långt mer än 4 000 år gamla egyptiska gravmålningar vid Beni-Hassan, har naturligtvis utvecklats och förfinats. Men grunden har inte ändrats när det gäller det finaste konstglaset. Ingen maskin i världen kan ersätta det äkta konsthantverket. Skruf håller traditionen levande.

Vi har öppet:	Turistshopen:
Vardagar	kl. 8-18
Lördagar	kl. 10-15
Söndagar:	kl. 12-16
Hyttan med blåsning:	
Vardagar	kl. 7-11, 12-16

SKRUF

SKRUF GLASBRUK AB, S-360 53 SKRUV SWEDEN, TFN 0478/201 33

Schartau: Ett hundraårsminne” lägger han tonvikten på det positiva i dennes insats för att få slut på den oreda som lekmannapredikanter av Hoofs typ åstadkommit i södra och västra Sverige, men i övrigt är han neutral. Rydholms ideal var att söka hos Luther och i de äldre bekännelseskrifterna, säger utgivaren av hans ”Minnen”.

Det var inte bara Schartau som hade anhängare i Långaryd. Där var också präster som bekände sig till den neyevangeliska lära som hade predikanten C.O. Rosenius (1816-1868) till upphovsman. Dennes postilla och dagbetraktelser var daglig läsning i många bondehem i Småland långt in på 1900-talet. En av Rosenius anhängare var Carl Fr. Hadders (1829-1904), kyrkoherde i Villstad. Denne var god vän med Peter Rydholms far och dessutom den som gav sonen den undervisning som han behövde för att komma in på läroverket.

De kyrkoherdar som verkade i Långaryds pastorat under Peter Rydholms uppväxttid var Carl Emanuel Eneroth (1835-1868) och Josef Bernhard Fridolf Fingal Bexell (1868-1897). Den förre överlät åt sin adjunkt att sköta predikan och själavård. Den senare däremot var en kraftfull prästman, och mycket god predikant i gammalluthersk anda sådan den framträddé hos Arndt och Nohrborg. Han höll sitt pastorat fritt från frikyrkliga rörelser. De präster som verkade i Västbo vid denna tid hörde inte dit. De var av lågkyrklig läggning för vilka även missionshusen kunde tjäna som predikolokal.

Peter Rydholm berättar också i sina minnen om missionären Peter Fjellstedt (1802-1881). Medan denne var i Långaryd och predikade träffade han en vacker brunögd bondtös som hette Sara.

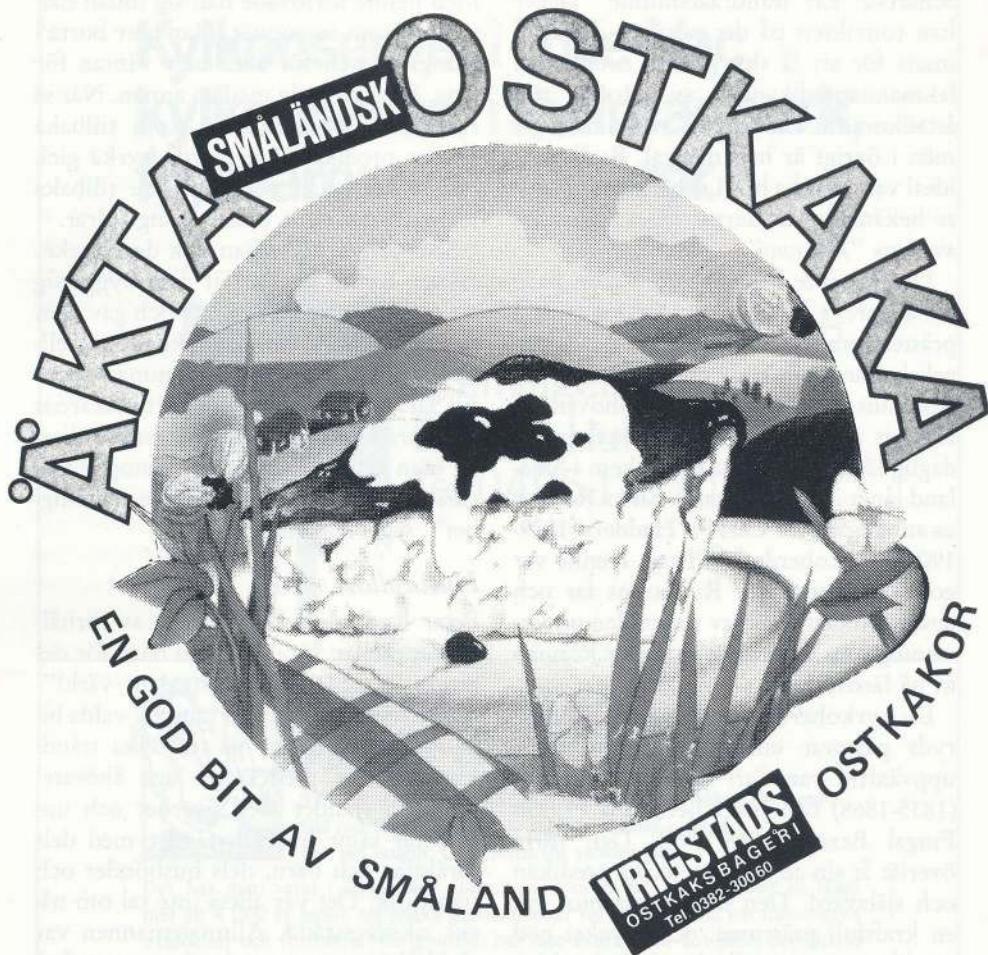
Med henne förlovade han sig innan han reste ut som missionär. Han blev borta i många år och för Sara blev väntan för lång. Hon gifte sig med en annan. När så Fjellstedt så småningom kom tillbaka för att predika i Långaryds kyrka gick hon i sakristian och lämnade tillbaka förlovningsringen under många tårar.

Sara och hennes man fick det mycket fattigt. Rydholms far lät dem bygga sig ett torp på gården utmark och gav dem hjälp med både virke och körslor. Fjellstedt skickade årligen en summa pengar till Sara så länge han levde. Att makarnas son Lars Johan kunde gå igenom studierna utan skuldsättning ”torde nog få tillskrivas Fjellstedt, men det är en hemlighet”, säger Rydholm.

Hustavlans värld

Peter Rydholms beskrivning av förhållandet mellan föräldrar och barn för oss direkt in i Pleijels ”Hustavlans värld”. Hustavlan bestod av en samling valda bibelspråk tillämpliga på tre olika stånd: kyrkoståndet med lärare och åhörare, politiska ståndet med överhet och undersåtar samt hushållsståndet med dels föräldrar och barn, dels husbonder och tjänstfolk. Det var alltså inte tal om något riksdagsstånd. Allmogemannen var såväl åhörare som undersåte men också husbonde och husfader. Hustavlan som fanns i katekesen var ett rättesnöre för alla stånd alltsedan 1500-talet. Dess betydelse minskade visserligen på 1820-talet då utflyttningen ägde rum från byarna på grund av skiftena, men i det konserverativa Västbo höll den sig kvar länge därefter.

Prästens benämning i de rituella sammankopplingar var läraren. Han skulle till församlingen i sin predikan förmedla de kristliga levnadsreglerna, helst på ett så

ER LEVERANTÖR

konkret och tydligt sätt att de kunde förstås ”även av de enfaldiga.” Här var Jesu Syraks bok, ävenledes kallad Jesu Syraks vishet, ett ypperligt hjälpmedel. Citaten därifrån är mångfaldiga i efterlämnade predikningar. Att åhörarna inte var sena att tillämpa de råd och anvisningar man fått från predikstolen ligger i öppen dag. Bättre återförsäkring på sin rättmärtige åtgärd kunde ju en husfader inte ha när han skulle tillrättavisa hustru, barn eller underlydande när han skulle utdela husaga.

Peter Rydholm säger att hans fader var mycket sträng och att barnen hade en oerhörd respekt för honom. Han ger flera exempel på vad som gick för sig och vad som var otillåtet i hemmet och åberopar därvid vad en eller annan präst läerde. Alltså en ren tillämpning av Hustavlan principer.

Fadern var mycket beläst i religiösa skrifter säger sonen. Denne nämner särskilt Jesu Syraks bok. Boken var en kär läsning i många småländska bondehem. När Hustavlan togs bort i katekesen i början på 1800-talet fanns boken alltjämt kvar i Gamla Testamentet men finns numera inte i de vanliga bibelutgåvorna.

Levnadsregelernas tillämpning både på hustrun, barn och tjänstefolk enligt Jesu Syraks bok togs ofta bokstavligen till effterrättelse. Bokstavstroheten var en kristlig dygd. Detta skall man hålla i minnet när man läser nutida författares skildringar av sin uppväxttid i ett kristet hem och ondgör sig över den stränghet i seder och bruk varmed barnen ofta uppfostrades. Så var t.ex. den aga som utdelades både i hem och skola ingalunda ett uttryck av sadism, vilket många velat göra gällande, utan en akt av kristlig fosteran, barnet till bättring, påbjuden i bibeln och därför en Gudi behaglig gärning.

Peter Rydholm uppehåller sig utförligt vid agan i hemmet. Han nämner att fadern som regel aldrig agade barnen. Den ende som fick stryk av honom var Peter själv. Det ledde dock inte till ånger, tvärt om. Han blev ”alldelens från vettet”. Modern var emellertid, säger Rydholm, av den fasta övertygelsen att riset var den förnämsta av alla uppföringsmedel och därför använde hon det särdeles flitigt. Den åsikten ändrade hon aldrig. Hon gav också sina döttrar, lärarynnorna, förmaningar att i skolan ofta använda detta medel. Det förefaller som om modern övertagit husbonderollen i fråga om agan i det Rydholmska hemmet.

Det fanns många ställen i bibeln att falla tillbaka på för att rätfärdiga agan. Ordspråksboken; ”Låt icke gossen var utan aga; ty om du slår honom bevaras han från döden. Ja, om du slår honom med riset, så räddar du hans själ undan dödsriket”. Men kanske var det säkrast att lita till Jesu Syraks bok:

”Den som älskar sin son agar honom ofta,
då kommer han att få glädje av honom.
Ge honom stryk medan han är barn,
så att han inte blir självsåldig och visar dig olydnad”.

Folklivsskildraren

Peter Rydholm har genom sina minnen givit oss ett förnämligt tillskott till den hembygdslitteratur som behandlar västra Småland i mitten och slutet av 1800-talet. Hans ordstudier över långaryds-målet har vi redan nämnt liksom hans beskrivning av de religiösa rörelserna i denna landsända. I ett tillägg till minnena ger han detaljerade beskrivningar

*"Dom flesta lever
i den tron att
det inte finns någon
skillnad mellan bank
och bank"*

*Det är helt fel. En
bank som engagerar
sig för dig kan ge dig
helt nya ekonomiska
möjligheter.*

*Låt oss bevisa vad
vi kan göra för dig.*

Handelsbanken

Göteborg

över byggnadsskick, redskap och arbetsmetoder. Det är en god källa att ösa ur för nutida hembygdsforskare. Han tar också med de sociala förhållandena och berättar om många färgstarka personer som levde vid sidan av det etablerade mönstret. Jag slutar denna kommentar till Rydholms "Minnen" med följande citat:

"Något bör sägas om ett fattighjon, som icke gick på socknen utan mest höll till hos Kjellmans i Strömhult. Det var Gustaf Fager, vanligen kallad Fagera Gustaf. Han besatt en fenomenal kroppsstyrka. En gång, när han gick förbi ett ställe, där de höllo på med att bygga ett hus, såg han med förtrytelse, hurusom det behövdes flera man för att bärta fram ett timmerträ och förla det uppför ställningen. Han tog då det ena timmerträdet efter det andra och bar upp det till de förbluffade arbaterna. När det var gjort, gick han sin väg utan att begära så mycket som tack. Jag såg med egna ögon, huru han, när han en gång var i ett ärende i mitt hem, och hästen stod tjudrad på gården, ställde sig under hästen, tog fatt om båda frambenen och reste sig upp med hästen på axeln, sprattlande för att komma loss. En gång såg jag i Strömhult, huru han kom bärande en stor sugga under armen. Oaktat denna oerhörda kroppsstyrka, kunde han icke försörja sig, ett bevis på, att det behövs vett även till kropsarbete."

Liksom vi gjort med så mycket annat av Rydholms minnesbilder kan vi också belägga uppgiften om Gustaf Fager. I nr 1339 av inventarieförteckningen för Smålandsstugan finns nämligen en tavla med motiv över Växjö torg år 1837. På tavlan förekommer den legendariske Fager, här kallad "Puttetorpa here", född 1791. (Here, dialektord för pojke). Där kan man också se Växjö stads borgmästare och råd, domprosten Elmgren, biskop Tegnér och många andra kända personer. Gå in i Fars kammare i Stugan och se. Tavlan hänger på väggen.

Uno Hernroth

KÄLLOR

- Pleijel, H. 1970. Hustavlans värld. Kyrkligt folkliv i äldre tiders Sverige.
—, Patriarkismens samhällsideologi. Historisk Tidskrift 2/1897.
Hernroth, U. u.å. Smålandsstugan Slottsskogen Göteborg 1981.
—, Abraham Sjögren 1841-1924. De dövas lärare — Hembygdsforskare.

Småländsk Kalvsylta

från

ELLO-LIVS

LAMMHULT

Försäkra i eget bolag!

Förr eller senare behövs försäkringar.

TRYGG **HANSA**

Eskil Ingefors, tel. 031-819306

SMÅLÄNDSK BONDKOMIK

I Småland där ä då så gutt, gutt, gutt.
Å allt kan en få sej en plutt, plutt, plutt.
Å inget annat lann
en oppvisa kan
där en har då så ljuvligt å gutt, gutt, gutt

Denna ohämmade panegyrik över Småland sjöng på 1890-talet Jödde i Göljaryd från Jöddestenen på Bollnästorget på Skansen. Han var vår förste bondkomiker — eller rättare den som i nationalromantikens anda blev portalfigur och förebild för bondkomikerna, en ny genre underhållare, som kom att dominera nöjeslivet under några årtionden. Bondkomikken är något som det finns anledning att vara stolt över. Allt inom underhållningen har vi i allmänhet knykt från utlandet. Men bondkomikken den är svensk, så in i Norden svensk. Den ingår i den nationalromantik som färgade konst, litteratur och musik i industrialiseringens efterföljd och som spektakulärt fick sina främsta uttryck i Nordiska Muséet 1880 och Skansen 1891, båda grundade av Artur Hazelius.

Jödde i Göljaryd hette egentligen Karl Peter Rosén, född 1855 i Föreberg, Hjälmseryd socken, Västra härad, Jönköpings län, alldelvis vid väg 30. Hans pappa var folkskollärare som extra knäckte som lanthandlare. Han tog studenten i Jönköping och kom 1877 till Uppsala för att studera till präst. Han hoppade av en tid från uppsalastudierna och började vid bergsskolan i Filipstad men kom snart tillbaka till Uppsala. Han var verksam som journalist. Hans stora intresse var dock att uppträda i skilda sammanhang och berätta historier och sjunga visor på sin hembygds dia-

lekt. 1893 tog Hazelius honom till Skansen som lekledare och underhållare. Där var han verksam varje sommar fram till sin död år 1900. Mellan Skansenframträddanden gjorde han långa turnéer runt landet. Han kom bland annat 1894 tillbaka till sin gamla skola i Jönköping och när han gjorde entré i läroverksaulan sa han:

— Dä va gruvligt va den här stöva har blitt gränner och finar sen jag va här sist i min ongdom!

Varför Karl Peter Rosén blev Jödde i Göljaryd har senast förra året diskuterats i dagspressen i hans hembygd. Jag förstår inte riktigt den diskussionen därfor att det är så självklart varför han tog sitt artistnamn. "Göljaryd 3 km" står det på en skylt på väg 30 strax söder om Hjälmseryd. Där bodde en gång i början av 1800-talet en man som försörjde sej som en sorts bodyguard när bönderna for till Jönköping. I Stigamo skogar fanns rövare och vägfarare behövde skydd. Han kallades till följd av oräddhet och styrka Skam i Göljaryd. Han hade en son som hette Jödde och drog omkring i bygden som luffare berättades historier och sjungandes visor på gästgiverier och hos bönder som upplät höskullen som natthärbärge. Denne Jödde i Göljaryd kan möjligen ha blivit en sorts idol för den unge läraresonen Karl Peter i Hjälmseryd. I varje fall tog Karl Peter sin småländske föregångares namn och klädde sej på småländskt sätt när han drog sina paschaser först i Uppsala och sedan på Skansen.

Kostymeringen hade hans mamma hjälpt honom med. Han hade en nämnademansrock sydd i Hjälmseryd av soc-

kenskräddaren som också försett honom med vadmalsbyxor att stoppa ner i de stövlar som sockenskomakaren tillverkat. Mamman hade stickat hans ullstrumpor och den färggranna långhalsduk som han stack ner i sin randiga väst. Han hade en ros instucken i sin tillplattade hatt och han bar ett snusnäsduksknyte i handen. När han omständigt vecklade upp detta knyte gömde sej däri ett enradigt dragspel. Ur fickan drog han upp ett munspel av det slag som ända fram i min småländska barndom på 30-talet kallades Jöddespel.

Jöddes kostymering blev förebilden för alla bondkomiker fram till dess bondkomikern dog sin död i konkurrens med radio och ljudfilm och i den allmänna högfärd som såg ner på dialekt och genuina berättelser och visor.

Det är i dag svårt att fatta den berömmelse Jödde i Götlaryd hade på 90-talet. Den motsvaras i dag närmast av en popidol.

Han gav 1899 ut sina visor och berättelser i en första del. En andra kom efter hans död. De båda samlingarna gav hans kollegor och efterföljde repertoar. Hans berömmelse kom i en tid när moderna kommunikationsmedel inte fanns. Ändå kände hela landet honom, icke minst genom de landsomfattande turnéerna. Smålands Allehands skrev i samband med hans uppträdande i Jönköping 1894:

— Trind och gemytlig, trygg och leende steg Jödde fram, såg sig omkring, strök af sig mössan för det ”mönna folket” och började så leta efter ”nota”, som inte alltid var så lätt att finna. Men då han träffat den, drog han åstad med sådan äkta naturfrisk bondhumor och kraft, att man knappast ett ögonblick

tvivlade på att sångaren vuxit upp i innersta Smålands skogsbygder.

Nog tycker jag det är lite av skam att Sävsjö kommun, som Hjälmseryd är en ytterdel av, inte kommit i håg Jödde i Götlaryd med egen gata och staty. Det torde inte ha kommit alltför många berömheter från den trakten. Att vara bondkomiker är dessutom något fint som ingen behöver skämmas för.

Jödde i Götlaryd är inte den ende småländska bondkomikern. Varje bygd hade sin egen roare, sin egen bondkomiker. Mångas ryktbarhet nådde inte utanför sockengränsen. Den nationella bondkomikern kom i hög grad från universitetet där intresset för det som var gammalt och fornt var stort. Jödde själv var för övrigt ordförande i den småländska landsmålsföreningen i Uppsala och föranstaltade sommaren 1884 om en exkursion till hembygden för insamling av ord, berättelser, visor.

En annan smålandsstudent i Uppsala var Albert Engström (1869-1940). Han deltog flitigt i nöjeslivet och uppträdde gärna som sångare av visor från Småland. Engström kom till Uppsala 1889, inskriven i Östgöta nation där han också blev klubbmästare. Han förekom i studenternas folkdanslag Philochorus och var med på en turné 1891-92 där han uppträdde som pausgubbe sjungande visor. Han var klädd ungefär som Jödde Götlaryd som han torde ha träffat under uppsalaåren. 1902 gav Engström tillsammans med den Vimmerby-född kapellmästaren Nalle Halldén ut ”Öfver ett halftjog vackra Smålandsvisor och en vals”, en vissamling som liksom Jöddes utgåvor gav repertoar till bondkomikerna. Inte minst Ernst Rolf — med smålandspåbrå från Högsby på fädernet —

tog mycket av sina tidiga visor från Engström.

Från Kalmar kom Schwente i Flena, en uppuren bondkomiker på 10- och 20-talet. Han hette egentligen Ernst Dahllöf (1881-1934). Han började uppträda vid sekelskiftet och hade framgångar även i Tyskland, eftersom han kunde göra ett helt program som musikant. Han var en excentrisk artist som hade lite av det vi sedermera kallar crazy i själv. Marknadsvarietén var fram till 1931 hans främsta estrad men han var också engagerad ett par år hos Axel Engdahl i Göteborg som skrev i en annons:

När svadorna på Schwentes läppar trilla
står häpna Trollhättan och Niagara stilla.

Emil Norlander skrev att "Schwente är den roligaste mänskliga jag sett på någon scen!"

Schwente i Flena var ej särdeles småländsk i sitt framträdande men han bör dock ändå nämnas bland småländska bondkomiker. Själv hade han hemma i Kalmar sett Jödde i Göljaryd som han ansåg alltför grov. Detta låter ganska underligt när man vet att Schwente förvisso inte var någon finlirare. Av bondkomiker är han jämte östgöten Calle Lindström den som efterlämnat flest skivinpelningar.

En som hade kontakt med Jödde i Göljaryd var jönköpingsbon John Ahnberg (1866-1933). Det var under ungdomsåren i Stockholm som han träffade Jödde. Senare blev Ahnberg maskinchef på A6. När han uppträdde med historier — som han dock drog på västgötamål —

kallade han själv Jödde i Leabu. Leabu eller Leaby är en by på vägen mellan Sandhem och Tidaholm där han föddes. Han uppträdde 1911-14 regelbundet på Skansen.

I Jönköping fanns under många år Spel-Kalle, som berättade historier och sjöng visor, bland annat den småländska varianten på visan om skräddaren som druknade "I Öggestorps församling...". Spel-Kalle hette Carl-Anton Ekelund (1877-1949). Han föddes i Sävsjö och tillbringade barndom och ungdomsåren i Vetterlandatrakten. Hans far var en musikalisk skomakare. Själv blev han musiker hos I12 i Skillingaryd och senare i Jönköping. Han uppträdde gärna och var lite av radiopionjär med första framträendet vid mikrofonen redan 1925. Sedan var han en i det gäng som gjorde radioserien "Rättarn på Björkeberga".

Ja detta var något om småländska bondkomiker. Fler finns förstås men detta är de som nådde riksberömmelse på ett eller annat sätt. Själv tyckte jag på 40- och 50-talet mycket om Den glade Smålänningen — han hette Ingvar Karlsson — från Nässjö som jag uppträdde ihop med när det begav sig. Han var en sentida efterföljare till Jödde i Göljaryd men verksam i en tid när bondkomikern var lätt att se över axeln. Men den är i själva verket en så pass genuin och bra underhållningsgenre att den är värd att minnas och uppmärksamma.

Sätt upp staty över Jödde i Göljaryd i Hjälmseryd, snälla Sävsjö Kommun!

Uno Myggan Ericson

Marimat AB, Box 306, 534 03 VARA 3

St. Levene tel. 0512/603 00

Tillverkare av

FÄRSPRODUKTER

för storkök och konsumenter.

EN DAG I ETT DAGSVERKSTORP /BACKSTUGA/ I NORDSMÅLAND FÖR ÖVER HUNDRA ÅR SEDAN

Den 14 mars 1876 flyttade Samuel Fredrik Olsson och hans maka Anna-Lena med de då endast tre barnen, Hanna, Enok och Mathilda, till Skurebyns störssta torplägenhet, den där Linneberget hette. Linneberget låg på gränsen till Ryssbygodset, ett gods som låg i Ingatorps socken, Jönköpings län — med undantag av ett fjärndels mantal, Rysseryd, som hörde till Bellö socken.

Linnebergsstugan kunde varken sägas vara stor eller liten. Den mätte ungefär åtta alnar på längden och drygt åtta och en halv på bredden — med dessa mått förstås byggningens enda boningsrum. Väl sjätte delen av detta utrymme upptogs av den stora, öppna spisen med dess väldiga murstock. Den stod till vänster i hörnet. Rökfånget och skorstenen var så ofantliga att man gott kunde köra par igenom dem med både hästar och vagn — så menade i varje fall Far Samuel. Och sannerligen, med en ölandshäst eller en smålandstorparestut förspänd vagnsbanke skulle det inte varit stört omöjligt att ta sig fram genom denna väldiga rök-gång, om den förvandlats till tunnel.

Denna över måttan vida skorsten hade sina fördelar. En av dem var, att den ledde ut röken ordentligt, så att den aldrig behövde söka sig in i stugan, då elden brann i spisen, dvs. om det var vindstilla eller vanligt normalt väder. En annan fördel var, att den tillät barnen att genom den beskåda himlen: de satt då på hällen och tittade uppåt, och det var synnerligen roligt mörka men klara och ljumma vår- och höstkvällar, då stjärnor-na tindrade på fästet. En tredje fördel bestod däri, att man på vår- och sommar-

morgnarna, innan fönsterlämmarna hunnit öppnats, genom den försågs med mer än tillräckligt ljus för att kunna se att klä och vägleda sig. Sist, men inte minst: det var en oerhört stor förmånen att ingen behövde sörja för luftväxling och frisk luft, för den saken skötte sig själv automatiskt. Detta hade stort värde i ett rum, som saknade vindsfönster och var befolkat med från fem till sex personer.

Nackdelarna var också många, men om dessa talades det aldrig sedan Far gjort en täpp av tumstjocka brädlappar, som falsades ihop och hölls samman av trenne kanske lite grövre fastspikade nötter. I den mittersta narans mitt navrades ett tumsvitt hål. En stötta gjordes av en omkring halvannat tum tjock granstake, som skalades och putsades, så att den såg riktigt fin ut och var glatt som ett yxskäfte. Dess övre ända täldes och avrundades att passa till täppens naverhål. Stor omsorg lades på att få täppen att runtomkring passa precis till den plats, där rökfånget och skorstenen möttes. Det var inte alldeles lätt, enär murytorna här inte var släta överallt — men det lyckades utmärkt. Sen kunde man genom att efter en bastant brasa skjuta täppen glädja sig åt, att gruvans hetta utstrålningar värmde upp stugan i stället för att utan någon nytta gå till väders.

En arbetsdag på vintern

Vi befinner oss mitt i vintern i Linneberget på 1870-talet. Det är början av en ny arbetsvecka. Natten har varit bitande kall. Vattnet i ämbaret, som står mellan dörrarna till farstun och köket, har belagts med en tjock skorpa av is. Våra

skor, som var våta, då vi tog av dem i går kväll, har frusit sig styva. De måste nu tinas upp, innan vi kan ta på oss dem igen. Runt golvets ytterkanter längs väggarna och särskilt under sängarna lyser en vit strimma av rim. De små fönsterrutorna är ogenomskinliga, belagda som de är av is och frost. Detta hindrar dagsljuset att träna sig genom de låga fönstren in i stugan, varför det råder halvmörker i rummet, fast solen redan gått upp och luften därute är ren och klar.

I den väldiga spisen brinner emellertid sedan tidigt i morgon elden på härd och häll. Den underhålls med prima, torr björkved. I den mån de bränsledryga träna förtäres, danas under lågorna glöd efter glöd, som hoppar sig och så småningom bildar en härlig gruva. Därinne, i den illröda gruvan, från vilken genomskinliga, blåa glödlågor utgår, är det hett som i en masugn. Då man rör om, ryktar och matar elden, stiger smattrande gnistor, omgivna av den svaga, tunna men fornäma röken och burna av hettan, som glimmande stjärnor uppåt och går ut genom den vida skorstenen. Flammorna från den stillsamma, tyst verkan de björkvedsbrasen formar skälvande skuggor på golv och möbler, väggar och tak.

Värmen från brasa och glödgruva strålar ut och sprider sig sakta längre och längre inåt stugan. Ännu har den dock inte hunnit med att nämnvärt höja temperaturen i dess bortre hörn eller nere vid stugdörren. Där är det alltjämt tillräckligt kallt för att den som till äventyrs har sitt arbete här ska bli krumsen om fingrarna och frysa om fötterna. Ändå är det betydligt varmare överallt nu än då Mor och Far i ottetid stigit upp, den förra för att göra eld, laga mat och lägga matsäck, den senare för att göra sig

i ordning att gå till årets närmaste hygge och arbeta. Med ett par stekta fläskbitar, en halv hålkaka skuren i fjärdingar, och en halv stopabutelj skummjölk i ryggväskan gick Far också i daggrynningen till Ryssebomo att hugga timmer. Mor åter gick en stund senare ut i lagårn att syssla.

Klockan är nu omkring åtta. Mor har nyss kommit in från att ha sysslat i ladugården och passat kreaturen. Medan hon silar mjölken, berättar hon om hur kölden gjort intrång i fänhuset. Kospillningen var frostig och fastfrusen vid golvet. Hon låter oss därjämte veta, att Nätta dels på grund av att hon får för lite hö och mjöldricka, dels som en följd av den starka kölden, som ju pågått länge, sinar snabbare än skäligen beräknats. Hon ger nu bara ett stop i målet. Och då det är minst två månader till Stjärnan ska kalva, och att det är risk för att vi ska bli utan mjölk en tid fram på våren.

Hanna har snart dagvarden färdig. Den består av skinnpotatis, rågmjölsdopp och surmos. Doppet skiljer sig från vanlig simpel vattenvälling bara genom sin smak av fläsk- eller isterflott och att det är saltare.

Vi slår oss alla ner kring mattavlan. Den är av furu, tre och en kvarts fot lång och två fot bred samt omålad och har vanlig bordshöjd. Tills helt nyligen har en stolshög, enkel taburett, av furu och omålad den med, men med svarvade ben och bara tjugoett tum i fyrkant, tjänsgjort som matbord. Den vart emellertid för liten, då familjemedlemmarnas antal steg till sex — lilla Nannie är dock bara nio månader gammal.

Tilda (som Mathilda gemenligen kallas) står i dag i tur att läsa till och från maten. Hon knäpper andäktigt sina små händer och läser felfritt vår före maten vanliga böner:

Gud, med en nödtorfig spis
Du oss styrker här i livet.
Låt oss njuta vad Du givet,
måttligt och Ditt namn till pris.

AMEN.

Bordssamtal förekommer inte. Du ska låta maten täppa munnen, det var en stående regel, som hade karaktär av budord vid alla måltider i vårt hem. Hanna kunde dock en dag som denna inte låta bli att säga några ord om det isbemängda vattnet i hushållsämbaret. Det hade varit henne ett näje att ösa det i tvättbalja och potatisgryta och då lyssna till hur isbitarna skramlade, klirrade och klinkade, allt efter som de berörde ämbarets kimmar, varandra eller järnskopan. Men näjet förbyttes i olust, när hon tvättade potaterna i det kalla isvattnet. Det slutade med nageltrång.

Hannas dristighet kom Tilda att fråga, om vi inte fick något fläsk. På det svarade Mor, att Far fått med sig fläskbitarna. Det var ju varje morgon så. Det visste hon väl. Han, stackarn, som måste vara ute och trälä för oss alla, behövde sovel. Vi kunde gott reda oss utan. Att det var rätt och riktigt förstod åtminstone vi bågge äldre barn.

Den vedertagna, tysta matron återställdes. De båda flickornas prat fick inte störa den. Åtanget tog inte lång stund, på sin höjd en dryg kvartstimme. Alla hade vi en strykande aptit och åt som vanligt fort. Den enda av oss, som någon gång kunde utgöra ett undantag, sitta och pilla i maten äta långsamt, var Hanna. Detta ansågs sjukligt och tillskrevs hennes genom skervans härjningar förvekligade natur och försvagade själshälsha. Potatisen immundigades med handen, dopp och surmos med kniv. Så var sed inte bara i vårt hem utan överallt i bygden, bland både fattiga och rika.

Efter måltiden läser Tilda den härför bestämda tacksägelsebönen:

För mat och dryck Dig var lov, o Gud.

Lär oss i tron att hålla dina bud.

AMEN.

Efter dagvarden börjar arbetet med-samma. Mor har den gångna veckan varit flitigt sysselsatt med att klistra garn och torka, bomma och varpa. I går kväll togs västolen in och sattes upp. I dag ska väven svepas. Hanna och jag turar om att hålla väven, medan Mor sveper. Svepningen går raskt undan. Vi slutar vid ett-tiden. Den har dock räckt en timme för länge, för att middagen skulle ha kunnat ätas i tid. Den blir nu klockan ett i stället för tolv.

Till middagsmålet bjudes potater, glödstekt salt sill och sås. Den senare hade tillagats genom att en mjölkskvätt hällts på sillen, sedan den stekts på glöden och lagts i en djup tallrik. Det kan man säga är en sås som heter duga. När det är ont om mjölk, hälles vatten på sillen i stället. Den såsen är heller inte öaven. Men det är klart att det smakar bättre med mjölk, även om den är skummad. Efterrätten består som vanligt av surmos och skummjölk.

Bordsbönerna är desamma som vid frukosten. Och arbetet börjar nu som då omedelbart efter det att vi slutat äta. Middagsvila med nop eller "siesta" är sommar som vinter, höst som vår ett okänt begrepp — utom för den allra minsta barnningen, lilla Nannie.

Mor har nu först att solva och sedan skeda väven. Vi barn får klippa tutor, fordra kreaturen, bära in ved och vatten, sopat upp i vedvrån, sköta brasan i spisen och så vidare. Dessemellan tillåtes vi att leka. Våra leksaker är varken många eller särdeles fina, men de är fina och

många nog för att vi ska ha roligt med dem. Här finns bland annat större och mindre vedträn, spånor, spetor, flisor, tvetar och näver samt fårariskärvar av skilda slag: björk, asp och al. Kärvarna innehåller inte bara ris och kvistar utan också pinnar, käppar och slyor av olika färg, skapnad och storlek, om de bara kvistas av. Man får sedan av dem stavar och trinn, slanor, stänger och skyttlar, vidjor och hankar med mera. Vi är således väl försedda med det ypperligaste byggnads-och stängselvirke, likaledes med material att göra djur av. Inuti kärvarna påträffas också löv, som fären inte kommit åt, i enstaka kärvar även frömjöl. Av det gör vi såväl torrt som vått foder. Med tillsats av lite vatten tillredes sörp åt fäkturen och drav åt suggan och åt hönsen. Till sörpkoppar urholkas träbitar eller formas tvetar.

Sedan vi lekt snickare, byggare, timmarmän, jordbruks- och djurskötar en stund, leker vi gärna tägleken. Den är alltid mycket omtyckt. Lokomotiv-tåget är en omålad styrstol, som vi skjuter fram och åter på golvet längs tiljorna. Stationerna utmärkes av en pall eller en annan stol, som det är strängt förbjudet att göra till tåg. Stationsnamnen kan vara bibliska, Bethlehem, Jerusalem och Nasaret, men också uppkallade efter grannbyarna, Borstule, Skure, Vada, Odhult. Att trafiken brukat vara livlig alldel som i dag, förstår därav att tägstolen på ett par år blivit ett tum lägre än sin en gång jämnhöge make. Rälsen, det vill säga stugans mellersta bäge golvtjor, bär också märken av slitning. Det är bara roligt.

Under leken är det tillåtet att stoja och larma närapå huru mycket som helst, bara vi inte kivas och mess. Mor är så upptagen av och försjunken i sitt arbete, att

hon inte störes av det. Inne i stugan är det dessutom nu varmt och gott ända fram till solnedgången. Täppen har varit skjuten sedan strax efter middagen. Och det tar timmar för den väldigt stora och glödrika gruva, över vilken den sköts, att falna och svalna.

Hanna får mindre tid till lek än vi andra. Hon måste bland annat passa, underhålla, mata och vagga den lilla, Nannie, som är nio månader gammal. Det gör hon till full belåtenhet efter alla konstens regler. Med en kaffesked matar hon metodiskt den ena gången i henne sötmjölk och den andra barnvälling, vilken hon som sköterska själv kokat. Emellanåt förser hon henne med en sockerpatte. När hon ska sova, vaggar hon henne i den takhängda korgvaggan stilla och varsamt. Om hon tappar sin skallra eller skramla, som vi kallar den, är hon färdig att genast ta reda på den och återställa den till sin lilla ägarinna. Den är för resten en finfin tingest, som kostat en hel skilling och utgör en gåva till Nannie från hennes fadderpiga, faster Lotta.

Solen har för länge sedan dalat. Nu är det mörka kvällen. Far är hemkommen från skogen. Kreatursyssorna är över. Fönsterlämmarna stängda. Förstudörren är låst och bommad. Det är nattvardsdags. Klockan har ju redan slagit sju. Maten är också lagad och framsatt. Den utgöres i kväll som alla andra kvällar av vattgröt och skummjölk. Det är bara då bägge korna står sinta som grötdoppet är annat än mjölk. Den veckan eller de vecokorna bjuds i stället på antingen enbärsvört, sirapsvatten eller lönnlag.

Vi sätter oss till bords. Var och en har sin bestämda plats samt sin egen skål och

sked. Den förra är av bleck, den senare av trä. Förväxling av den enes med den andres är utesluten, ty varje sked har sin ägares märke på skaftets undersida. Fars och Mors är större än våra, men de börjar bli tunna och spetsiga i bladen av långvarig slitning. De har ju dagligen använt dem ända sedan de gifte sig — för över nio år sedan.

Grötfatet står mitt på bordet. Det är som i alla andra hem gemensamt. Man tar däri en sked gröt, doppar den i sin mjölk och äter. Vi måste dock se till att bara den mjölk som blött gröten och fastnat på den följer med in i munnen. Annars riskerar vi att få äta de sista skeaterna torra, det vill säga utan att gröten blivit mjölkig. Hellre då rädda en droppe eller två att ta in sedan man ätit sig mätt. Ransonens tillökas aldrig. Var och en måste var nöjd med de tre tillmätta matskedarna av den ädla mjölken. Det vet vi alla och förstår därför att hushålla med den, så att den räcker.

Efter kvällsvarden sätter Far sig till skotavlan. Det är inte alltid han efter ett tungt dagsverke i skogen gör det. Men han har lovat farmor att göra henne ett par pjäxor. Och så ligger en av hans kamraters stövlär i skomakarehörnet för halvsulning och omklackning. Han tvingas därigenom några dagar framåt att arbeta om kvällarna. Det betyder också några skillings extraförtjänst.

Ett litet avstånd från skotavlan sitter Mor och spinner den sista totten av årets behållna linskörd. Det är skräckefall och det garn hon så skickligt formar tråden till mellan sina flinka fingrar ska bli inslag till den i förmiddags uppsatta väven. Av tyget som väves därav är det mening en att sy madrass- eller fässingsvar. När de snart kommer till användning slipper vi långhalm och trasmattor i våra sängar.

Strax intill Mor sitter Hanna upptagen av att lära sig karda ull. Hon är just nu fyllda åtta år och bör därför lära sig fruntimmersgöra. Början slår väl ut. Kardorna skötes redan som om det vore gammalt och vant. Tjamla efter tjamla i fullgott skick trollar hon fram och levererar. Högen bredvid henne på golvet växer och växer. Mor är glad åt och belåten med vad hon förmår, för det betyder inte bara att hon i morgon kväll har tjamlor, när hon ska till att begynna vinterns ullgarnsspinning. Det betyder att hon kanske snart kan anförtro all kardning åt sin äldsta dotter.

Tilda försöker sig på att sticka strumpa. Det går att börja med inte så bra. Hon tappar lätt en maska och behöver då och då tillsyn av Mor. Hon är inte heller mer än på femte året. Fast lust att lära sig konsten har hon. Hon spritter av liv och lust. Snart går det bättre för henne.

Min uppgift är att sköta brasan och svara för att Mor och systrarna får tillräckligt med ljus för att kunna se och arbeta. Den förra uppgiften är svårast. Den kräver, att det ordnas så i spisen, att en stor värmerik glödgruva utan bränder är färdig att vid läggdags sätta upp täppen över. För att det ska lyckas tarvas beräkning beträffande bränsletillförseln samt noggrann tillsyn, ans och rykt av elden.

Belysningen är det lättare att ordna för. Jag har ett helt fång av törespänor i vedvrån. En sådan spän brinner och lyser från fem till tio minuter. Mitt arbete består här bara i att så snart en spän håller på att vara utbrunnen kasta en ny in i elden.

Far har sin egen belysning, då han arbetar vid skotavlan. Det är en fotogenbordslampa med rundbrännare, vitt glas

och grön porstlinskupa, hela traktens enda kupplampa. Det är ingen som får tända den och använda den mer än han.

Tiden går. Timvisaren på den stora väggklockan är i färd med att överskrida nian. Då är det läggdags. De arbetande lägger åsido redskap och vad de har för sig. Far släcker lampan, klär av sig och kryper till kojs. Mor rör om och granskas glödgruvan. Den innehåller inget brännbart ämne. Om en stund falnar glöden utvärtes. Blålågan avtar och slutar brinna. Täppen skjutes. När det är gjort, väller härliga värmeböljor in och fördelas över hela luftrummet i stugan. Man njuter men grips samtidigt av sömnen.

Mor tar lillan ur vaggan, där hon länge sovit, och lägger henne i sin och Fars säng. Hanna, Tilda och jag sitter avklädda i bara linnet i den andra sängen, färdiga att gemensamt läsa våra aftonböner. De brukar vara ganska många, sju eller åtta stycken, ibland flera ändå. Om det är sent och vi är mycket trötta, slipper vi med sex. Så är det i kväll.

Händerna knäppes, ögonen slutes och vi börjar högt och rent bedja:

Vad jag i dag har syndat, av världens flärd förblindad,
O, Gud, förlåt mig det. I Jesu namn jag beder, att du
mig alltid leder på livets väg i
Jesu fjät.

Giv att jag icke saknar i morgon, när jag vaknar,
Din milda allmaktshand, som
mig i alla dagar
beskyddar och ledsagar omsider in i livets land.

Svenska psalmboken 442:8-9

Ack Herre Jesu, hör min röst;
gör Dig ett tempel i mitt bröst,
uti mitt hjärta bliv och bo, så
har jag tröst och evig ro.

Låt aldrig mig förgäta Dig, Ditt
namn ske pris evinnerlig,
Ditt namn med fröjd jag lova
vill, förläna mig din nåd därtill.
Åra ske Gud uppå sin tron,
som oss har skänkt sin ende
son.

Nu mänskors röst och änglars
kör lovsjunger den i höjden
bor.

Svenska psalmboken 63:13-15

Högste Gud, ack värdes höra
vad Ditt barn nu bedit har.
Jesu, Din förtjänst kan göra,
att jag får ett nådigt svar.

Helge And, jag beder Dig, värdes
manas gott för mig.
Ja, jag tror det skall så hända,
Ty vill jag med AMEN ända.

Svenska psalmboken 443:5

Gud som haver barnen kär, se
till mig som liten är.

Vart jag mig i världen vänder,
står min lycka i Guds händer.
Lyckan kommer, lyckan går,
den Gud älskar lyckan får.

Den femte bönen utgöres av Fader
Vår, den sjätte av Herren välsigne oss.
Mor som knäböjde vid en stol tyst för-
rättar sin bön, reser sig snart och går till
sängs även hon. Inom kort sover vi alla,
stora och små, under de varma, långulliga
färskinnsfallarna, tre i varje bädd.
Östörrda till en ny arbetsdag som börjar i
morgon bittida.

*

Om Enok berättade Sammel Olsson,
hans pappa, att när han var lite över 2 år
sattes han av sin mamma in i stugan för

det blåste så kallt ute. För att han skulle hålla sig lugn inne fick han en sockersmula att sutta på. Detta protesterade han våldsamt på genom att säga mycket bestämt:

"Inte ha uffer hetta nu",

vilket av den häpna modern uttyddes så lunda:

"Inte ha socker, setta (ute) nu".

Enok var nämligen en försigkommen person redan vid denna ringa ålder.

Utdrag ur Enok Hedbergs (1871-1947) minnesanteckningar från sin barndom.

JH

AB LJUNGSTRÖMS SVARVERI "TOMTEVERKSTAN"

Besök vår fabriksbod när Ni är i Småland.

Stor sortering tomtar av egen tillverkning, samt en mängd andra artiklar.

AB LJUNGSTRÖMS SVARVERI - Alseda 570 15 HOLSBYBRUNN
0383/520 30

*Vi utför förstklassigt arbete i tenn, koppar och mässing
enligt gamla hantverksmässiga metoder.*

*Lennart och Håkan Hjelmqvist.
310 83 Unnaryd Telefon: 0371/601 54*

VILHELM MOBERG

Vilhelm Moberg var en av våra mest folkkära författare. Han är främst känd för sina skildringar av de mänskliga historien glömt, som trälar, soldathustrur, änkor, torpare och skogsarbetare. Moberg har skrivit ett stort antal bygderomaner, teaterpjäser och över 4000 tidningsartiklar. Många av hans romaner har filmats t ex "Rid i natt" och Utvandrarserien. Vi kommer särskilt ihåg TV:s version av "Raskens" där Sven Wolter och Gurli Nordvall spelade Rasken och hans hustru Ida. Många av orts- och gårdsnamnen i Mobergs berättelser är hämtade från hembygden och de personer som beskrivs har ofta existerat i verkligheten. Moberg var en uppmärksammad rättskämpe och debattör, som inte ryggade för att framföra åsikter i känsliga frågor. Han avböjde konsekvent alla hedrande litterära utmärkelser.

Vilhelm Moberg föddes den 20 augusti 1898 i ett soldattorp på ett rum och kök i Moshultsmåla i Algutsboda socken. Han hade sex syskon, tre bröder och tre systrar. Två av bröderna dog redan i spädbarnsåldern och den tredje brodern, Hjalmar, avled vid 18 års ålder. Hjalmars levnadsöde utgjorde underlag till romanen "Din stund på jorden". En yngre syster drabbades av barnförlamning och blev svårt invalidiserad. Vilhelm och syskonen skonades från smittan trots att de låg i samma rum. Systern dog vid 20 års ålder.

Vilhelm Moberg gifte sig 1923 med den nittonåriga Margaretha Thörneland från Motala. De vigdes i Vadstena klostertyrka och fick fem barn, Margaretha, Marianne, Birgitta, Eva och Björn.

Vilhelm Mobergs far, Karl, var soldat i Moshults rote. Han avled 1950 i en ålder av 85 år. Vilhelms mor, Ida, slutade sina dagar 1960 vid 96 års ålder.

Vilhelm Mobergs farfars far, Nils Thor, var bondson från Simonstorp i Madesjö församling. En yngre bror till honom, Peter Jonsson, var en välkänd kyrkoherde i Böda församling på Öland. Nils Thor blev soldat i Rörshults rote i Algutsboda. Det berättas, att en rotebonde inte ville lämna sitt bidrag till soldaten. Thor blev upprörd och gick hem till bonden. När han kom fram, öppnade han köksdörren så häftigt att den flög av sina hakar. Thor fick sin soldatgåld och hade inga problem med bonden i fortsättningen. Nils Thor och hans hustru, Lisa, hade tio barn. Thors kompanichef undrade vid ett tillfälle hur Thor fick det hela att gå ihop. Thor svarade, att Lisa och jag har alltid varit snällast mot den minste.

Alla Thors söner blev soldater och den yngste, August Thor, ärvde 20 år gammal, 1863, Rörhults rote. Han drabbades av sockersjuka och avled endast 34 år gammal. Änkan med barnen flyttade till ett torp i Korpahult i Örsjö församling. August Thor gav uppslaget till romanen "Soldat med brutet gevär"

Vilhelm Mobergs mormor, Johanna, var född i Duvemåla, Algutsboda, där hennes förfäder bott i flera generationer. Hon flyttade vid giftermålet med Aron Pettersson till Moshultsmåla. De fick sju barn varav alla utom Ida reste till Amerika. Johanna brukade säga att avskedet från amerikafararna var som att följa sina barn till graven. Hon kunde läsa men inte skriva och måste alltså be om hjälp

med amerikabrevet. Johanna blev änka vid 37 års ålder och dog 1912, 78 år gammal. Karl-Oskars hustru Christina från Duvmåla i utvandrarserien har fått låna drag av Johanna.

Vilhelm Moberg ansåg, att de första nio åren i den lilla soldatstugan var de lyckligaste i hans liv. Det var fattigt i det Mobergska hemmet. Men de hade inget att avundas, eftersom alla levde under samma förhållanden. Sill och potatis med krösnamos utgjorde i regel huvudmålet och grovt rågbröd var basfödan. Kallt och dragit var det under vintern i stugan. Elden i den öppna spisen måste hållas vid liv nästan dygnet runt. Våren och sommaren var en ljuvlig tid. Skatorna byggde bo i surapeln vid stugknuten och i Bjurbäcken stod gäddorna stilla i solskenet. De snärjdes med snaror gjorda av rötter från enbuskar. Gädda var ett gott sovel till bröd och potatis.

År 1907 fick familjen Moberg en betydande standardförbättring. Idas syskon i Amerika hade skickat pengar, så de kunde köpa Idas föräldrarhem ett sextondels mantal i byn Moshultamåla. Idas mor Johanna fick undantag på gården d v s fri bostad och viss avkastning från gården.

Vilhelm Moberg gick i Persmåla skola, som under 1950-talet flyttades till Moshultsmåla. Den tjänar nu som bygdegård och bibliotek och där finns minnessaker från Mobergs skoltid. Skolformen var halvtidsläsande med fyra månaders undervisning om året. Han gick tre år i småskolan och fyra i folkskolan. Mellan terminerna fick han hjälpa till med sysslorna i hemmet. Den första skoldagen följde en äldre syster honom genom skogen till skolan. Vilhelm kunde läsa hjälpligt men han kände sig ändå mycket ner-

vös. En stamkorpral, Elias Stark, vikariade som lärare. Skolmästare Stark tog upp psalmen "Jesus låt mig städse börja". Därefter fick barnan läsa högt. Moberg fick läsa ett stycke som han kunde utantill, men var rädd och stakade sig ändå flera gånger. Stark förstod och sade: Om du stilla dej lite så läser du mycke bätter. Du vet att det finns tre skiljetecken i världen. Dä finns dä stora, dä halvstora och dä lilla skiljetecknet. Dä lilla heter kömma, då ska du styra dej lite grann. Dä halvstora heter semikolon, då ska du stanna två ögnblick och ett annatag. Men när du är framme vid dä stora skiljetecknet, som kallas ponkt, då ska du styra dej så länge, att du hinner dra två annatag. Kom nu allti ihåg dä lille pojk!

Det fanns inte så mycket att läsa i ett lantbrukarehem i början på 1900-talet. Förutom bibeln, psalmboken, postillan, katekesen och almanackan fanns vanligen bara tidningar som t ex "Nya Växjöbladet" och "Smålandsposten" som kom ut en gång i veckan. Detta räckte inte för en läshungrig pojke. Moberg skickade därför efter ett lånebibliotek från Folkbildningsförbundet i Stockholm. Det innehöll ett fyrtiotal böcker. Det kostade tre kronor, som han fick av sin far. Bokskåpet kom till Moshults station på själva julafon 1912. Moberg drog hem böckerna på en kälke och julglädjen var räddad. Folkbildningsförbundet krävde att böckerna skulle lånas ut till folket i orten. Vilhelm ville ha böckerna för sig själv, så han fyllde i utlåningslistorna med påhittade namn. Något år senare, när han tjänat pengar på skogshygge, skickade han efter ytterligare ett bibliotek och fixade listorna på samma sätt.

Vilhelm Moberg lånade även böcker på biblioteket i Algutsboda och i grannsocknarnas bibliotek. Likasinnade ungdomar bildade läsecirkel och mötesplats blev bron över Bjurbäcken. På söndagarna träffades de och bytte böcker samt diskuterade aktuella frågor. Bland de församlade märktes Gunnar Karlsson från Bidalite. Han blev senare Algutsboda kommuns förste kommunalkamrer.

Efter olika anställningar kom Vilhelm Moberg på hösten 1916 in på Grimslövs folkhögskola. Han var bäst av eleverna i uppsatsskrivning och historia. De övriga ämnena var han inte så intresserad av. Han var även road av amatörteater och dans. Moberg slutade vid folkhögskolan våren 1917.

Nyårsafton 1917 antogs Moberg vid Katrineholms enskilda läroverk. Höstterminen 1918 drabbades han emellertid av spanska sjukan. Senare tillstötte lung-säcksinflammation och så småningom lades han in på Växjö lasarett. Moberg blev inte fullt återställd förrän försommaren 1919. Han återvände inte till läroverket.

Vilhelm Moberg deltog som fjortonåring i en tävling i Brokiga Bladet med berättelsen om Svens hund. Moberg fick artonde pris och ett diplom. År 1919 började Moberg skriva bygdehistoria i Nya Växjöbladet under signaturen Ville i Momåla. Han ansökte hos länsstyrelsen i Växjö, om att få etternamnet Momåla. Ansökan avslogs med motiveringen att namnet Moberg var tillräckligt säregent. Moberg skrev om bönderna i Grälemåla by. Ett par bönder i hemorten kände sig utpekade, att Moberg drog skam över sin födelseort. Moberg skrev en del romaner och skickade dem till olika förlag. Förläggarna var emellertid in-

te intresserade av hans verk. Tidningar tog dock vissa av hans skildringar som följetonger.

I början av maj månad 1919 satte Vilhelm Moberg in följande annons i Dagens Nyheter:

"Redaktionselev. 20 årig yngling med god skolutbildning önskar plats som elev vid tidning. Har litterära anlag och är god stilist.

Svar till "Fina betyg", Moslut p.r."

Moberg fick en oavlönad plats vid Vadstena Läns Tidning på försommaren 1919. Det var en liten frisinnad, frikyrklig lokaltidning. Han lärde sig mycket där genom att syssa med många olika uppgifter. Moberg hade emellertid inte råd att fortsätta som oavlönad, så han återvände till föräldrarhemmet. Vid nyår 1920 återanställdes Moberg vid Vadstena Läns Tidning nu som redaktionssekreterare med en lön av 200 kronor i månaden. I oktober samma år blev han redaktionssekreterare vid Arvika Nyheter med en lön av 300 kronor i månaden. Han trivdes utmärkt i Arvika och var med om att bilda ett Smålands Gille där. Mobergs tid i Arvika blev inte lång. Han fick erbjudande att bli chefsredaktör för Vadstena Läns Tidning i början av år 1921. Detta erbjudande kunde han inte motstå i synnerhet som fästmön Margaretha Törneland var bosatt i Vadstena.

Vilhelm Moberg ryckte in för militärtjänstgöring vid I 11 i Växjö våren 1921. Han uttogs till reservbefälsutbildning, vilket var ett stort misstag. Vilhelm var inte alls tilltalad av det militära. En kväll, när han hörde dansmusiken från den närliggande Folkets Park, begav han sig dit utan permission. Han ertappades och fick hela sex dygns arrest. Vilhelm förstod att tiden i arresten skulle bli

dryg. Han sydde in en bunt papper och blyertspennor i madrassen, som han fick ta med till cellen. I denna miljö tillkom Vilhelm Mobergs första bok "I vapenrock och linnebyxor". Han utgav den i egen regi och lät trycka den på Nya Växjöbladets tryck. Upplagan trycktes i 800 exemplar och böckerna kostade 1:50 stycket. Böckerna fick en strykande åtgång och var slutsålda före värnpliktstidens slut. Det blev en ren förtjänst på 500 kronor.

Efter militärtiden återvände Moberg till Vadstena. Tiden där blev kort. Det uppstod motsättningar mellan tidningens religiöse ägare och Moberg. Den 30 mars 1922 skrev han sitt sista kåseri för tidningen.

Moberg fick sedan arbete som lokalredaktör för Nya Växjöbladet i Alvesta. Där utvecklades han som journalist genom att skriva om fotboll, konserter, teater och framförallt brottmål. Grimslövsmordet 1925 avhandlades på många spaltmeter. Det handlade om affärsinnehavaren Anna Lång, som blev rånmördad. Moberg agerade här både som journalist och privatdetektiv.

Moberg deltog 1922 i en tävling anordnad av Åhlén & Åkerlunds förlag med romanen "Sigfrid Segerhuva". Han ansåg själv att romanen var bra, därför aspirerade han endast på första pris. Detta pris fick en skildring med titeln Den Gula Paveljongen, som sedan länge levde kvar som en schlager med samma namn. Vilhelm fick inget pris och han blev deprimeras av motgången. År 1923 utgav han en samling bygdehistorier under titeln "Inom Baggemossa ägogränser". Moberg tog en växel och lät trycka boken i 2000 exemplar. Det blev ingen försäljningssuccé och när växeln skulle

omsättas fick han ekonomiska bekymmer. Moberg sänkte boklagret 1934 i Råstasjön utanför Stockholm. Det påstås att fisken insjuknade i sjön efter denna händelse.

År 1926 gjorde Moberg succé med pjäsen "Kassabrist". Förtjänsten var så god att han kunde ta tjänstledigt och skriva "Raskens". Soldathistorier behärskade han till fulländning. De flesta av hans släktingar på fädernesidan hade varit soldater. Det berättades militärminnen vid kalas och sammankomster i det Mobergska hemmet och den unge Vilhelm sög åt sig dessa. Raskens kom ut på hösten 1927. Boken såldes i stora upplagor och Moberg kunde bli författare på heltid. Han flyttade med familjen till Stockholm 1929.

Efter Raskens var Moberg mycket produktiv. Romaner och teaterstycken tillverkades "på löpande band." Bonderomanerna "Långt från landsvägen" och "De knutna händerna" gav han ut 1927 respektive 1929. Dessa romaner handlar om Adolf i Ulvaskog och hans umbäranden från slutet av 1800-talet och fram till första världskriget slut. I den sista delen knyter Adolf sina händer mot alla myndigheter och avstänger sig från yttervärlden. Adolfs liv slutar tragiskt.

Mobergs berömda romantriologi "Sankt sederbetyg", "Sömlös" och "Giv oss jorden" utgavs 1935-39. Huvudpersonen i serien är Knut Toring, som har vissa drag av författaren själv.

I början av andra världskriget utkom romanen "Rid i natt". Den skildrar småländska bönders resning mot de tyska fogdarna. Händelserna tilldrar sig i mitten av 1600-talet. Moberg skildrar här en för honom mycket välkänd bygd i Alsgutsboda och Vissefjärda. Romanen syf-

tar i verklighet på den politiska debatten här i landet och om vår neutralitetspolitik. Rid i natt var förbjuden i Tyskland. Den har filmats vid två tillfällen.

År 1944 följde romanen "Soldat med brutet gevär". Boken börjar med en beskrivning av rekryten Nils Gottfrid Thor. Han var den längste soldaten på sitt kompani: i rullan har om honom antecknats, att han sträckte en längd av 6 fot, 4 tum och 5 linjer, vilket motsvarar en längd av 1,91 cm. En stor och stålig man alltså. Romanen är ett stycke kulturhistoria från 1900-talets början. I boken beskrivs arbetsmiljön på glasbruk och andra arbetsplatser under fackföreningarnas genombrottstid.

Efter andra världskriget påbörjade Moberg sin stora historiska romansvit; Utvandrarna, Invandrarna, Nybyggarna och Sista brevet hem till Sverige. Utvandrarna var vanliga smålandsbönder, som på grund av missväxt, svält och religionsförföljelser lämnade landet. Moberg gick mycket noggrant tillväga i sitt förarbete till romanserien. Han insamlade över tusen amerikabrev och tog del av kyrkböcker. Där fann han hela sidor med anteckningar om avflyttningar till Nordamerika. Moberg besökte Karlshamn, som under segelfartygens tid var avgångshamn för de första emigranter från Mobergs del av Småland. I Göteborg studerade han Sjöfartsmuseets fartygstillbehör. Där fanns en brigg Tre Kronor, som fick bli modellen till briggen Charlotta. Namnet Charlotta hämtade han från sin mor Ida, som också hade detta förnamnet. En sjökapten i Göteborg lärde Moberg fartygs- och sjöterminer.

Vilhelm Moberg begärde hos Riksbanken att få föra ut 50 000 kronor till

Amerika för vistelse där. Han ville på ort och ställe följa utvandrarnas spår. Riksbanken avslag hans begäran. Moberg vände sig då till handelsministern Axel Gjöres, som han kände från dennes tid som redaktör för Konsument-Bladet. Genom Gjöres hjälp fick Moberg tillstånd av Riksbanken att föra ut 5000 dollar om året under en tid av två år.

På våren 1948 packade Moberg sina väskor och reste tillsammans med hustrun och de tre yngsta barnen till Amerika. Han besökte de första svenska bosättningarna där. Han studerade Andrew Petersons tio dagböcker på ett bibliotek i St Paul. Peterson reste från Västergötland 1849 till Minnesota. Han förde anteckningar under 44 år om sitt liv på den farm han brutit marken till. Moberg uppsökte också äldre svenskar, som berättade om sin utvandring och livet i Amerika. Han gjorde forskningsresor över hela Nordamerika och besökte då främst pastorsexpeditioner i svenskbygderna.

År 1949 utgavs Utvandrarna vid Albert Bonniers förlag i Stockholm. Det blev en stor försäljningssuccé. Men det var inte enbart positiva omdömen om boken. Ett antal präster och riksdagsmän i Småland försökte förhindra, att romanen utgavs på engelska i Amerika. De skickade ut namnlistor, där smålänningar uppmanades stödja uppropet om förbud av boken. De ansåg att utvandrarna från Småland var hederliga mänskor, som inte borde klassas som sedeslösa lortgubbar. Namnlistan toppades av nio riksdagsmän och fjorton präster, därefter följde cirka fyrtusen underskrifter. I Algutsboda, Mobergs födelsesocken, stod kyrkoherdens namn överst på rullen och därunder namnen på näst-

tan alla lärare. Kyrkoherden hyste oro över att Utvandrarna skulle komma i händerna på ungdomen. Det kunde förstöra deras sedliga liv. Han tyckte att sockenbiblioteket inte skulle köpa boken. Pastor Lewi Petrus skrev i tidningen Dagen, att Utvandrarna var en nätkamp mellan Gud och djävulen och mellan ljus och mörker. Professor A J Uppqvall vid Pennsylvania University, Philadelphia U S A skrev att Moberg var buslitteraturens hövitsman i U S A. Vad ni skulle ha haft innan ni skuddade det stinkande stoftet av er tjära och fjäder i rikliga proportioner. Moberg märkte uppståndelsen kring hans bok i Sverige genom att det var svårt att få några upplysningar på pastorexpeditionerna i Amerika. Det tog hela tolv år för Moberg att skriva Utvandrarna, Invandrarna, Nybyggarna och Sista brevet hem till Sverige. Han hade levt intensivt med sina nybyggare i vildmarken kring Ki-Chi-Sagajön. Man känner i regel en lättnad, när ett arbete är slutfört. Moberg däremot kände rastlöshet och saknad efter de mäniskor han skrivit om. Rastlösheten kom han över när han påbörjade romanen "Din stund på jorden".

I Din stund på jorden skildrar Vilhelm Moberg hur Mr Albert Carlsson ser tillbaka på sitt liv från ett hotellrum på Eden Hotel vid Cleo Street i Laguns Beach vid Stillahavet. Han hade bott på många platser, men han kände sig aldrig hemma någonstans. Carlsson sägs vara i den ålder, då det inte fanns något nämnvärt mer att uppleva.

"En dag i sänder går, en dag har återgått. Jag sträcker ut mig i min säng och väntar på sömnen."

Det tunga havsbruset återvänder till mina öronsnäckor. Där blandar det sig med

ett lättare och ljusare ljud: Sorlet från strömmande vatten, en bäckfåra. Saktadrar jag andan och lyssnar: Hör jag rätt? Kan jag höra denna ström här från andra sidan jorden? Min hörsel är något nedsatt numera men den förmzas och skärps om natten.

Jag bittar åter stället, mötestället, rastestället. Vår stekeld har slöcknat, men jag samlar ihop ris och torra grenar och lägger på och tändar den igen.

Den flammar upp och brinner som förr, och jag lägger mig raklång på rygg på mossmarken, som förr.

Du har varit länge borta.

Jag svarar honom: "Jag har varit borta en kort stund. Nu är jag tillbaka."

Vilhelm Moberg redogör i "Förrädarland" för folkets lidande, då krig rådde mellan Sverige och Danmark, när riksgränser gick mellan Småland och Blekinge. Folket på bågge sidor om gränsen kom bra överens, därfor förrådde de kriget för fredens skull. Gränshandel med oxar och varor fortsatte även under krigstid. Män hämtar hustrur på andra sidan gränsen och bönderna hade djur på samfällt bete. Folket led stor nöd, när det rådde strider vid gränsen. Både svenskar och danskar plundrade och brände gårdarna och folket fick gömma sig i skogarna. Ibland tillhörde gränsbygden Sverige och ibland Danmark och folket tvingades avlägga trohetsed till den för tillfället härskande kungen. Det berättas, att en bonde avlagt trohetseden sju gånger och brutit den lika många gånger.

Vilhelm Mobergs "Min Svenska Historia" avhandlar i två delar tiden från Oden till och med Dacke. Han berättar om alla samhällsklasser och framhåller även kvinnornas insatser. Bland kunglig-

heter framhävs uniondrottningen Margaret. Hon blev vald till Danmarks regent i Lunds domkyrka 1387 och året därpå blev hon även Norges regeringschef. Danmark var det folkrikaste landet i Norden. I Sverige var Albrekt av Mecklenburg kung. Han kunde inte ens tala svenska. Margaretas armé besegrade grundligt Albrechts tyska knektar vid Falans slätt utanför Falköping 1389. Margaretta blev därmed också regeringschef för Sverige. Därefter rådde en nästan 50-årig fred i Norden.

Vilhelm Moberg medverkade till att Utvandrarnas Hus i Växjö kunde förverkligas. Här finns manuskript och allt material som legat till grund för Utvandrarromanerna. Moberg var huvutlare vid invigningen av Utvandrarnas Hus den 31 augusti 1968.

Sockenborna i Algutsboda hedrade 1970 Vilhelm Moberg med en minnessten på stugbacken vid soldattorpet i Moshultsmåla. Stenen har följande inskriftion:

"Här föddes soldatsonen — författaren Vilhelm Moberg den 20 aug 1898. I denna bygd levde människorna i hans diktning sitt liv i armod och stolthet. Ur dess jord hämtade de sin torftiga näring. Stenen restes av sockenborna 1970."

Moberg blev inte direkt glad för minnesstenen. Han lär har yttrat:

"Fan jag är väl inte dö än."

Moberg har skrivit i avslutningen av Soldat med brutet gevär:

"Här har legat ett ställe en gång.

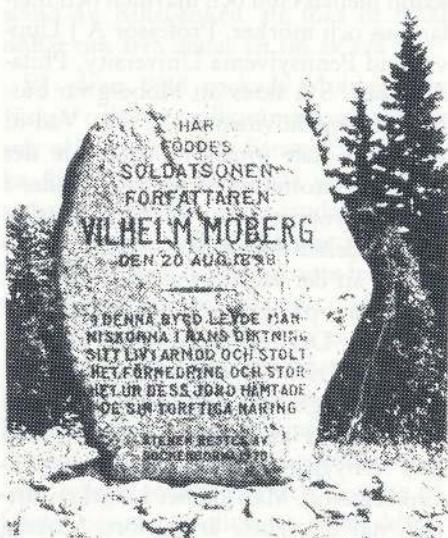
Här har legat en stugbacke, som utlags till hage och återgått till sitt ursprung. Av bebyggelsen finns ingenting kvar, allt är nedrivet och bortfört, stuga, ladugård, luge. Nära lagårdsgaveln hängde en gång grinden på sina stolpar, den första grind, som mina händer öppnade i världen. Än-

nu när jag sist besökte platsen hittade jag de hål i marken, där grindstolarna har stått."

Vilhelm Moberg avled den 8 aug 1973 några dagar före sin 75-årsdag.

Källor: Vilhelm Mobergs böcker.

Birger Johnsson

Gamla anrika

TOFTAHOLM HERRGÅRDSHOTELL

Underbar natur vid Vidösterns strand 25 km norr om Ljungby. Nyrenoverat. 48 rum m. duschar o. wc, telefon, radio o. TV.

Förstklassigt kök. Fullst. rättigh. Sällskapsrum. Bastu, båtar, cyklar o. lekplatser. Fiske. Nybyggd konferensavd.

TOFTAHOLM
HERRGÅRDSHOTELL

34015 Vittaryd
Tel 0370-440 55, 440 32

"NÅGOT OM VISINGSÖ"

— Du kan väl skriva något om Visingsö, bad årsboksredaktören en vacker vinterdag.

— Javisst, svarade jag lite förhastat. Men tänkte samtidigt att eftersom han var ute i så god tid, borde det inte vara några problem.

Och nu sitter jag här, när manuskriptet borde varit lämnat för länge sedan, och undrar *vad* jag skall skriva om den ö där jag vuxit upp. — För smålännningar dessutom — som kanske känner ön bättre än vad jag gör.

Men löften skall ju hållas. Så därför — du gode smålänning — kommer här ”något om Visingsö”.

Som Visingsöbo vill jag då först konstatera, att jag hade tur redan från första början: Jag kom nämligen till världen på fastlandet — i Västergötland. Det bästa av landskap, näst efter Småland förstås.

Andra ungar på ön hämtades upp ur ”daskefloe”, ett litet kärr alldelvis i närheten av mitt barndomshem. Jag lärde mig åka skridskor där, utan att märka någonting av den förunderliga roll kärret spelade i öns befolkningsutveckling.

Men innan det fanns folk på ön då?

Ja, från början fanns det ju ingen ö ens. Den kom till så här:

På Vistakulle någon mil norr om Huskvarna vid vägen mot Gränna bodde fördomdags jätten Vist och hans jättinna.

En vacker dag blev de bjudna på fest hos jättekollegan på Kinnekulle. Det var inga problem att ta sig dit, bara några duktiga jättekliv och man var framme. Det blev en hejdundrande jättefest där borta vid Vänern. Men när den så små-

ningom var slut och det var dags för hemgång, då blev det problem.

Jättinnan hade ätit sig så mätt och var så trött, att hon inte orkade ta klivet över Vättern på hemvägen. Men Vist fann på råd. Han ryckte till sig en rejäl jordtorva någonstans i Hjo-trakten och slängde den ut i Vättern. Och med ett extra kliv på den torvan kunde jättinnan ta sig över sjön.

Samtidigt som nu Vist hjälpte sin maka hem, placerade han för evärdeliga tider ett smycke mitt i sjön. Ett smycke som långt senare skulle komma att kallas Vätterns Pärla.

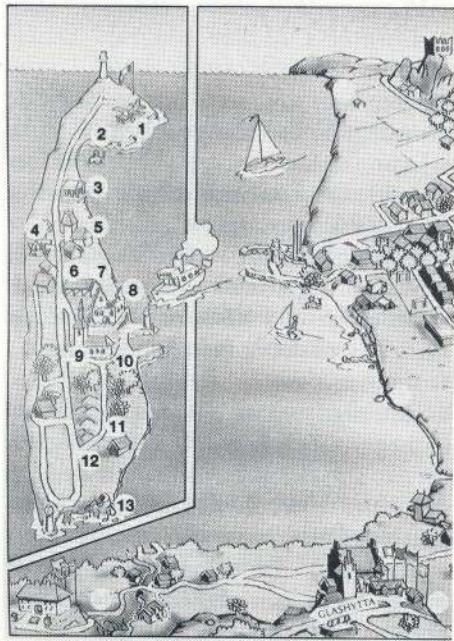
Ja, så gick det till, enligt en av de många sagor och sägner, som berättar om hur Visingsö bildades.

Den geologiska vetenskapen har förstås en annan — mera adekvat — uppfattning om hur det gick till. Då handlar det om många hundra miljoner år gamla sand- och skifferavlagringar i ett förhistoriskt hav, som byggt upp ön. Avlagringar som i nutiden fått sin geologiska benämning Visingsöformationen, därför att den huvudsakligen finns kvar endast på Visingsö.

Men vi får lägga den ena årmiljonen till den andra i en lång, lång rad innan ön reser sig ovan vattenytan i det, som omkring 6.700 år f. Kr. blev Vättern.

De första spåren av öborna (eller ömma, som det heter) är inte alltför många tusen år yngre.

På södra delen av ön har man funnit en s.k. spetsnackig yxa som ett bevis för, att bönder slagit sig ner på Visingsö någon gång under perioden 3.000-2.500 f.Kr. Men troligen har ön varit bebodd tidigare än så.

1. Flygplats
2. Camping- och badplats
3. Tempelgården
4. Temp. friluftsbad, Kumlaby skola
5. Kumlaby kyrka, Braheskola
6. Vandrarhem
7. Kungsgårdssladorna, Visingsborg Lantgård
8. Visingsborgs slottsruin
9. Brahekyrkan
10. Värdshus, Visingsborgs Örtagård, Turistbyrå och Remmalag
11. Persgården
12. Mullbärsplantering
13. Näs slottsruin

Fynden från äldsta tid är inte många, men ju längre fram i historien vi kommer desto fler minnen har de gamla "öbboa" lämnat efter sig. Och särskilt de tre järnåldersgravfälten, som finns på ön, är rika på fynd. Här har man registrerat inte mindre än 859 fornlämningar, huvudsakligen i form av gravhögar och stensättningar. Åtskilliga av gravhögarna har

grävts ut, och där har man då hittat en mängd föremål.

De här gravfälten hör till de många sevärdheterna, som Visingsö är så berömd för. Men det är säkert inte för gravhögarnas skull, som de tusentals turisterna och de hundratals skolklasserna kommer till ön under våren och sommaren. Nej, en inte alltför djärv gissning är nog, att de flesta kommer för att åka remmalag. Denna mycket speciella hästskjuts, som finns bara på Visingsö. (Jo, på Ven lär man också skjutsa turister med häst och vagn. Men det är då inte fråga om remmalag.)

Det gamla, som jag vill kalla "äkta", remmalaget, såg inte ut som dagens moderniserade åkdon. Gemensamt för dem är att båda är flakvagnar, som dras av hästar och att passagerarna sitter på rad med ryggarna mot varandra, med fötterna på fotstöd längs vagnens sidor.

Det gamla remmalaget var mindre och lättare än det nya, hade järnbeslagna träckerhjul (inte gummihjul alltså), och ryggstödet bestod av en stång (inte mjuka kuddar). Stången var liksom de oftast röda, ganska hårdå plyschdynorna löstagbar. Detta var ett praktiskt arrangement, eftersom vagnarna användes i vardagslag för att t.ex. "köra te' kvarna mä".

Ingen vet väl om remmalaget uppstod spontant på Visingsö, eller om det möjligens är som en teori hävdar, nämligen att det är ett minne av de ryska krigsfångar, som fanns på Visingsborgs slott under åren 1715-18. Liknande vagnar lär användas (ha använts) på de ryska stäpperna.

Vare hur som helst med detta. Faktum är att turister — och kuskar — har stor glädje av remmalagen.

Förresten! Varför inte ta en tur? Varsågoda och kliv på, vi får plats med ca 15 stycken på vagnen. Det småregnar så kusken har fällt upp ett smart regnskydd åt oss. Nej, det fanns naturligtvis inte heller på det gamla remmalaget.

Hästarna drar igång och får spänna sina krafter ganska ordentligt, eftersom det är motlut ett kort stycke upp till den — enligt min mening — förnämsta historiska sevärdheten på ön — Brahekyrkan. Den anses som en av de främsta barockkyrkorna i landet.

Där den ligger fanns redan på medeltiden en kyrka — Ströja. Men greve Magnus Brahe lät riva den — så när som på tornet, som alltså står kvar, om än i något förändrat skick — och på den gamla kyrkans plats började han bygga Brahekyrkan. Bygget fullbordades av Per Brahe d.y. på 1630-talet.

Det skulle föra på tok för långt, att här närmare gå in på allt det vackra och värdefulla, som kyrkan inrymmer.

Men att döma av Esaias Tegnér är det inte allt som är vackert i kyrkan. Vid sin biskopsvisitation på ön 1828 fick han ögonen på de manshöga träskulpturerna, som hänger på kyrkans långväggar. De föreställer de tolv apostlarna och är mycket välgjorda. Men den gode biskopen fann dem så vedervärdigt fula, att han påbjöd, att de skulle vräkas bort. Hans motivering var att havande kvinnor, som besökte gudstjänsterna, kunde ta intryck av de fula ansiktena och föda fula barn!!! De gamla öborna skall hedras, för att de inte lydde biskopens påbud. Apostlarna finns kvar, och ungarna på Visingsö är då sannerligen inte fulare än andra, sedan må deras mödrar ha titrat apostlarna i ansiktet hur mycket som helst. Men det är ju klart — om man nu

skall vara ärlig — Tegnér hade rätt i att anletena inte är särdeles vackra.

En klenod i kyrkan bör kanske nämnas, bl.a. därför att den kommer till användning än idag — liksom kyrkan i dess helhet — och det är Ebba Brahes brudkrona. Den är ett guldsmedkonstens mästerverk i förgyllt silver med pärlor och stenar — mest granater.

Ebba Brahe är kanske mest känd av eftervärlden för sin olyckliga kärlek till Gustav II Adolf. Hon var dotter till Magnus Brahe och kusin till Per Brahe d.y. När hon inte kunde få Gustav II Adolf gifte hon sig med Jakob De la Gardie, och en gammal folkvisa slutar apropå detta med hennes ord så här: ”O, Gustav Adolf, lär dig att försaka, och tänk med köld på De la Gardies maka.”

Om Ebba Brahe verkligen burit den krona som finns i Brahekyrkan, vet man inte. Men det är inte osannolikt, att hon gjorde det. Vad som dock är alldeles säkert är att kronan burits av åtskilliga Visingsöbrudar som vigts i Brahekyrkan under årens lopp, och den lånas fortfarande ut till den, som vill vigas där.

Bara några hundra meter från Brahekyrkan på vår fortsatta remmalagsfärd, träffar vi på Kungsladugårdarna. Två mäktiga korsvirkesbyggnader som av ”öbboa” aldrig kallats annat än ”rysslag-gåla — med tjockt sista l), ryssladugårdarna alltså. Och det har sin förklaring i legenden, att det var de nyss nämnda ryska krigsfångarna, som byggde dem som ett slags straffarbete. Men de enda ryssar som kan ha varit med om bygget var de, som eventuellt stannade kvar på ön efter frigivningen. Och det kan nog ha varit en hel del det. Ladugårdarna byggdes av allt att döma flera år efter att

fångarna i allmänhet lämnat Visingsborg.

Visingsö var apropå detta under åren 1715-18 Sveriges största krigsfångeläger med 244 fångar 1715 och 1.623 st i december 1718, allt enligt en utförlig rapport av slottskommendanten på Visingsborg.

Det krävs inte alltför livlig fantasi, för att föreställa sig, under vilka fruktansvärda förhållanden en så stor mängd fångar måste ha levt. Många dog också. Omkring 200 gravar på den s.k. rysskyrkogården på ön vittnar om detta.

Så drar vi vidare med vårt remmalag. Vi åker genom en del av ytterligare en av sevärdheterna — ekplanteringen.

Det var på Karl XIV Johans tid, som det stod klart att man måste säkra flottans framtidens behov av ekvirke. Och så drog man igång ett ekplanteringsprogram av ansenliga mått och med start på Visingsö 1831. Här höll man sedan på ett tiotal år i en första etapp, samt ett par kortare perioder något senare. Planteeringsarealen på ön blev så småningom omkring 800 tunnland.

Ekarna trivdes gott, och växte till sig och Visingsö fick en mäktig och vacker ekskog. Att ekarna sedan inte blev till någon glädje för flottan, är ju en annan historia, som Karl XIV Johan och hans folk inte kunde förutse.

Men, att den svenska möbelindustrin i en framtid skulle få en del av sitt ekfärbehov tillgodosett, är ju inte heller något dåligt resultat av deras framsyntet.

Åter till remmalaget!

Till det melodiska och taktfasta klappret av hästskorna mot asfalten, sitter vi

bekvämt och väl skyddade och beundrar de välsköta idyllerna utefter vägen, passerar bl.a. det norra av de tre nämnda gravfälten och Visingsö Folkhögskola-Braheskolan, innan vi kommer fram till vändpunkten för vår färd — Kumlaby kyrka från mitten av 1100-talet.

Här gör vi paus i åkandet, innan vi återvänder till hamnen och färjan till Gränna. Vi går in i kyrkan och finner där relativt väl bevarade frescomålningar från 1400-talet. De har varit överkalkade och togs fram vid en restaurering 1922. Vi trotsar de branta trapporna med de osedvanligt höga trappstegen och knegar oss upp i tornet, som tack vare Per Brahe har en originell utformning. Han lätt helt enkelt ”hugga av” tornet på den gamla kyrkan, för att på toppen få en altan. Han hade 1636 startat en skola på Visingsö, och den inrymde han i Kumlaby kyrka. Från altanen skulle eleverna bedriva ”astronomiska spekulationer”. Det kan man förvisso göra än idag, men vi nöjer oss med att njuta av den hänpörande utsikten över Visingsö och Vättern.

Och jag läter denna utsikt bilda slutvinjett till dessa spridda anteckningar kring Sagornas ö, Vätterns Pärla, Visingsö och några av dess många sevärdheter.

Till sist en rekommendation till dig, som till äventyrs ännu inte besökt ön: Ta en tur dit i sommar. Åk gärna remmalag, men låna ännu hellre en cykel vid hamnen, ellet ta med din egen, och trampa runt på ön. Då upplever du bäst dess historia, kultur och natur. — Och du får lite motion på köpet.

Robert Wignäs

Förutvarande ordförande

Edvard Uddenberg	1873-1874
Alfred Wennerlund	1875-1880
Masse Johnson	1881-1889
Sven Johan Nilsson	1890-1901
Manne Bergengren	1902-1908
C.A.E. Gobom	1909-1910
F.I. Almén	1911-1920
Thorsten Brunius	1921-1928
Torsten Hasselrot	1929-1930
B.J. Colliander	1931-1934
Folke Sjögren	1935-1939
Hilding Törnebom	1940-1943
K.G. Lindberg	1944-1947
Olof Jonasson	1948-1951
Elias Lindgren	1952-1958
Gomer Brunius	1959-1963
Uno Hernroth	1964-1968
Johannes Hedberg	1969-1974
Torsten Johansson	1975-1980

Nuvarande ordförande

Göran Holmberg 1981

Gillets hedersmedlemmar

Carl-Einar Abrahamsson Bernhard Sandström
Gomer Brunius Uno Hernroth
Eskil Danielsson

Gillets förtjänsttecken har tilldelats:

Nr 1 Uno Hernroth	Nr 6 Södra Unnaryd-Jälluntofta
Nr 2 Carl-Einar Abrahamsson	Fornminnes- och Hembygdsförening
Nr 3 Knut-Olof Strandberg	Nr 7 Sven Larsson
Nr 4 Hans Carlsson	Nr 8 Gunnar Berglund
Nr 5 Sven Wrangle	Nr 9 Lars Källström
	Nr 10 Gustav Abrahamsson

A

- Abrahamson**
1926 **Carl-Einar**, övering, Gräddg. 10, 9 tr, 412 76 Gbg. T. 40 65 21.
960706 i Eksjö. Adj ledam 1945-1953.
- Abrahamsson**
1965 **Gustav**, intend, Ostg. 12, 412 75 Gbg. T. 83 29 26 (40 97 00)
eller 0303/122 32. 090325 i Näshult, Jönköpings län. Adj ledam
1969, stuguv 1970-82, v ordf 1982-, v ord i Sparkassan 1970-
73, ordf i Sparkassan 1974-
- Adolfsson**
1976 **Gunnar**, krim.insp, Beckmans väg 8, 443 00 Lerum.
T. 0302/139 08 (94 13 54). 360720 i Vissefjärda, Kalmar län.
- Adolfsson**
1981 **Göran**, civ. ing, Koggeg. 8, 421 76 V. Frölunda. T. 29 66 31
(49 01 80). 24 06 25 i Linköping (av smål. härk.)
- Ahnberg**
1972 **Ulf**, bankdir, Hollebäcksv. 4, 254 84 Helsingborg.
T. 042/923 13 (042/12 04 40). 37 0612 i Kalmar. Skattmäst i
Sparkassan 1979-80.
- Alexén**
1982 **Tage**, tekniker, Hinnebäcksgatan 27, 417 47 Gbg. T. 55 46 65
(58 15 47). 231113 i Långaryd Jönköpings län.
- Almström**
1984 **Sven**, dir, Södra vägen 17, 411 35 Gbg. T. 20 68 89. 380404 i
Karlskrona (av smål. härk.)
- Andersson**
1984 **Allan**, kamrer, Gnejvägen 3 A, 435 00 Mölnlycke. T. 88 28 25
(53 02 80). 371102 i Berga, Kronobergs län.
- Andersson**
1956 **Bengt**, lekt, S. Snäckskalsv. 9, 417 29 Gbg. T. 23 00 64. 220305
i Hässleby, Jönköpings län.
- Andersson**
1986 **Bengt**, polisass, Ärlegatan 7 C, 414 57 Gbg. T. 42 60 74
(800 800). 520703 i Gnösö, Jönköpings län.
- Andersson**
1974 **Börje**, krim.insp, Gärdesv. 6, 443 00 Lerum. T. 0302/114 04
(800 800). 260409 i Rydaholm, Jönköpings län.
- Andersson**
1981 **Jan Oskar**, civ.ing, Torsg. 32, 431 38 Mölndal. T. 20 46 35
(59 58 25). 430314 i Jönköping.
- Andersson**
1978 **Karl-Göran**, ing, Bredängen 24, 427 00 Billdal. T. 91 32 59
(85 40 00). 411105 i Gränna, Jönköpings län.

Andersson 1969	Rune , ing. Wättneg. 42, 431 39 Mölndal. T. 27 89 15 (63 01 77) 240605 i Tånnö, Jönköpings län. Adj ledam 1975-76, gillesv 1977-83, adj ledam 1985-85, sexmäst i Sparkassan 1980-1984, skattmästare 1986-.
Andersson 1983	Rune , ing, Gnejsvägen 22, 437 00 Lindome. T. 76 22 75 (22 80 00 - 2159). 280503 i Femsjö Jönköpings län.
Andersson 1967	Stig , flygpl.dir, Kommendörsg. 8 B, 4 tr, 414 59 Gbg. T. 12 33 79 200726 i Nässjö. Adj ledam 1974-79. V ordf 1980-81.
Andersson 1987	Thommy , bankdir, Hjortronväg. 10, 432 00 Varberg T. 0340/193 56 (13 10 80). 470302 i Almundsryds sock. Kronobergs län.
Andreasson 1978	Sture , ing, Linnégatan 49, 413 08 Gbg. T. 14 33 01. 250511 i Odensjö, Kronobergs län.
Arlers 1983	Sven , tandläkare, Vaktmästareg. 1, 413 18 Gbg. T. 24 51 78 (26 03 04). 190506 i Norra Sandsjö Jönköpings län.
Asp 1985	Bertil , bussförare, Poppelmannsgatan 19, 416 52 Gbg. T. 21 22 44. 220716 i Skatelöv, Kronobergs län.
Augustsson 1972	Gustav , polisass, Schmidtsg. 5, 415 56 Gbg. T. 26 71 50 (618 000). 290414 i Almundsryd, Kronobergs län.

B

Beck 1983	Robert , disponent, Blåsutg. 6, 414 56 Gbg. T. 12 74 30 (49 63 60). 251220 i Södra Unneryd Jönköpings län.
Beck 1972	Nils-Olov (Olle), förs.ing, V. Annebergsv. 3 P 433 37 Partille. T. 44 76 67. 250903 i Växjö.
Bengtsson 1965	Sven-Olof , tjm, Kaptensg. 29 B, 4 tr, 414 58 Gbg. T. 24 14 19 (40 03 00). 230731 i Hässleby, Jönköpings län.
Berggren 1986	Michael , advokat klippan 1 H, 414 51 Gbg. T. 14 86 02 (80 28 07). 540404 i Kalmar län.
Berggren 1975	Stig , kons, Långängen 41 B, 417 18 Gbg. T. 23 69 35 (618 000). 280916 i Virestad, Kronobergs län.

<u>Bergqvist</u> 1962	Kenneth , försäkr.tjm, Carlströms Väg 9, 423 00 Torslanda. T. 56 10 82 (17 74 40). 320820 i Huskvarna.
<u>Beronius</u> 1981	Rolf , krim.insp, Kocksg. 49, 116 29 Stockholm. T. 08/44 76 68. 401105 i Hjo (av smål. härk.)
<u>Billger</u> 1975	Torsten , sekr, Dr Liborius gata 5 IX, 413 23 Gbg. T. 82 36 13. 960821 i Jönköping.
<u>Björnbäck</u> 1970	Åke , civ.ing, Tolvskillingsg. 16 B, 414 82 Gbg. T. 41 23 06. (80 40 40). 320418 i Växjö.
<u>Björnefors</u> 1962	Bror , polisinsp, Kvilletorget 12, 417 04 Gbg. T. 22 91 06. 160503 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Bladh</u> 1961	Per , krim.komm, Blåbärv. 18, 421 55 V. Frölunda. T. 47 53 22. 191116 i Jät, Kronobergs län. Rev i Sparkassan 1969-, adj ledam 1970-72, stuguvärd 1973-.
<u>Blixt</u> 1983	Lennart , ing, Linnégatan 70, 413 08 Gbg. T. 13 91 03. 260104 i Färgaryd Jönköpings län.
<u>Blohm</u> 1973	Nils , krim.kom, Skifferv. 3, 440 74 Hjälteby. T. 0304/615 37. 390220 i Nora, Västernorrlands län (av smål. härk.)
<u>Blom</u> 1971	Svante , ing, Övralidsg. 11, 422 47 H Backa. T. 52 68 46 (540 000). 180823 i Nässjö.
<u>Blom</u> 1984	Thure , disponent, Kattegattvägen 12, 311 00 Falkenberg. 141009 i Vimmerby, Kalmar län.
<u>Bohlin</u> 1985	Bengt , dir, Norra Krokslättsg. 2, 412 64 Gbg. T. 83 11 83 (15 33 30). 380609 i Sofia församling, Jönköping.
<u>Boman</u> 1956	Stig , disp, Skånegatan 27, 412 51 Gbg. T. 20 66 14 (27 22 60). 160311 i Jönköping. Suppl i Sparkassan 1959-69.
<u>Borg</u> 1975	Ove , försäkr.tjm, Marklandsg. 45, 414 77 Gbg. T. 41 33 86 (81 60 00). 311130 i Eksjö.
<u>Borgwing</u> 1981	Weiron , polisinsp, S:a Fiskebäcksv. 166, 421 58 V Frölunda. T. 29 81 41 (61 80 00). 260625 i Forserum, Jönköpings län.

<u>Brauer</u> 1947	Nils, civ.ing, Frälsegårdsg. 21, 431 42 Mölndal. T. 27 23 07 eller 0303/740 63. 130724 i Ekeberga, Kronobergs län. Bitr gillesv 1966-69, gillesv 1970-74, rev suppl 1975-, v ordf 1976-79, adj ledam 1980-81, v ordf i Sparkassan 1968-70.
<u>Brederfält</u> 1973	Nils, byggn.snick, Kobbarnas Väg 17, 416 64 Gbg. T. 15 92 42 150309 i Landvetter, Gbgs o Bohus län (med smål. ankn.) V ordf i Sparkassan 1974-.
<u>Brunius</u> 1927	Gomer T, gen.kons, ryttm Övrabo boställe, 575 00 Eksjö. T. 11 05 90 (17 05 62) eller 0381/19 64 63. 090116 i Göteborg (av smål. härk.) Adj ledam 1947, kassaförv 1948-51, v ordf 1952-58, ordf 1959-63.
<u>Brywe</u> 1965	Anders, tandl, Irisv. 22, 434 00 Kungsbacka. T. 0300/124 67 (135 43). 350815 i Torsås, Kalmar län.
<u>Bäckman</u> 1982	Arne, restaurantchef, Dollarg. 8, 414 81 Gbg. T. 41 41 82 (82 90 51). 230525 i Västra Ryd, Östergötlands län (av smål. härk.)

C

<u>Canemark</u> 1964	Hilding, ing, Bergavägen 5 B, 441 43 Alingsås. T. 0322/117 79. 151120 i Hjorted, Kalmar län.
<u>Carlsson</u> 1974	Erik, spårv.man, Hökegårdsg. 4 B, 431 38 Mölndal. T. 18 59 15. 260518 i Rogberga, Jönköpings län. Gillevärd 1984-.
<u>Carlsson</u> 1974	Gösta, parkarb, Högadalsg. 8, 431 39 Mölndal. T. 41 84 38. 281021 i Madesjö, Kalmar län.
<u>Carlsson</u> 1981	Gösta, krim.insp, Finn gösav. 11, 433 34 Partille. T. 44 49 14 (618 000). 370407 i Algutsrum, Kalmar län.
<u>Carlsson</u> 1971	Ingvar, polisinsp, Stabbeg. 35, 416 80 Gbg. T. 21 50 76 (618 000). 221029 i Mörlunda, Kalmar län.
<u>Carlsson</u> 1986	Rune, krim.insp, Fågelstensvägen 154, 437 00 Lindome. T. 76 36 97 (618 000). 380920 i Reftele, Jönköpings län.
<u>Carlsson</u> 1982	Silve, f d revisor, Alice Bonthonsg. 2 E, 417 16 Gbg. T. 22 26 33. 121226 i Gislaved, Jönköpings län.

Carlzén 1983	Björn, direktör, Temperaturg. 40, 417 41 Gbg. T. 54 12 26 (61 25 70). 421017 i Oskarshamn, Kalmar län.
Carris 1981	Lars, polism, Kleva Pl 5269, 440 74 Hjälteby. (618 000). 460627 i Värnamo.
Claeson 1982	Lars Åke, ing, Gökev. 13, 422 43 H Backa. T. 52 12 50 (62 61 94). 251204 i Borås (med smål. ankn.)
Claesson 1981	Rolf, förest, Höjdg. 167, 431 36 Mölndal. T. 87 29 91 (61 10 68) 430329 i Jönköping.
Cornedahl 1981	Hans, ing, Södra vägen 17, 411 35 Gbg. T. (59 18 69). 340110 i Kalmar.
Cronholm 1985	Carl Gunnar, dir, Linnégatan 33, 413 04 Gbg. T. 12 13 99 (13 59 90). 530204 i Jönköping.

D

Dackeskog 1973	Stephan, förs.chef, Korsåsg. 89, 421 47 V Frölunda. T. 47 31 00 (58 02 00). 420929 i Göteborg (av smål. härk.)
Dahlén 1981	Per, akut.förman, Andra Åkerv. 4, 433 68 Partille. T. 26 28 62 (14 45 31). 231102 i V Frölunda (av smål. härk.)
Dahlgren 1977	Gunnar, kansl, Linnég. 61, 413 08 Gbg. T. 14 36 90 (67 73 46). 280227 i Göteborg (av smål. härk.)
Danielsson 1930	Eskil, f d poliskomm, kapten, Berzeliig. 16, 412 53 Gbg. T. 16 67 06. 950124 i Kärda, Jönköpings län. Fylln.man för sekr 1935, sekr 1936-51.
Danielsson 1985	Sten, ing, Richtersgatan 18, 412 60 Gbg. T. 20 79 70. 211214 i Oskarshamn.
Davidsson 1984	Per E, dir, Hovåsväg. 19. 430 80 Hovås. T. 28 73 19 (50 85 88). 460522 Högsby, Kalmar län.
Davidsson 1974	Stig, civ. ing., Dammgrensv. 10, 433 70 Partille. T. 26 49 89. (17 73 00). 450515 i Linneryd, Kronobergs län.

E

- Engström
1987 **Gösta**, ritare, Ö:a Annebergsvägen 5, 433 37 Partille.
T. 44 42 13 (26 91 96). 240524 i Sofia förs, Jönköp.
- Edström
1975 **Ingemar**, lag.chef, Svängrumsg. 4, 421 35 V Frölunda.
T. 47 06 59 (0303/930 30). 300112 i Göteborg (av smål. härk.)
Gillesvärd 1982-.
- Egermalm
1981 **Eric**, poliskomm, Blacktjärnsg. 10 B, 416 78 Gbg. T. 25 17 00.
161113 i Oskarström, Hallands län (av smål. härk.)
- Ek
1984 **Åke**, repr, Smörsloggsg. 62, 416 78 Gbg. T. 21 73 16 (22 20 20).
240911 i Dalstorp (av smål. härk.)
- Ekblad
1976 **Gert**, civ.ing, Doteviksv. 6, 430 80 Hovås. T. 28 60 87
(80 30 40). 330528 i Värnamo, Jönköpings län.
- Ekelund
1979 **Bo**, journ, Karl Johansg. 33, 414 55 Gbg. T. 12 00 20 (58 04 60).
351003 i Göteborg (med smål. ankn.)
- Ekendahl
1982 **Björn**, AR-man, Kvarnlyckan 14, 427 00 Billdal. T. 91 19 24
(80 14 20). 460727 i Jönköping.
- Eklundh
1973 **Nils**, trädgårdsmäst, Benarebyv. 21, 435 00 Mölnlycke.
T. 88 10 17. 140531 i Dörby, Kalmar län.
- Eklöf
1940 **Josef**, köpm, Kungsladugårdsg. 125, 414 76 Gbg. T. 14 25 88.
000325 i Huskvarna.
- Ekman
1974 **Gösta**, mont, Kakelösag. 69, 431 44 Mälndal. T. 87 52 70.
380120 i Södra Unnaryd, Jönköpings län.
- Ekman
1966 **Karl-Erik**, tandl, Krokslätts Storg. 7 B, 431 38 Mälndal.
T. 18 27 73 (11 06 04). 270109 i Färgaryd, Jönköpings län.
- Ekman
1986 **Peter**, köksmäst, Höstvädersg. 63, 417 33 Gbg. T. 54 21 63
(23 35 19). 531120 i Eksjö.
- Elgh
1979 **Tage**, poliskomm, Skällaredsväg 80, 439 00 Onsala.
T. 0300/263 39. 210511 i Göteborg (av smål. härk.)
- Elmcrona
1986 **Curt**, säkerhetsinsp, Källvägen 48, 433 60 Partille. T. 26 66 22
(59 30 81). 461115 i Färgaryd, Jönköpings län.

<u>Elmén</u> 1952	Göte , järnv.tjm, Lillatorpsg. 3 A, 416 55 Gbg. T. 25 87 11. 170222 i Vislanda, Kronobergs län.
<u>Elm</u> 1985	Staffan , krim.insp, Skånegatan 27, 412 51 Gbg. T. 20 85 96 (618 000). 410113 i Växjö, Kronobergs län.
<u>Elmö</u> 1978	Sture , köpm, Askims Utsiktsv. 26, 436 00 Askim. T. 28 10 17 (40 90 00). 120912 i Älmhult, Kronobergs län.
<u>Emanuelsson</u> 1966	Aldor , handl, Stubbeledsg. 18, 414 76 Gbg. T. 24 90 37 (20 70 18). 091122 i Karlstorp, Jönköpings län.
<u>Engblom</u> 1982	Eric , polism, Landåv. 4, 440 06 Gråbo. T. 0302/407 51. 140411 i Gränna, Jönköpings län.
<u>Engström</u> 1975	Bertil , ing, Nordåsgatan 2 B, 416 71 Gbg. T. 21 72 82 (22 81 00). 200117 i Algutsboda, Kronobergs län.
<u>Engström</u> 1968	Göran , dir, Sågspångsg. 28, 416 80 Gbg. T. 21 56 10 (41 21 62). 340126 i Nässjö.
<u>Engström</u> 1972	Rune , avd.chef, Björnv. 16, 435 00 Mölnlycke. T. 88 37 81 (52 09 20). 400620 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Ericsson</u> 1956	Arne , ing, Pl 2666, Vessingsö, 439 00 Onsala. T. 0300/628 34 (15 19 00). 221003 i Jönköping.
<u>Erixon</u> 1985	Björn , polisinsp, Pl 6419 Vulseröd, 444 00 Stenungsund. T. 0303/526 97 (92 55 65). 390201 i Stockholm (med smål. ankn.)
<u>Erlandsson</u> 1977	Charles , polisinsp. Beckmans väg 20, 443 00 Lerum. T. 0302/114 80 (618 000). 370915 i Slättthög, Kronobergs län.
F	
<u>Falk</u> 1961	Lennart , överstelöjtn, Majorsg. 9, 3 tr, 413 08 Gbg. T. 42 43 37 (29 20 80). 091127 i Norrköping (av smål. härk.)
<u>Falkenberg</u> 1986	Torkel , byggn.ing, Valvägen 4, 432 01 Träslövsläge. T. 0340/411 33 (81 02 20). 330919 i Stockholm (av smål. härk.)
<u>Finander</u> 1975	Göte , fil mag, adj, Mejerig. 6, 412 76 Gbg. T. 40 75 65 (21 03 57). 310919 i Ljungby, Kronobergs län.

<u>Forssander</u> 1983	Per Olof, revisor, Växelmyntsg. 44, 414 83 Gbg. T. 41 89 51. 240212 i Jönköping.
<u>Forsström</u> 1955	Bernt, verkm, Sunnanvindsg. 2 D, 417 16 Gbg. T. 22 67 55 (22 81 00). 101127 i N Ljunga, Jönköpings län.
<u>Friman</u> 1960	Gunnar, fart.insp, Fridhemsg. 18 A, 442 33 Kungälv. T. 0303/125 73. 230130 i Tofteryd, Jönköpings län.
<u>Friman</u> 1942	Sven, dir, Prästgårdsängen 14, 412 71 Gbg. T. 40 57 07 (80 33 40). 080201 i Stockholm (av smål. härk.)
<u>Frykberg</u> 1986	Sten, köpmann, Rådjurstigen 16 A, 433 50 Partille. T. 26 60 94 (26 16 06). 320602 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Fränding</u> 1981	Gösta, journ, Smörlottsg. 80, 416 78 Gbg. T. 25 80 71 (58 04 60). 210810 i Virserum, Kalmar län.

G

<u>Gunnarsson</u> 1985	Björn, ing, Krikonvägen 4, 435 00 Mölnlycke. T. 88 15 33 (66 79 20). 370617 i Västervik.
<u>Gunnarsson</u> 1985	Ove, polisint, Redbergsväg. 17, 416 65 Gbg. T. (618 000). 360627 i Nässjö stad, Jönköpings län.
<u>Gustafsson</u> 1987	Assar, Brandch, Bangatan 39, 6 v, 414 64 Göteborg. 211222 i Ljungarum, Jönköpings län.
<u>Gustafsson</u> 1978	Kjell, ing, Furuslätten 44, 427 00 Billdal. T. 91 20 00 (60 70 75). 450813 i Värnamo, Jönköpings län. Adj 1982-87.
<u>Gustavsson</u> 1962	Lennart, apotek, Prästgårdsängen 15, 412 71 Gbg. T. 40 59 21. 200309 i Stockholm (av smål. härk.)
<u>Gustavsson</u> 1975	Lennart, insp, Södra V. 95, 412 63 Gbg. T. 83 18 10 (58 02 00). 230429 i Målilla, Kalmar län.
<u>Gustavsson</u> 1980	Sixten, f d arb.led, Tredje Långg. 36, 413 27 Gbg. T. 42 29 10. 090604 i Norra Sandsjö, Jönköpings län.
<u>Gustafsson</u> 1939	Sten, dir, Gyllenkroksgränd 13, 412 82 Gbg. T. 16 11 79. 061219 i Angelstad, Kronobergs län.

Gustafsson 1976	Östen, polisass, Persikov. 31, 435 00 Mölnlycke. T. 88 45 15. (618 000). 430713 i Lessebo, Kronobergs län.
Gyllenhammar 1973	Pehr G, tekn. doktor, Råö Gård 770, 439 00 Onsala. (59 00 00). 350428 i Göteborg (av smål. härk.)

H

Haglind 1970	Per, leg läk, Södra V. 38, 412 54 Gbg. T. 18 31 77. 450218 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Hagman</u> 1971	Hans, disp, Övre Husarg. 19. 413 14 Gbg. T. 11 08 49. 310421 i Herrljunga (av smål. härk.) Adj ledam 1973-74, gillesv 1975- 78, sexmäst i Sparkass 1973-79, v sekr 1979-87.
<u>Hagman</u> 1960	Helge, rev, Distansg. 7, 421 37 V Frölunda. T. 47 01 51 (11 96 23). 291017 i Göteborg (av smål. härk.) Rev suppl 1967, rev 1968-83, suppl i Sparkass 1960-68, rev i Sparkass 1968-.
Hagström 1977	Herbert, dir, Berzeliig. 13, 412 53 Gbg. T. 18 32 56. 060814 i Furuby, Kronobergs län.
Harrysson 1975	Stig, krim.insp, Pl. 11067, 442 60 Kode. T. 0303/525 12 (618 800). 260301 i Fryele, Jönköpings län.
Hartman 1962	Kåre, lärov.adj, Sågställareg. 20, 416 79 Gbg. T. 21 50 71 (13 04 51). 200429 i Vissefjärda, Kalmar län. Sekr 1964.
<u>Hedberg</u> 1964	Johannes, fil dr, docent, Box 35012, 400 24 Gbg. T. 40 69 82 (81 04 00). 121207 i Bellö, Jönköpings län. V ordf 1966-68, ordf 1969-74.
Hedberg 1966	John, bankdir, Varpmossev. 7, 436 00 Askim. T. 28 49 14 (45 93 50). 170315 i Tranås.
<u>Hendefors</u> 1976	Bertil, krim.insp, Spannlandsg. 8, 414 79 Gbg. T. 41 75 81 (618 000). 270213 i Vallerstad, Östergötland (av smål. härk.) Gillesv 1977-.
Hernroth 1941	Uno, polisöverint, Smörg. 27, 412 76 Gbg. T. 40 40 41. 050309 i Mörlunda, Kalmar län. V ordf 1961-63, ordf 1964-68.

- Herthelius**
1973 **Lars**, journ, Richtertsg. 18, 412 60 Gbg. T. 18 35 25 (17 40 40).
 130403 i Ryssby, Kronobergs län.
- Hillman**
1985 **Bernt**, styckmäst, Skrittgatan 6 D, 431 32 Mölndal. T. 27 34 27
(26 72 19). 380707 i Mönsterås, Kalmar län.
- Hjelm**
1976 **Jöns-Börje**, ing, Klassikerg. 17, 422 21 H Backa. T. 22 34 52
180818 i Algutsboda.
- Hjorton**
1940 **Georg**, dir, Kråkåsv. 15, 693 00 Degerfors.
 071005 i Stockholm (med smål. ankn.)
- Holmberg**
1973 **Göran**, krim.kom, Lyckhemsv. 2, 435 00 Mölnlycke.
T. 88 27 12 (618 000). 361011 i Mistelås, Kronobergs län.
Gillesv 1979-80, ordf 1981-.
- Holmberg**
1985 **Per-Ola**, krim.insp, Axgatan 109, 431 40 Mölndal. T. 87 78 51
(618 000). 420408 i Algutsboda.
- Holmberg**
1976 **Sture**, kont, Iskällareliden 3 A, 416 55 Gbg. T. 40 10 08
(85 60 00). 440706 i Gbg, Gbg o Bohus län. (av smål. härk.)
- Hult**
1973 **Gösta**, ing, Bankog. 39, 414 80 Gbg. T. 41 77 20.
201121 i Växjö.
- Håkansson**
1980 **Håkan**, distr.chef, Vadmansg. 14 A, 412 53 Gbg. T. 20 57 18.
320102 i Oskarshamn, Kalmar län.
- Hägelmark**
1981 **Rune**, krim.insp, Håkangårdsg. 76, 434 00 Kungsbacka.
T. 0300/132 64 (618 000). 290624 i Kalmar.
- Häggbrink**
1971 **Willy**, poliskomm, Båtsmansdalsg. 48, 424 32 Angered.
T. 46 17 46 (618 000). 260923 i Högsby, Kalmar län.
- Högqvist**
1987 **Peter**, köpman, Gibraltargat. 58, 412 58 Göteborg T. 16 13 24
(0300/192 61). 540414 i Kalmar län.
- Höljer**
1956 **Eric**, dir, Trebackeg. 15, 416 74 Gbg. T. 25 66 66 (13 53 75).
100818 i Göteborg (av smål. härk.) Rev 1961-72.
- I**
- Ingefors**
1966 **Eskil**, kont.chef, Prästgårdsängen 13, 412 71 Gbg. T. 40 71 33
(81 93 06). 270402 i Rydaholm Jönköpings län.
Adj. ledamot 1988-.

<u>Isaksson</u> 1984	Percy, förs, Stötekärrsvägen 11 A, 421 77 V Frölunda. T. 29 43 93. 210726 i Husqvarna.
J	
<u>Johansson</u> 1976	Anton , krim.insp, Box 111, 430 50 Kållered. T. 95 13 00 (618 000). 271015 i Väckelsång, Kronobergs län.
<u>Johansson</u> 1957	Ragnar , fabr, Tranemansg. 30, 5 tr, 252 49 Helsingborg. T. 042/11 21 54. 030321 i Traryd, Kronobergs län.
<u>Johansson</u> 1973	Thage , disp, Hakarpsv. 27, 561 38 Huskvarna. T. 036/14 33 97. 300202 i Jönköping.
<u>Johansson</u> 1966	Torsten , länsarb.markn.dir, Bågskytteg. 2 H, 431 43 Mölndal. T. 27 76 45 (80 16 20). 290322 i Vislanda, Kronobergs län. Sekr 1968-74, ordf 1975-80, adj 1981-82, rev 1983-.
<u>Johnheim</u> 1973	Ragnar , reseinsp. Blåsutg. 12, 414 56 Gbg. T. 42 32 95 180915 i Vislanda, Kronobergs län.
<u>Johnsson</u> 1966	Birger , polisinsp, Fréjag. 52, 431 44 Mölndal. T. 27 30 95 191001 i Algutsboda, Kronobergs län. Skattmäst 1972-78, adj ledam 1979, stugvärd 1984-, suppl i Sparkassan 1973-76, kassakontrollant 1977-.
<u>Jubrand</u> 1980	Curt , disp, Håkansdal 16, 417 44 Gbg. T. 55 58 27 (80 15 40). 370120 i Växjö, Kronobergs län.
<u>Jönsson</u> 1974	Nils-Olov , dir, Snapphanestigen, 430 80 Hovås. T. 28 70 26. (13 55 90). 340217 i Visingsö, Jönköpings län.
K	
<u>Kamstedt</u> 1987	Lars Gösta , försörjningschef, Havsulegången 39, 421 69 V. Frölunda. T. 69 02 19 (61 55 68). 331231 i Jönköping.
<u>Karlsson</u> 1970	Orvar , dir, Björkhällan 2, 436 00 Askim. T. 28 73 35 (51 31 40). 320602 i Älmhult, Kronobergs län.
<u>Karlsson</u> 1984	Per-Anders , trädgårdstekn, Hammarkroken 17, 424 36 Angered. T. 30 30 83. 241020 i Östra Ed, Kalmar län.

- Karlsson**
1972 **Ragnar**, krim.insp, Ankarljusv. 5, 423 40 Torslunda.
T. 92 11 96 (61 85 55). 261001 i Härlunda, Kronobergs län.
Rev. suppl 1976-79, rev 1980-, suppl i Sparkassan 1977-86, sekr i
Sparkassan 1987-.
- Karlsson**
1987 **Rune**, tullmäst, Utsiktsvägen 13, 436 00 Askim. T. 28 41 55
(63 70 00). 250525 i Hallingbergs socken, Kalmar län.
- Karlsson**
1977 **Seved**, poliskomm, Träkilsg. 65, 416 78 Gbg. T. 25 64 70.
180912 i Lenhovda, Kronobergs län.
- Klang**
1983 **Björn**, polisöverint, Marklandsg. 33, 414 77 Gbg. T. 82 90 05
(618 000). 350930 i Färgaryd, Jönköpings län.
- Klingnäs**
1987 **Dayton**, krim.insp, Kärralundsg. 54, 416 56 Gbg. T. 25 63 31.
170116 i Vimmerby socken i Kalmar län.
- Knutson**
1982 **Arne**, regionschef, Nygatan 16, 575 00 Eksjö. T. 0381-169 35.
231007 i Hultsfred, Kalmar län.
- Krantz**
1982 **Allan**, flygplatsman, Lyckhemsv. 6, 435 00 Mölnlycke.
T. 88 26 45 (94 20 86). 281215 i Medelplana, Skarborgs län
(med smäl. ankn.)
- Krok**
1981 **Göran**, tekn, Asterv. 3, 416 76 Gbg. T. 26 57 89.
531227 (av smål. härk.)
- Kronander**
1961 **Bo**, banktjm, Lammevallsg. 38, 431 44 Mölndal. T. 27 77 35
380831 i Värnamo.
- Kågner**
1977 **Anders**, ing, Hus 16. Asperö, 430 84 Styrsö. T. 77 02 30
(80 44 40). 430814 i Reftele, Jönköpings län.
- Källoff**
1958 **Nils**, Häradshövd, Ängelbäck 233, 269 00 Båstad.
120729 i Stockholm (av smål. härk.) Gillesv 1959-60, v sekr
1963-64
- L**
- Landén**
1987 **Uno**, Färgaregat. 6 C, 411 02 Gbg. T. 15 57 38.
151009 I Jönköping.
- Lantz**
1987 **Björn**, Köpman, Grimmeredsväg. 6, 421 69 V. Frölunda.
T. 29 74 70 (24 22 23). 351026 i Sävsjö Jönköpings län.

Larsson 1982	Lars Evert , polisinsp, Lagermansbacken 9, 443 00 Lerum. T. 0302/153 33 (618 000). 380605 i Västra Torsås, Kronobergs län.
Larsson 1984	Ronny , polisass, Näverlursg. 16, 421 44 V Frölunda. T. 45 86 81 (618 000). 360408 i Torsås, Kalmar län.
Leijon 1979	Ingvar , krim.insp, Silverg. 6 A, 421 71 V Frölunda. T. 29 36 64 (618 000). 240410 i Ekeberga, Kosta, Kronobergs län.
Leksell 1964	Carl-Christian , fabr, Pilegården 1 F, 436 00 Askim. T. 28 47 60 (81 05 90). 420218 i Göteborg (av smål. härk.)
Lennartsson 1973	Nils , mål.mäst, Västerg. 3 C, 411 23 Gbg. T. 11 36 88. 100821 i Tingsryd, Kronobergs län.
Lewin 1982	Staffan , civ.ek, Gulsparvsg. 69 A, 412 67 Gbg. T. 40 32 53 (12 42 10). 530704 i Kalmar.
Liberius 1984	Karl (Joe) , f.d. polisinsp, Stuartsg. 6, 412 60 Gbg. T. 20 71 52. 111221 i Augerums Förs, Blekinge (smål. ankn.)
Lidehorn 1978	Fridolf , mål. mäst, Parkv. 13, 433 61 Partille. T. 26 19 17 140407 i Vislanda, Kronobergs län.
Lindblad 1969	Sigurd , krim.insp, Karl Johansg. 72, 414 55 Gbg. T. 14 18 81. 170104 i Aringsås, Kronobergs län. Gillesv 1971-74.
Lindblad 1946	Stig , godsäg, N. Håslöv, 235 00 Vellinge. T. 040/42 33 13. 070618 i Vena, Kalmar län.
Linde 1973	Sven , sjökapt, Fregattg. 17, 421 74 V Frölunda. T. 29 36 18. 140930 i Hässleby, Jönköpings län. V. sekr 1988-.
Lindeborg 1980	Staffan , prod, 560 25 Bottnaryd. T. 0393/410 03 (83 70 00). 510127 i N. Unnaryd, Jönköpings län.
Lindeson 1986	Peder , ing, Flöjtvägen 11, 434 00 Kungsbacka. T. 0300/114 00 (59 48 13). 391122 i Oskarshamn, Kalmar län.
Lindholm 1974	Roland , förs.tjm, Södra Vägen 63, 412 54 Gbg. T. 18 08 35 (81 35 00). 371019 i Nottebäck, Kronobergs län.

<u>Lindqvist</u> 1977	Hugo , förste hälsovårdssekr, Kallebäcksv. 11 A, 412 75 Gbg. T. 40 60 86 (61 26 94). 220203 i Älghult, Kronobergs län.
<u>Lindskog</u> 1961	Henry , repr, Hermelinsv. 21, 433 70 Partille. T. 26 46 88 (40 90 00). 111107 i Kalmar.
<u>Lindvall</u> 1986	Kenth , prod. chef, Alströmerg. 3 A, 411 01 Gbg. T. 15 07 50 (83 54 93). 551226 i Växjö.
<u>Ljungdahl</u> 1946	Gösta , ek.dir, Kastellgatan 16, 413 07 Gbg. T. 11 22 42 (20 04 00). 180423 i Järnsä, Jönköpings län.
<u>Ljungstedt</u> 1962	Gunnar , lekt, Trappgången 11, 412 65 Gbg. T. 16 02 06 (23 09 41). 110503 i Växjö.
<u>Lundahl</u> 1981	Hans , civ.ing, Furuslätten 49, 427 00 Billdal. T. 91 08 42 (0303/980 00). 470331 i Färgaryd, Jönköpings län.
<u>Lundberg</u> 1987	Olof , inspektör, Alvägen 6, 430 65 Rävlanda T. 0301/444 98 (618 000). 350326 i Mariestad (med smål. ankn.)
<u>Lundgren</u> 1983	Stig , krim. insp, Burskapsg. 1, 415 06 Gbg. T. 46 78 82 (618 000). 300619 i Kalmar.
<u>Lundin</u> 1985	Evert , byggning, Ridspög. 3 A, 431 39 Mölndal. T. 67 74 33. 340410 i Nybro.
<u>Lundin</u> 1987	Hans , Furuslättsg. 49, 427 00 Billdal
<u>Lundqvist</u> 1954	Wilhelm , överåkl, Wingårdsg. 7 A, 416 54 Gbg. T. 25 89 69. 100406 i Västervik.
<u>Lundström</u> 1976	Billy E , krim.insp, Tvärhandsg. 8, 421 36 V Frölunda. T. 47 92 86 (618 000). 371014 i Döderhult, Kalmar län.
<u>Lüning</u> 1979	Anders , leg. sjuksk, Fårvägen 7, 451 44 Uddevalla. T.0522/194 16. 530131 i Kalmar.
<u>Lövgren</u> 1978	Birger , utb.led, Hökegårdsg. 2 A, 431 38 Mölndal. T. 16 33 02 (16 33 01). 220911 i Huskvarna, Jönköpings län.

M

Magnusson 1985	Christer, polisass, Skällaredsv. 82, 439 00 Onsala. T. (618 000). 500210 i Vetlanda, Jönköpings län.
Magnusson 1987	Karl-Axel, fath.insp, Berglärkan 95, 421 69 V:a Frölunda. T. 29 67 61 (61 15 07). 230202 i Göteborg (med smål. ankn.)
Magnusson 1966	Rune, avd.förest, Pl 1031, 430 85 Brännö. T. 77 25 06 (27 52 40). 260922 i Almundsryd, Kronobergs län.
Malm 1987	Gunnar, krögare, Granberga 6940, 430 41 Kullavik. T. 93 01 75 (13 90 51). 521112 i Huskvarna, Jönköpings län.
Malm 1979	Per-Inge, bussför, Håbackav. 4, 439 00 Onsala. T. 0300/269 96 (0300/171 93). 360430 i Glanshammar, Kalmar län.
Malmqvist 1962	David, tillsk, Skårsg. 53, 412 69 Gbg. T. 40 16 99. 060711 i Forsheda, Jönköpings län.
Malmsten 1973	Erik, grossh, Humlegårdsg. 12, 412 74 Gbg. T. 40 33 10. 200331 i Göteborg (av smål. härk.)
Mattsson 1985	Gunnar, Drakblommegatan 36, 417 20 Gbg. T. 23 65 80. 260602 i Göteborg (med smål. ankn.)
Mauritzon 1982	Karl Gustav, poliskomm, Pl 1112, 439 00 Onsala. T. 0300/621 32 (618 000). 331225 Älghult, Kronobergs län.
Melin 1980	Lars, f d disp, S. Snäckskalsv. 10, 417 29 Gbg. T. 22 32 21. 140510 i Västanfors (med smål. ankn.)
Moberg 1975	Ronny, polisinsp, Ekelundsv. Pl. 2166, 430 40 Särö. T. 94 13 54. 370331 i Söderåkra, Kalmar län.
Monell 1986	Leif, regionchef, Gustavsgatan 26, 431 36 Mölndal. T. 27 19 17 (68 28 10, 68 28 11). 420614 i Värnamo, Jönköpings län.
Muschött 1979	Peter, ing, Föreningsväg 18, 433 64 Partille. T. 26 67 42 (11 86 72). 470316 i Göteborg (av smål. härk.)
Möllmark 1985	Kurt, tandl, Skepparegången 26, 413 18 Gbg. T. 24 20 24 (24 14 91). 290107 i Hovmanstorp, Kronobergs län.

N

- Nellbrandt**
1974 **Jarl**, polisinsp, Smörg. 62, 412 76 Gbg. T. 40 54 04.
 131026 i Kråksmåla, Kalmar län.
- Nilsagård**
1965 **Eric**, krim.insp, Skårsg. 51, 412 69 Gbg. T. 40 51 38 (618 000).
 250628 i Slätthög, Kronobergs län. V sekr 1969-74, sekr 1975-
78, suppl i Sparkassan 1969-76.
- Nilsson**
1975 **Gunnar**, sjöing, Östergårdsg. 7, 442 52 Kungälv. T.
 0303/920 56. 331130 i Kalmar.
- Nilsson**
1983 **Hans**, försäljare, Bjurslättsliden 17 A, 417 29 Gbg. T. 23 47 38
(57 09 00). 370802 i Mariestad (av smål. härk.)
- Nilsson**
1969 **Harald**, civ.ek, Askims Trappstig. 4, 436 00 Askim. T. 28 75 90
(13 21 15). 250128 i Jönköping. Rev.suppl 1970-74, rev 1975-.
- Nilsson**
1958 **Helge**, handl, Kungsportsavenyen 34, 411 36 Gbg. T. 20 96 65.
 160121 i Reftele, Jönköpings län.
- Nilsson**
1982 **John**, krim.komm, Rimsmedsg. 44, 422 41 H backa.
 T. 23 33 36 (618 000). 260504 i Vrå, Kronobergs län.
- Nilsson**
1979 **Karl-Olov**, utb.led, Gatugårdsv. 1 C, 423 00 Torslanda.
 T. 56 12 12 (17 49 00). 300414 i Söderköping (av smål. härk.)
- Nilsson**
1984 **Stellan**, krim.insp, Gundefjällsg. 301, 431 51 Mölndal.
 T. 87 39 45 (618 000). 461129 i Södra Vi, Kalmar län.
- Nilsson**
1970 **Sture**, krim.insp, Richtersg. 18, 412 60 Gbg. T. 20 56 47
(618 000). 390523 i Jönköping.
- Nilsson**
1973 **Sven-Erik**, lekt, Krabbeliderna 58, 417 28 Gbg. T. 51 82 34
(18 07 57). 230520 i Slätthög, Kronobergs län.
- Nord**
1974 **Göran**, byggn.ing, Tångenv. 28 B, 417 43 Gbg. T. 55 05 65.
 360226 i Vetlanda.
- Nordgren**
1987 **Ola**, civ.ing, Wätneg. 51, 431 41 Mölndal. T. 87 39 19
(62 65 31).
 480506 i Kråksmåla, Kalmar län.

Nordin 1978	Ulf, distr.chef, Skrattmåsgången 5, 421 69 V. Frölunda. T. 29 97 99 (81 66 86). 450330 i Stockholm (av smål. härk.)
Nordmark 1961	Börje, byggning, G. Björlandav. 58, 417 20 Gbg. T. 51 80 08. (22 33 59). 081024 i Ålem, Kalmar län.
Nyde 1969	Håkan, fil kand, Gärdesvägen 11, 514 00 Tranemo. T. 0325/273 11. 420228 i Göteborg (av smål. härk.)
Nygren 1982	Eric, poliskomm, Henriques väg 5, 443 00 Lerum. T. 0302/124 18 (618 000). 320503 i Morlanda. (av smål. härk.)

O

Oijens 1975	Ingvar, droskäg, Framnäsg. 33 A, 412 62 Gbg. T. 20 46 96. 120429 i Göteborg (av smål. härk.)
Ohlsson 1949	Allan, verkst.chef, Sextantg. 12, 421 76 V Frölunda. T. 29 46 34 (12 47 50). 171219 i Malmö (med smål. ankn.)
Ohlsson 1985	Bengt, maskining, Sägeng. 28, 422 46 Hisings Backa. T. 52 95 16 (81 63 15). 480604 i Agutsboda, Kalmar län.
Olsson 1974	Eric, handl, Aspg. 5, 421 77 V Frölunda. T. 29 44 54 (17 50 80). 130626 i Frägaryd, Jönköpings län.
Ohlsson 1982	Göran, krim.insp, Lerskärväg. 97, 440 33 Harestad. T. 0303/257 35 (618 000). 490212 i Ljungby, Kronobergs län.
Ohlson 1979	Lennart, verkst.äg, Finnasandsväg 10, 439 00 Onsala. T. 0300/269 61. 210312 i Göteborg (av smål. härk.)

P

Pantzar 1978	Erik, förrådsförest, Sägeng. 7, 422 46 H Backa. T. 52 11 34 (83 06 00-245). 270908 i Eksjö, Jönköpings län.
Pegenius 1975	Rune, körsnärsm, Tallboängen 49, 436 00 Askim. T. 28 44 40 (13 09 59). 281103 i Säby, Jönköpings län.
Persson 1963	Einar, teol lic, fil mag, lekt, Nordostpassagen 44, 413 11 Gbg. T. 14 76 82. 151109 i Byarum, Jönköpings län.

<u>Persson</u> 1975	Svante , ombudsm, Pinnharvsg. 5 E, 431 40 Mölndal. T. 82 82 10 (11 81 95). 460925 i Ljungarum, Jönköpings län.
<u>Petersson</u> 1974	Hjalmar , dir, Blåg. 1, 421 65 V Frölunda. T. 28 41 06 (83 51 99). 260806 i Kalmar.
<u>Petersson</u> 1977	Karl-Gustaf , bankdir, Bergsvängen 16, 570 15 Holsbybrunn. T. 0383/505 74 (148 60). 330411 i Smålandsstenar, Jönköpings län. Skattmäst 1979-85.
<u>Pettersson</u> 1975	Karl-Erik , rekl.teckn, Prästgårdsängen 13, 412 71 Gbg. T. 40 39 69 (17 74 80). 200731 i Lammhult, Kronobergs län.
<u>Pettersson</u> 1984	Sven-Olof , sjöing, Landstormsg. 13, 417 16 Gbg. T. 22 53 97. 180910 i Oskarshamn.

R

<u>Ramde</u> 1986	Lars-Åke , ing, Skällaredsvägen 86, 439 00 Onsala. T. 0300/297 68 (26 22 00). 531124 i Nässjö, Jönköpings län.
<u>Redstedt</u> 1987	Anders , pers.dir, Vågnedalsvägen 33, 427 00 Billdal. T. 91 12 92 (85 61 46). 380328 (med smål. ankn.)
<u>Reinhold</u> 1959	Klaes , civ.ing, Carl Wilhelmssons Väg 6, 416 56 Göteborg. T. 25 50 74 (80 08 70). 110130 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Reinhold</u> 1987	Klaés Arne , dir, (Frankrike), Carl Wilhelmssons väg 6, 416 56 Gbg. T. 25 50 74. 460512 i Göteborg (med smål. ankn.)
<u>Reüter</u> 1982	Göran , disp, Aspliden 3, 434 00 Kungsbacka. T. 0300/259 30 (52 08 20). 381213 i Barkeryd, Jönköpings län.
<u>Rimen</u> 1986	Karl Göran , ing, Hagakullen 6, 443 00 Lerum. T. 0302/115 45 (033/16 95 22). 380908 i Oskarshamn, Kalmar län.
<u>Rosell</u> 1973	Gunnar , red.sekr, Juvelg. 22, 421 51 V Frölunda. T. 45 10 90 (52 05 00). 280510 i Sävsjö.
<u>Roth</u> 1972	Karl-Wilhelm , ing, Kalmarg. 3, 417 24 Gbg. T. 23 30 10 (83 75 30). 270607 i Stockholm (av smål. härk.) Rev 1973-74, v sekr 1975-78, sekr 1979-.

<u>Ruberg</u> 1953	Carl-Gustav , dir, Eklandag. 4, 412 55 Gbg. T. 20 56 88 (27 22 60). 140328 i Jönköping.
<u>Ruda</u> 1964	Bertil , bankdir, Hagåkersg. 16, 431 41 Mölndal. T. 27 66 28 (17 03 00). 080404 i Jönköping.
<u>Rugarn</u> 1958	Bertil , rekt, Fässbergsg. 63 F, 431 39 Mölndal. T. 82 14 93 230314 i Långasjö, Kronobergs län.
<u>Rundqvist</u> 1936	Agne , boktr, Storagårdsg. 11, 412 66 Gbg. T. 40 52 42 (40 52 37). 011206 i Göteborg (av smål. härk.)
<u>Rundqvist</u> 1987	Peter , boktr, Pl. 3461, Västra Bodarne, 441 60 Alingsås. T. 0322/510 56, 511 32 (40 11 07). 441027 i Göteborg (av smål. härk.)

S

<u>Sahlin</u> 1958	Folke R , ing, Seminarieg. 6, 413 13 Gbg. T. 82 31 19 (21 35 00). 040828 i Göteborg (av smål. härk.) Sekr i Sparkassan 1959-86.
<u>Sandstedt</u> 1987	Lennart , avd.ch, Hovås Jägareväg. 1, 430 80 Hovås. T. 28 11 16 (89 90 30). 260928 i Sofia förs. Jönköping.
<u>Salomonsson</u> 1974	Arne , kamr, Friggag. 27, 416 64 Gbg. T. 15 42 33 (49 05 00). 221206 i Gislaved, Jönköpings län.
<u>Sandheden</u> 1980	Magni , f d köpm, Vaktg. 3 B, 415 01 Gbg. T. 25 49 55. 100607 i Vislanda, Kronobergs län.
<u>Sandström</u> 1912	Bernhard , dir, Pl 1151, 430 41 Kullavik. T. 93 00 28. 880426 i Hälleberga, Kronobergs län. Rev suppl 1924, skattmäst 1929, adj ledam 1935-39, v ordf 1940-42.
<u>Sannefält</u> 1987	Lars-Göran , krim.insp, Diamantvägen 44, Box 36, 442 04 Kode. T. 0303/509 39 (618 000). 460821 i Jönköping.
<u>Schirén</u> 1955	Åke , byrådir, Trebackeg. 5, 416 74 Gbg. T. 21 61 44. 070605 i Växjö.
<u>Schoultz</u> 1982	Fredrik , kamrer, Bovallstrandsg. 3 B, 416 74 Gbg. 160408 i Jönköping.

Schånberg 1955	Sven , inf.chef, Kobbehallsv. 19, 436 00 Askim. T. 28 46 69 (17 47 65). 101312 i Jönköping. Sekr 1965-67.
Schött 1986	Tor , f d kustvev.insp, Växelmyntsg. 51 D, 414 83 Gbg. T. 41 35 55. 200326 i Kalmar.
Scott 1987	Carl-Gunnar , förvaltn.ch, Lövgrens väg 2, 433 70 Partille. T. 26 43 40 (42 04 00). 301227 i Källerstad, Jönköpings län.
<u>Sebling</u> 1962	Sven , gulds.mäst, Ögårdesväg 34, 436 00 Askim. T. 28 12 17 (11 49 68). 160819 på Styrsö, Gbgs o Bohus län (av smål. härk.)
Simmergren 1981	Reinhold , journ, Engelbrektsg. 61, 412 52 Gbg. T. 18 15 45 (58 04 60). 321122 i Rydaholm, Jönköpings län.
Sjöström 1950	Stig , distr.chef, kapten, Villa Womarsvik 10004, 444 00 Stenungsund. T. 0303/751 22 (17 37 60). 151126 i Älmhult, Kronobergs län.
Sjölander 1970	Birger , 1:e byråsekr, Sågbladsg. 3, 416 80 Gbg. T. 25 20 16 (618 000). 280319 i Rumskulla, Kalmar län.
Sjöstrand 1960	Gösta , ing, Krokusväg 7, 435 00 Mölnlycke. T. 88 22 67. 201202 i Barnarp, Jönköpings län.
Sjöström 1985	Göte , konsult, Krokslättsg. 62, 431 37 Mölndal. T. 20 32 07 (16 87 75). 220510 i Vimmerby, Kalmar län.
Skoglund 1973	Stig , exp.man, Förstamajg. 20, 415 10 Gbg. T. 48 19 46 (81 04 00). 191113 i Svenljunga (med smål. ankn.)
Skyle 1965	Gösta , lär, Kungsv. 63, 302 70 Halmstad. T. 035/317 03. 100223 i Unnaryd, Jönköpings län.
Sohlberg 1980	Gösta , major, Kjellmansg. 8, 414 63 Gbg. T. 24 86 26. 050426 i Stockholm (av smål. härk.)
Staaf 1978	Bengt , säkerh.ch, Valebergsg. 45, 427 00 Billdal. T. 91 03 72 (160 000). 441209 i Frösön (av smål. härk.)
<u>Staaf</u> 1985	Olof , krim.insp, Oxledsvägen 107, 433 67 Partille. T. 26 87 75 (618 000). 480625 i Frösön (av smål. härk.)

<u>Stenklint</u> 1985	Per, ing, Tegnersgatan 19, 412 52 Gbg. T. 16 79 79 (59 11 63). 400515 i Växjö, Kronobergs län.
<u>Stenlöf</u> 1980	Sven, f d krim.insp, Mossängsg. 4, 417 23 Gbg. T. 53 37 22. 070825 i Björkö, Jönköpings län.
<u>Streijffert</u> 1986	Peter, kapten, Jägareg. 8 C, 417 01 Gbg. T. 23 07 31 (610 600). 600918 i Karlskrona (av smål. härk.)
<u>Ström</u> 1956	Per, ing, Lilla Bergsg. 1, 411 28 Gbg. T. 11 12 11 (80 44 00). 210206 i Huskvarna.
<u>Ståhl</u> 1955	Gösta, förs.chef, Junig. 3, 415 15 Gbg. T. 46 47 40. 140624 i Ålem, Kalmar län.
<u>Ståhl</u> 1979	Kurt, ing, Bellisg. 46, 263 00 Höganäs. T. 042/318 76. (0383/130 50). 240503 i Odesvi, Kalmar län.
<u>Sunesson</u> 1980	Bengt, förs.chef, Björkhällan 44, 436 00 Askim. T. 28 86 52 (45 05 00). 410604 i Växjö.
<u>Sunrydh</u> 1980	Christer, prod.chef, Växthusg. 8, 431 30 Mölndal. T. 27 67 33 (83 50 00). 460812 i Västervik, Kalmar län.
<u>Svahn</u> 1977	Stig-Åke, affärsidk, Humoreskg. 6, 422 42 H Backa. T. 51 21 31 (22 76 20). 270605 i Jönköping. Adj ledam 1981-.
<u>Svedmert</u> 1971	Börje, pers.chef, Gulmårv. 4, 438 00 Landvetter. T. 91 78 52 (67 05 00). 330610 i Växjö.
<u>Svensson</u> 1987	Boine, chaufför, Memoargatan 18, 422 42 H Backa. T. 51 79 19 (44 06 50). 420519 i Ljungarums förs. Jönköpings län.
<u>Svensson</u> 1979	Bror, poliskomm, Bronsgutareg. 14, 421 63 V Frölunda. T. 47 02 45 (618 000). 221207 i Lycksele (av smål. härk.)
<u>Svensson</u> 1975	Carl-Olof, polisinsp, Önskevädersg. 41 6 tr, 4, 417 35 Gbg T. 53 27 61 (618 000). 390928 i Jönköping.
<u>Svensson</u> 1938	Gustaf, dir, Chalmersg. 22, 411 35 Gbg. T. 16 32 06. 980427 i Jönköping.

Svensson 1974	Ingemar , ing, Zachrissonsg. 7 B, 416 74 Gbg. T. 21 29 48 (82 73 79). 200903 i Huskvarna.
Svensson 1987	Lennart , adm.chef, Väterslänt 60, 424 35 Angered. T. 31 17 85 (63 90 40). 360222 i Långaryd Jönköpings län.
Svensson 1987	Per , fil. kand, Olivedalsgat. 23, 413 10 Göteborg. T. (37 18 69). 470903 i Huskvarna Jönköpings län.
Svensson <u>1969</u>	Sven , krim.komm, Övre Husarg. 29, 9 tr, 413 14 Gbg. T. 13 64 27 (618 000). 331018 i Långaryd, Jönköpings län. Skattmäst i Sparkassan 1971-78, adj ledam 1980, gillesv 1981, stugv 1982-83.
Svensson 1984	Ulf Anders , förest, Tuvlyckevägen 38, 427 00 Billdal. T. 91 23 66. 500814 i Oskarshamn, Kalmar län.
Söderhielm 1960	Rolf , dir, Eklandagatan 29 B, 412 82 Gbg. T. 20 91 36. 230314 i Västrum, Kalmar län.
Sörsjö 1977	Gunnar , tjm, Tolvskillingsgatan 6 C, 414 52 Göteborg. T. 47 07 00 (82 01 18. 290610 i Nässjö, Jönköpings län.

T

Toll 1955	Arvid , pers.chef, Videv. 5, 433 64 Partille. T. 26 34 72. 080906 i Skatelöv, Kronobergs län. Stugv 1964-69.
Trofast 1977	Kjell , dir, Box 306, 534 03 Vara 3 (0512/603 00). 400326 i Värnamo.
Törnbrink <u>1980</u>	Ernst , krim. insp, Geteryggsg. 37, 416 78 Gbg. T. 21 11 19. 120517 i Kalmar, Kalmar län.

W

Wallermark 1937	Henrik , byggm. Ögärdesv. 25, 436 00 Askim. T. 28 27 02. 981126 i Markaryd, Kronobergs län.
Welander 1941	Gunnar , tillsk, Södra V. 51 412 54 Gbg. T. 16 63 80. 000214 i Vissefjärda, Kalmar län.
Wennblom 1987	Magnus , Kammaråklag. Fronborgsgat 54, 423 47 Torslunda. T. 56 27 29 (61 95 32). 460121 i Sofia förs. Jönköping.

- Westheim** Sten, trafikmäst, Hammarsmedsg. 5, 415 07 Gbg. T. 26 34 75.
1984 190606 i Göteborg (smål. ankn.)
- Wickman** Karl-Olof, för.intend, Ungmästareg. 40, 415 06 Gbg.
976 T. 46 29 01. 110728 i Västervik, Kalmar län.
- Wide** Bertil, kapt, Orsnäsv. 12, 439 00 Onsala. T. 0300/267 29
1980 (031/81 91 74). 150528 i Ryssby, Kalmar län.
- Wide** Rune, socialsekr, Lövg. 1 A, 431 35 Mölndal. T. 27 31 08
1978 (45 07 40). 270422 i Krisdala, Kalmar län.
- Widlén** Rune, krim.insp, N. Fiskebäcksv. 112, 421 58 V Frölunda.
1981 T. (618 000). 251116 i Jönköping.
- Wiesel** Folke A, rekt, Krokslättsg. 80, 431 37 Mölndal. T. 20 61 17.
1975 300822 i Ryssby, Kronobergs län.
- Wieslander** Tore, tandl, Torild Wulffsg. 38, 413 19 Gbg. T. 82 95 50
1953 (16 78 14). 251023 i Växjö.
- Wignäs** Robert, red, Frödings Allé 7. 443 00 Lerum. T. 0302/125 54
1978 (83 70 00). 300126 i Visingsö, Jönköpings län.
- Wingård** Sven, förste körmästare, Lövmånadsg. 6, 415 12 Gbg.
1982 T. 46 52 63 (800 500/493). 230625 i Göteborg (av smål. härk.)

Y

- Yngfors** Lennart, kond, Södra V. 89, 412 63 Gbg. T. 40 95 04.
1981 150702 i Markaryd, Kronobergs län.

Å

- Åkerskog** Simon, lärov.adj, Solbänksg. 34, 413 19 Gbg. T. 11 15 27
1962 (20 42 83). 080526 i Vartofta-Åsaka, Skaraborgs län (med smål.
ankn.)
- Åqvist** Berne, distr.chef, Bågskytteg. 2 H, 431 43 Mölndal. T. 27 72 95
1972 (81 91 58). 340206 i Gislaved. Skattmäst i Sparkassan 1981.-

Ö

Öborn
1985

Gösta, antikvarie, Nordhemsg. 67 B, 413 09 Gbg. T. 14 28 08
(61 25 80). 470621 i Stockaryd, Jönköpings län.

Passiva medlemmar

Andersson
1987 Bengt, prost, Lönashult, 340 30 Vislanda. T. 0480/570 15.
 100717 i Bråraryds socken Jönköpings län.

Andersson
1974 Helge, snick, Olshult, 310 81 Långaryd. T. 0371/461 46.
 111206 i Långaryd, Jönköpings län.

Berggren
1985 Karl-Gustav, dir, Brändög. 7, 331 00 Värnamo. T. 0370/475 98.
 080923 i Jälluntofta.

Karlsson
1985 Bernt, taxichaufför, Skubbhult, Femsjö, 314 00 Hyltebruk.
 T. 0345/140 26. 350605 i Femsjö.

Nilsson
1974 Allan, hemm.äg, Norregård, 310 84 Jälluntofta. T. 0371/720 66.
 250814 i Jälluntofta, Jönköpings län.

Wijkström
1959 Anders I:son, dir, Vasa Kyrkog. 1, 411 27 Gbg. T. 20 53 51
(10 53 84). 171105 i Strömstad (av smål. härk.) Rev suppl
1968-69.

Understruket efternamn markerar medlemskap i Gillets Sparkassa. Årtalet under tillnamnet anger inträdesår. Telefonnummer inom parentes avser arbetsplatsen.

GLASBODEN ÖPPEN:

Vardagar 8.30–15.30

10 juni–25 aug

Vardagar 8.30–17.30

Lördagar 8.30–15.00

Söndagar 12.00–16.00

AB Älghults Glasbruk.

Tel. 0481/633 60.

Förutvarande ordförande i Smålands Kvinnogille:

Gertrud Hedberg	1970-1971
Marith Nilsagård	1971-1979
Brita Brauer	1980-1983

Nuvarande ordförande:

Birgit Svensson	1984-
-----------------	-------

**SMÅLANDS KVINNOGILLE I GÖTEBORG
MEDLEMSFÖRTECKNING 1986**

Adolfsson	Brita, Koggeg. 8, 421 76 V Frölunda. T. 29 66 31, född i Lammhult i Jönköpings län.
Adolfsson	Inger, Västergärdet 4, 443 00 Lerum. T. 55 64 01, född i Ålem, Kalmar län.
Almfelt	Berta, Erik Dahlbergsg. 19, 560 30 Gränna. T. 0390/101 17, född i Jönköping.
Andersson	Britta, S:a Snäckskalšv. 9, 417 29 Gbg. T. 23 00 64, född i Gbg (med smål. ankn.)
Andersson	Carin, Wättneg. 42, 431 39 Mölndal. T. 27 89 15, född i Borås i Älvsborgs län (med smål. ankn.)
Andersson	Inga, Hallegat. 13, 417 02 Gbg. T. 51 00 85, född i Kalmar, Kalmar län.
Arvidsson	Inga, Skogsmilsgat. 27, 421 37 V. Frölunda. T. (arb.) 37 73 40, född i Voxtorp, Kalmar län.
Bengtsson	Margareta, Axgatan 185, 431 40 Mölndal. T. 27 18 26, född i Traryd, Kronobergs län.
Bergman	Thyra, Färgareg. 6 B, 411 02 Gbg. T. 15 28 31, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Blom	Inga, Övralidsg. 11, 422 47 H Backa. T. 52 68 46, född i Nässjö, Jönköpings län.
Blomberg	Norma, Otium, Stenungsundsg. 19, 416 74 Gbg, född i Göteborg (med smål. ankn.)

Boman	Anne-Marie, Radhusv. 8 H, 430 50 Kållered. T. 95 17 94, född i Hultsfred, Kalmar län.
Bonfré	Inger, Eneliden 9, 433 63 Partille. T. 26 40 40, född i Huskvarna, Jönköpings län.
Borgwing	Ulla, S Fiskebäcksv. 166, 421 79 V Frölunda. T. (arb.) 29 81 41, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Brauer	Brita, Frälsegårdsg. 21 431 42 Mölndal. T. 27 23 07, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Bäckman	Brita, Kroksl. Parkg. 51 A, 431 38 Mölndal. T. 81 13 51, född i Mönsterås, Kalmar län.
Carlsson	Kerstin, Hökegårdsg. 4 B, 431 38 Mölndal. T. 18 59 15, född i Jönköping.
Carlsson	Margit, Brattåskärrs. 40, 433 62 Partille. T. 26 13 21, född i Partille, Göteborgs och Bohuslän (med smål. ankn.)
Carlsson	Märta, Slättervallsg. 11, 431 40 Mölndal. T. 87 66 79, född i Linneryd, Kronobergs län.
Carlsson	Sonja, Timgatan 6, 8 tr, 415 08 Gbg. T. 46 05 15, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Carrefors	Irma, Fricksgatan 4B, 413 20 Gbg. T. 18 78 90, född i Eksjö, Jönköpings län.
Claesson	Asta, Gökvägen 13, 422 43 Hisings Backa. T. 52 12 50, född i Torskinge, Jönköpings län.
Collins	Ulla-Britt, Junig. 3 F, 415 15 Gbg. T. 46 16 81, född i Västervik, Kalmar län.
Crafoord	Lena, Nordostpassagen 11, 413 11 Gbg. T. 24 36 99, född i Svenarum, Jönköpings län.
Edman	Edit, Mellangårdsv. 8, 570 03 Vrigstad. T. 0382/309 11, född i Aneboda, Kronobergs län.
Edström	Ulla, Svängrumsg. 4, 421 35 V Frölunda. T. 47 06 59, född i Flisby, Jönköpings län.

Eklöf	Anita, Skäpplandag. 1, 414 78 Gbg. T. 82 37 60, född i Göteborg (av smål. härkomst.)
Ekman	Lillebil, Krokslätts Storg. 7 B, 431 38 Mölndal. T. 18 27 73, född i Algutsboda, Kalmar län.
Eldh	Marta, Jakobsdalsg. 5, 412 68 Gbg. T. 40 42 46, född i Rydaholm, Jönköpings län.
Elgeborg	Elsie, Eldareg. 2, 413 15 Gbg. T. 12 18 15, född i Växjö, Kronobergs län.
Feldt	Greta, Långedragsv. 18, 421 71 V Frölunda. T. 29 31 07, född i Fiskebäck, Älvborgslän (med smål. ankn.)
Hedberg- Elmén	Ingrid, Prästgårdsängen 17, 412 71 Gbg. T. 83 20 99, född i Anerstad, Kronobergs län.
Hellberg	Margareta, Mattssonsliden 22, 413 18 Gbg. T. 24 17 89, född i Kalmar.
Hellqvist	Inez, Skårsg. 51, 412 69 Gbg. T. 40 06 79, född i Åkarp, Malmöhus län (med smål. ankn.)
Hedefors	Henny, Spannlandsg. 8, 414 59 Gbg. T. 41 75 81, född i Näinge, Bohuslän (med smål. ankn.)
Ingefors	Elisabeth, Prästgårdsängen, 13, 412 71 Gbg. T. 40 71 33, född i Hortlax, Norrbottens län (med smål. ankn.)
Johansson	Emy, Box 111, 430 50 Källered. T. 75 13 00, född i Onsala, Hallands län (med smål. ankn.)
Johansson- Ribbfors	Inga-Lisa, Nordostpassagen 37, 413 11 Gbg. T. 42 36 88, född i Vimmerby, Kalmar län.
Karlsson	Inga-May, Klinåsg. 28, 422 44 Hisings Backa. T. 52 18 51, född i Jönköping.
Karlsson	Ulla-Britt, Björkhällan 2, 436 00 Askim. T. 28 73 35, född i Laholm, Hallands län (med smål. ankn.)
Klar	Inga-Lisa, Gamla Lundbyg. 7 D, 417 09 Gbg. T. 22 13 11, född i Göteborg (av smål. härk.)

Krantz	Inga-Lisa, Lyckhemsv. 6, 435 00 Mölnlycke. T. 88 26 45, född i Ryssby, Kalmar län.
Landin	Ulla, Munkebäcksg. 39, 416 53 Gbg. T. 21 40 51, född i Göteborg (av smål. härk.)
Larsson	Elsa, Ekgården 11, 435 00 Mölnlycke. T. 88 08 01, född i Göteborg (av smål. härk.)
Larsson	Maj, Kapplandsg. 126, 414 78 Gbg. T. 41 71 80, född i Bergkvara, Kalmar län.
Lavén	Ellen, Sagogången 39, 422 45 H Backa. T. 52 12 91, född i Älmhult, Kronobergs län.
Liljefors	Margareta, Kristinelundsg. 7, 411 37 Gbg. T. 16 26 33, född i Göteborg (av smål. härk.)
Lillimägi	Britha, Höstvädersg. 47, 417 33 Gbg. T. 54 63 20, född i Öggestorp, Jönköpings län.
Linde	Maiken, Fregattg. 17, 421 74 V Frölunda. T. 29 36 18, född i Kläckeberga, Kalmar län.
Ling	Marianne, Chalmersgatan 18, 411 35 Gbg. T. 20 44 49, född i Växjö, Kronobergs län.
Lönnblad	Anna-Britta, Richtersg. 10, 412 60 Gbg. T. 18 29 97, född i Jönköping.
Lundberg	Kerstin, Linnégatan 51, 413 08 Gbg. T. 24 23 90, född i Jönköping.
Mattsson	Maj-Britt, Väderstrecksgatan 8, 417 31 Gbg. T. 54 33 53, född i Ljungbyholm, Kalmar län.
Melin	Lilly, S:a Snäcksklasv. 10, 417 29 Gbg. T. 22 32 21, född i Smålands Anneberg, Jönköpings län.
Muschött	Elna, Burskapsg. 11, 415 06 Gbg. T. 46 36 05, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Nilsagård	Marith, Skårsg. 51, 412 69 Gbg. T. 40 51 38, född i Vassända-Naglum, Älvsborgs län (med smål. ankn.)

Nilsson	Ingrid , Boktryckaregat. 9, 415 07 Gbg. T. 26 58 69, född i Torpa Kronobergs län.
Nilsson	Stina , Stenhedsg. 8 A, 422 44 H Backa. T. 51 91 86, född i Växjö, Kronobergs län.
Nyqvist	Signe , Backadalsg. 47, 422 47 H Backa. T. 52 71 42, född i Tingsås, Kronobergs län.
Olsson	Gunni , Aspg. 5, 421 77 V Frölunda. T. 29 44 54, född i Södra Unnaryd, Jönköpings län.
Olzon	Ruth , Poppelvägen 27, 462 00 Vänersborg. T. 0521/119 88, född i Västervik, Kalmar län.
Persson	Karin , Munkebäcksg. 33, 416 53 Gbg. T. 21 03 45, född i Öxabäck, Älvborgs län (av smål. härk.)
Pettersson	Elin , Örnephuvudsgatan 15, 412 59 Gbg. T. 20 21 56, född i Linneryd, Kronobergs län.
Sahlin	Karin , Seminarieg. 6, 413 13 Gbg. T. 82 31 19, född i Kalmar.
Salomonsson	Ing-Britt , Friggag. 27, 416 64 Gbg. T. 15 42 33, född i Båraryd, Jönköpings län.
Skyle	Inga , Kungsv. 63, 302 70 Halmstad. T. 035/317 03, född i Askesund, Örebro län (med smål. ankn.)
Svahn	Elsie , Humoreskg. 6, 422 42 Hisings Backa. T. 22 76 20, född i Göteborg (med smål. ankn.)
Svanström	Evy , Akkas gata 20, 422 48 Hisings Backa. T. 52 46 28, född i Anderstad, Kronobergs län.
Svensson	Birgit , Övre Husarg. 29, 413 14 Gbg. T. 13 64 27, född i Strängnäs, Södermanlands län (av smål. härk.)
Svensson	Sigrid , Fagottg. 4, 421 41 V Frölunda. T. 45 81 66, född i Göteborg (av smål. härk.)
Söderström	Margit , Blåvädersg. 8, 417 32 Göteborg. T. 54 63 41, född i Tofteryd, Jönköpings län.

- Tinnert Anna-Lisa, Skogsmilsgatan 17, 421 37 V Frölunda. T. 45 95 02,
 född i Ljungby socken, Kalmar län.
- Toll Britta, Videv. 5, 433 64 Partille. T. 26 34 72, född i Lerbo,
 Södermanlands län (med smål. ankn.)
- Åkerskog Carrie, Solbänksg. 34, 413 19 Gbg. T. 82 95 27, född i
 Svarttorp, Jönköpings län.
- Åsberg Anna, Tingvallsv. 18, 416 76 Gbg. T. 26 81 30, född i Slätthög,
 Kronobergs län.

SLOTTSHOTELLET

Member of **Romantik Hotel**

... en liten oas mitt i Kalmar
 35 rum med dusch, toalett, telefon, TV, satellit-TV och video.
 Tillgång till pantry, bastu, konferensrum och solarium.
 Nära slottet och stadsparken.

Fri parkering Slottsvägen 7, 392 33 KALMAR 0480-**882 60**

HJORTSBERGAGÅRDEN
 HJORTSBERGA
 342 00 ALVESTA
 TEL. 0472/501 36 - PG 72 06 71—7 - BG 323—36 73

SÖDRA GÖTALANDS DISTRIKT AV
 SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDET OCH SMU

GÅRDSFÖRESTÅNDARE
 OLLE FURUHOLM

Verksamhetsberättelse 1987

Smålands Gille i Göteborg har i och med detta verksamhetsår fyllt 114 år.

STYRELSEN

Styrelsen har under verksamhetsåret haft följande sammansättning:
Ordförande Göran Holmberg, vice ordförande Gustav Abrahamsson, sekreterare Karl-Wilhelm Roth, vice sekreterare Hans Hagman, skattmästare Rune Andersson, gillevärdar Bertil Hendefors, Ingemar Edström och Eric Carlsson, stugvärdar Per Bladh och Birger Johnsson, adjungerade ledamöter Stig-Åke Svahn och Kjell Gustavsson.

Gillets revisorer har varit Torsten Johansson och Ragnar Karlsson med Börje Andersson som revisorssuppleant.

I valberedningen har Sven Svensson varit sammankallande med Anton Johansson och Bror Björnefors som övriga ledamöter.

GILLETS SAMMANKOMSTER

Gillet har under året samlats till middagar nio gånger varav två varit Herredagar.

15 FEBRUARI

S:t Sigfridsmäss och Herredag. Vid sammankomsten föredrogs verksamhetsberättelsen och revisionsberättelsen för år 1986 och styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Avgående ledamoten av valberedningen, Lars Källström, avtackades med blommor. Prosten Bengt Andersson, Västra Torsås, höll ett uppskattat föredrag om "Den vita duvan i Hinneryds kyrka".

12 MARS

Ärtdimiddag. Börje Wittebo sjöng till luta.

9 APRIL

Ärtdimiddag. Kåseri av Lars Ljungmark om Emigrationen i Småland.

30 APRIL

Vårfest med damer. Traditionenligt ringdes våren in och vid den efterföljande supén svarade Nils Malmström och Otto Ohlsson för musikunderhållningen.

21 MAJ

Sparkassans dag med cassans årsmöte och premieutdelning. Gillesbröder Sven Linde kåserade över ämnet: Shipping förr och nu.

17 SEPTEMBER

Årsmiddag. Gillesbroder Allan Nilsson från Jällunofta besökte oss och berättade om bonadsmåleriet och bonadsmuseéet i Unnaryd.

15 OKTOBER

Årsmiddag. Sånggruppen Duo Jag från Öckerö spelade och sjöng.

12 NOVEMBER

Årsmiddag. Gillesbrodern och Trafikgeneralen Björn Carlzén höll föredrag om Göteborgstrafiken.

13 DECEMBER

Årsmöte och Herredag. Årsmötet inleddes med klockringning och parentation över de medlemmar som avlidit under verksamhetsåret:

Innehavaren av gillets förtjänsttecken nr 8, direktörsassistenten Gunnar Berglund, 81 år. Född i Jönköping och medlem i gillet sedan 1937.

Innehavaren av gillets förtjänsttecken nr 9, polisinspektören Lars Källström, 80 år. Född i Norra Solberga församling, Jönköpings län. Medlem i gillet sedan 1962.

Civilförsvarsdirektören Bertil Hökerberg, 92 år. Född i Hörle församling, Jönköpings län. Medlem i gillet sedan 1948.

Direktören Nils Bergman, 85 år. Född i Hakarps församling, Jönköpings län. Medlem i gillet sedan 1960.

Ingenjören Hjalmar Holmquist, 82 år. Född i Östra Torsås församling, Kronobergs län. Medlem i gillet sedan 1938.

Kriminalkommissarien Lars Persson, 61 år. Född i Traryds församling, Kronobergs län. Medlem i gillet sedan 1980.

Civilingenjören Daniel Chalander, 85 år. Född i Torskinge församling, Jönköpings län. Medlem i gillet sedan 1985.

Tjänstemannen Olof Lavén, 72 år. Född i Finnerödja församling, Skaraborgs län. Medlem i gillet sedan 1982.

Spårvägsmannen Karl-Gustav Skarnemark, 67 år. Född i Göteborg och medlem i gillet sedan 1983.

Efter klockringningen läste vice ordföranden Gustav Abrahamsson Nils Bolanders dikt "Brevet".

*Jag sitter och läser ett gammalt brev,
ett alldelvis vanligt brev.
Först står det om hälsa och vacker vår,
se'n står där bara: Vi träffas i höst.
Men han som sände mig hälsningen,
som satte sig ned och skrev,
han dog en julidag i år
med trasigt bröst.*

*Och orden, som äro så vardagsgrå
och skrivna i flygande hast,
de blomma på papperets bleka blad,
de skänka en sällsam, balsamisk doft.
Ty hjärtat som lekte med fladdrande ord,
det stannade och brast,
och handen som vinkade sommarglad
är jord och stoft.*

*Kamrat! Så skriver vårt liv ett brev
ett alldeles vanligt brev.
Det handlar om vårvarmt och vinterkallt,
om beta drömmar och bister kamp...
Men kanske skall brevet du stavat ihop,
de enkla orden du skrev,
stå upp i en ny och förklarad gestalt,
när handen stelnat i dödens kramp.*

Inför valet av styrelsen hade vice sekreterare Hans Hagman begärt att bli befriad från sitt uppdrag. Vidare konstaterades att suppleanten Kjell Gustavsson under tre år skulle arbeta i Västindien varför ersättare borde utses.

Valberedningen föreslog Sven Linde som vice sekreterare och som suppleant föreslog valberedningen Eskil Ingefors. Årsmötet beslutade i enlighet med valberedningens förslag. På övriga poster föreslog valberedningen omval vilket även blev årsmötets beslut.

Vid val av valberedning avsade sig Sven Svensson sitt uppdrag och i hans ställe valdes Hans Hagman. Bror Björnefors och Anton Johansson omvaldes och som sammankallande utsågs Anton Johansson.

Årsavgiften för 1988 fastställdes till 100 kronor.

Beträffande Gillets ekonomiska ställning hänvisas till förvaltningsberättelsen.

1987 års Smålands-lucia Alexandra Hedberg med tärna.

Vid den efterföljande luciafesten framträddes årets Smålandslucia Alexandra Hedberg, dotter till förra gillesordföranden Johannes Hedberg. Traditionensligt läste lucian prologen Smålands Lucia varefter hon tillsammans med sin tärna sjöng några julssånger. Som tack för sin medverkan erhöll lucian ett halssmycke.

ÖVRIGA HÄNDELSER

Smålandsstugan har under sommaren regelbundet varit öppen för visning och drygt 2500 personer har sett stugan och dess samlingar under sakkunnig ledning av stugvärdinnan Inga-Lisa Ribbfors-Johansson.

Helgmålsringning har utförts på lördagsaftnarna under sommaren och olika kyrkosamfund har beretts till gårdstunet utanför stugan. Samordnare har varit vår stugvärd Birger Johnsson och ca 400 personer har deltagit vid andakterna.

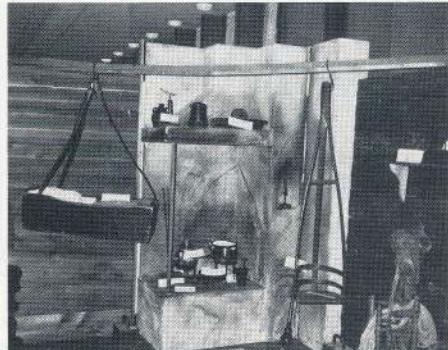
Visaftnarna på måndagskvällarna har också i stort kunnat genomförts trots ett ganska ogynnsamt sommarväder. Några förställningar har ”regnat bort” men vid uppehållsväder har 3-400 personer samlats på gårdstunet för att lyssna till de olika sång- och musikprogrammen.

På Sveriges Nationaldag — 6 juni — samlades ett antal smålänningar vid stugan för att hissa den svenska flaggan samt att tillsammans med övriga kyrkklockor i staden ringa in nationaldagen.

Senare på dagen deltog Smålands Gille vid fanmarschen från Gustav Adolfs torg till Götaplatsen och för första gången kunde man skåda Smålandsflaggan i Göteborgsvimlet. Smålandsfanen har tillkommit under året på initiativ av gillesbroder Gösta Ståhl som startade en insamling för att kunna inköpa fanen. På omslagsbilden för denna årsskrift ses gillesbröderna Birger Johansson och Karl-Wilhelm Roth representera Smålands Gille i fanborgen.

I samarbete med Kvinnogillet har en utställning anordnats i Stadsbiblioteket under tiden 7-14 december där en hel del föremål från vår stuga förevisades. Även föremål från Småland förevisades och såldes i den julbasar kvinnogillet anordnade i samband med utställningen.

Årets utflykt var denna gången förlagd till Skåne under tvenne dagar med besök på en del slott och herresäten. Resan var förarbetad av Karl-Wilhelm Roth och nära

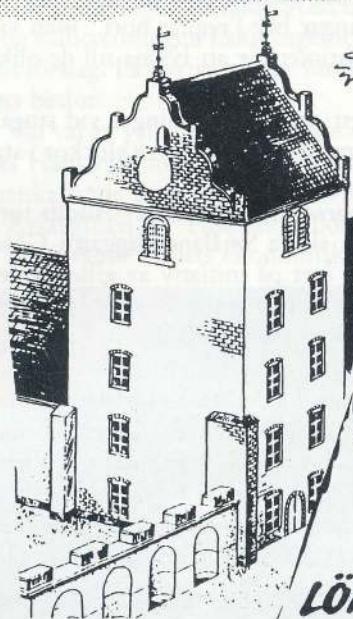
Från utställningen i Stadsbiblioteket.

Kvinnogillets försäljningsavdelning i biblioteket.

Smålands Gille

i Göteborg

Välkomnar dig
härmad till vår

Skåne-
resa

LÖRDAG · SÖNDAG
den 5-6 sept.

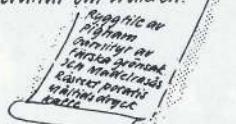
Program

AUFARD: Lördag kl 7.00 från Hedens
Bussstation
KAFFERAST vid Snapparp,
Laholm

**HALLANDS-
ÅSEN** Förbi Norrviken Trädgårdar och RAST vid Hous
Hallar ca kl 10

KULLABERG Genom Kulla bygden -
förfbi Arild - vid 12-tiden
LUNCH på Grand Hotel i Mölle

Bengt Knave från Mölle berättar om trakten.

**Kräpperups
Slott**

Omkring kl 14.00 blir det ett
sevärt besök med visning
av Slottet.

I anslutning till slottsgården finns en konsthall med
utställningen "HÖSTSALONG
PÅ KÄRPERUP", kaffeservi-
ring för dem som så önskar

ÅHUS Vid 17-tiden är det dags
för uppbrott.

ÅL, SNUS = BRÄNNVIN. Det är
snyder som sedan länge
förförkas med Åhus.
Efter att ha rastat strax
innan Hässleholm är vi
framme vid 19.00. Vi gör en
kortare rundtur och logo-
rar sedan på trollet. Karri-
ren alldeles vid havet

**SUPER-
AFTON** kl. 20.15

**SÖNDAGS-
MORGON** Stor bufféfrukost kl 8-9

AUFARD från hotellet strax efter 9.00

**Vittskövle
Slott** för att vid 10-tiden göra en
rundvandring kring slottet

Ett besök på Gårdas Härad
Hembygdspark med dess
vackra gårdar och intres-
santa museer. Kaffe med
hembakat blir det också

**Christinohofs
Slott** försöker vi även hinna med
innan vi vid 12-tiden vän-
der tillbaka till stora vägen
till Åhus - Kristianstad -
Immeln.

**SOMMAR-
KRISSNING** med M/s Immeln runt öarna
och sagornas sjö med en god
lunch ombord

**Linnés
Råshult**

Efter kryssningens slut vid
16-tiden beger vi oss från
Nyrboda till Linnés Råshult
för ett kortare besök.

**Toftaholm
Herrgård**

och vid 19-tiden är det dags
för förföring av ÖL-LANOGANG
och KAFFE. Dackar och Snapphanar
i orostid, kommer vi att få
höra mycket om

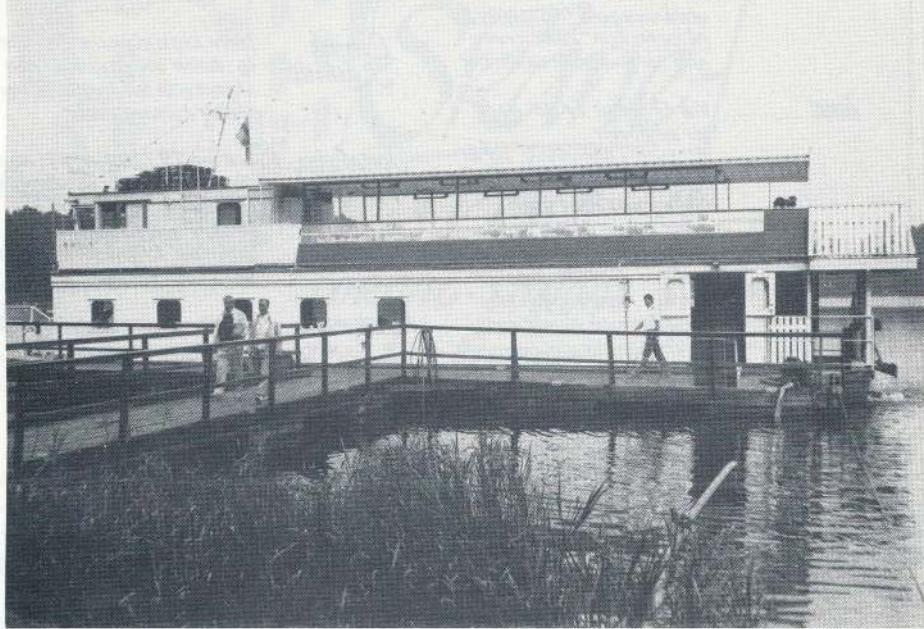
ÅTERKOMST Beräknas ske omkring kl 23

P.S. Vid rosans början mata ig
fyllt termos + ngt åtbart.

Väl mött .. !! Bindande anmälan genom inbet. av **650:-/PERS**
(Tillägg för enkelrum 75:-) på postgiro nr 46790-2
Senast den 14 aug!

Tre trallande Smålandsjäntor vid Vittskövle slott.

M/S Immeln redo att ta emot 100 smålänningar.

hundra deltagare medföljde på resan. Trots att regntunga skyar lägrade sig över Skåne de aktuella dagarna genomfördes resan under största gemyt.

STUGAN OCH SAMLINGARNA

Stugan och dess samlingar är i mycket gott skick och även utanför vår stuga är allt väl i ordning.

SLUTORD

Styrelsen för Smålands Gille i Göteborg vill framföra ett varmt tack till de olika företrädarna för Göteborgs Kommun som på ett föredömligt sätt hjälpt oss i vår strävan att hålla stugan och dess samlingar i gott skick.

Kvinnogillet tackar vi för gott samarbete under året samt för gåvor vi erhållit.

Vi tackar också enskilda givare för gåvor.

Artikelförfattarna och annonsörerna i årsboken tackar vi för helhjärtat stöd.

Slutligen tackar vi alla våra medlemmar för den uppskattnings och för det förtroende som visats oss under verksamhetsåret.

Smålandsstugan i Slottsskogen i januari 1988.

Styrelsen

Vid Linnés Råshult.

Verksamhetsberättelse för Smålands Kvinnogille 1987

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Birgit Svensson, ordförande

Anne-Marie Boman, vice ordförande

Ulla Edström, kassör

Märta Carlsson, sekreterare

Carin Andersson, vice sekreterare

Inga-Lisa Johansson-Ribbfors, ledamot

Maiken Linde, suppleant

Lena Crafoord, suppleant

Anita Eklöf och Britta Andersson, revisorer

Irma Carrefors och Karin Sahlin, revisorsuppleanter

Irma Carrefors och Ulla Edström, stugvärdinnor

Maiken Linde, lotteriföreståndare

Elise Elgeborg och Karin Persson, valberedning

Sammanträdena i Smålands Kvinnogille började 1987 den 3 februari med årsmöte, där 31 medlemmar var närvarande och beviljades styrelsen ansvarsfrihet för 1986.

Föreningsmötena har föregåtts av styrelsemöten och även dess emellan har styrelsen träffats.

Liksom under tidigare år har det varit ett mycket fint samarbete med Smålands Gille i Göteborg.

Under året har vi haft glädjen hälsa fyra nya medlemmar välkomna.

Bland programpunkterna vid våra sammankomster under våren kan nämnas ”Mannekängupvisningen”, där våra ”egna” mannekänger visade vackra kläder från Marrigo i Mölndal. Vid ett par tillfällen har vi haft frågesport. Den 5 maj stod Smålands Gille för sammankomsten. En gåva på kronor 5.000:— överlämnades då, och Göran Holmberg höll ett vackert och roligt tacttal.

Tack vare initiativ av Inga-Lisa Johansson-Ribbfors har Smålandsstugan i år fått en vacker smålandsfana, vilken har förevisats och installerats.

Den alltid lika uppskattade vårresan ägde i år rum 15-16 maj. En fin upplevelse med bl.a. besök i Habo kyrka — trädgården, med målningar och skulpturer överallt på väggar och tak. Hjo besöktes och keramiktillverkning besågs. Karlsborgs fästning och kyrka — även museet hann vi besöka. Vidare färd utmed Vättern över Askersund och till Vadstena, där vi övernattade på ett värdshus. På kvällen hade vi lyckan att få komma till Vadstena nunnekloster, där vi blev mottagna av syster Patricia, som på ett fängslande sätt berättade om livet i klostret. Efter en frågestund gick vi till klosterkyrkan, för att lyssna på en sånggudstjänst. Nunnorna sjöng vackert med spröd musik till. På lördagen besöktes Linköpings gamla stad, Werner von Heidenstams ”Övralid”, Rökstenen och Ellen Keys ”Strand”.

Margareta och Anna-Lisa — Ett stort tack för den välplanerade, intressanta och roliga vårresan. Som tidigare år var Erik Carlsson vår chaufför.

Hösten inleddes den 1 sept. och redan då överlämnades gavor till försäljningen. Första tisdagen i okt. hade vi besök av keramiker Britt Blomqvist från Nässjö, som ordnat en utställning på sina alster. Britt berättade om sin tillverkning och tillhörande kaffeservering i Parkhyddan, Nässjö. Britt presenterade och vi sålde hennes uppskattade produkter på vår julmarknad i dec. Sista mötet i nov. handlade mycket om julmarknadens bestyr, men vi hann lyssna till Elsa Larssons intressanta föredrag byggd på egna upplevelser under en resa til Indien och Nepal.

Den 6 dec. var smålandsstugan julpyntad och ett digert julbord uppdukat. En allt igenom superb supé avåts och till sånggruppen Novisernas underhållning njöt vi av vad Ulla och Ingemar Edström samt Irma Carrefors gjort för vår trevnad. Ordföranden tackade inte bara för dagens utan för alla sammankomsternas trevliga och goda arrangemang.

Under året har kvinnogillets medlemmar deltagit i uppskattade tillställningar som Smålands Gille anordnat.

Under tiden 8-14 dec. ägde utställningen och försäljningen på Stadsbiblioteket rum under mättot "Lär känna Småland förr och nu". Många av de vackra inventarierna från stugan i Slottsskogen hade arrangerats väl och bl.a. visades Döderhultarens skulpturer, bonadsmålningar, möbler, textilier m.m. Ett gammaldags kök med öppen spis och tillhörande utrustning från 1700-1800-talen hade rekonstruerats Från det moderna Småland fanns hemslöjdsprodukter såsom växtfärgade och hemstickade ollar och koftor, näverarbeten, träslöjdsarbeten, keramik, spånarbeten, nyttillverkade ljusstakar efter gamla modeller, tomtar m.m. AB Smålandsglas, Växjö demonstreerde glasslipning den 12 och 13 dec. och inte minst de vackra hantverk, som våra egna medlemmar tillverkat och skänkt.

Från många håll har styrelsen fått höra uppskattning om både utställningen och våra produkter till försäljning.

Vår medarrangör Smålands Gille hade gjort ett oersättligt arbete.

Redovisning av försäljning och övrig ekonomi lämnas på årsmötet.

Kvinnogillets styrelse tackar för 1987 och önskar
Ett Gott Nytt År.

Styrelsen

STADGAR FÖR Smålands Gille i Göteborg

Enhälligt antagna vid Herredag den 5 september 1946, med tillägg antaget vid Herredag den 15 februari 1969.

§ 1

Smålands Gille har till syfte att åt härvarande medlemmar av Smålands landskap bereda tillfälle att sammanträffa för att hos dem uppliva och underhålla minnet av hembygden.

Till medlem av Gillet kan den utses, som genom födsel, uppföstran, härkomst eller släktförbindelser tillhör Småland.

Hedersmedlem kan på styrelsens förslag den bliva, som en längre tid tillhört Gillet och genom sin verksamhet gjort sig synnerligen förtjänt om detsamma. Beslut härör om är giltigt endast om minst 5/6 av vid herredagen närvarande gillesmedlemmar rösta härför samt i kallelsen till samma herredag angivits, att val av hedersmedlem skall äga rum. Om förslag till sådant val förkastas, får detta ej antecknas i protokollet.

Smålands Gilles i Göteborg förtjänsttecken kan tilldelas sådana medlemmar, som nedlagt ett förtjänstfullt och oegennyttigt arbete för Gillet och dess syften, och vilka tillhört Gillet i minst 5 år. Det kan därjämte tilldelas sådana Gillets gynnare, som utan att vara medlemmar gjort Gillet särskilda tjänster och därigenom gjort sig förtjänta av Gillets synnerliga tacksamhet.

Innehavare utses av styrelsen.

§ 2

Inträde i Gillet genom gillesmedlem hos styrelsen.

§ 3

Gillet håller årligen minst tre herredagar, därav en i anslutning till S:t Sigfrids dag, en omkring den 13 mars och en omkring den 13 december. Härjämte bör styrelsen söka bereda medlemmarna tillfälle att sammankomma till enklare samkväm så ofta detta kan anses lämpligt.

§ 4

Styrelsen utgöres av ordförande, vice ordförande, sekreterare, vice sekreterare, skattmästare, tre gillesvärder, två stuguvärder samt adjungerande ledamöter. Styrelsen utses vid decembersammanträdet, och väljes då två revisorer och en revisorssuppleant.

Vid sammanträdet i februari föredrages revisionsberättelsen och beslutas angående ansvarsfrihet åt styrelsen.

§ 5

Styrelsen åligger att förvalta Gillets medel och omhänderhava skötseln av dess angelägenheter.

§ 6

Ordföranden tillkommer att sammankalla styrelsen och efter dess hörande och beslut föra ordet vid Gillets och styrelsens sammanträden. Styrelsesammanträde skall hållas, då minst fyra styrelseledamöter det påfordra.

Sekreteraren åligger att föra protokoll vid Gillets och styrelsens sammanträden.

Skattmästaren omhänderhar efter styrelsens anvisning Gillets kassa och för bok däröver. Han skall före januari månads utgång varje år till revisorerna överlämna Gillets räkenskaper för det nästförflytta året.

Revisorerna skola före den 15 februari varje år inlämna sin berättelse till ordföranden. Revisionsberättelsen skall innehålla ett kortfattat sammandrag av räkenskaperna för det gångna året, och skall i densamma ansvarsfrihet till- eller avstyrkas.

§ 7

Varje medlem av Gillet erlägger stadgad årsavgift, vilken uttages genom skattmästarens försorg.

Den som inväljes i Gillet i november eller december är befriad från skyldighet att erlägga det årets avgift.

Medlem, som icke under årets lopp erlagt sin årsavgift, anses hava utträtt ur Gillet. Hedersmedlem erlägger ingen årsavgift.

§ 8

Kallelsen till herredagar sker genom skriftligt meddelande till varje medlem eller genom annons i två dagliga i Göteborg utkommande tidningar, och skall kallelsen ske i god tid före sammanträdet.

Omröstning om person då mer än en kandidat föreslagits, försiggår genom slutna sedlar. Vid andra ärendens avgörande är den öppen. Enkel röstövervikt bestämmer beslutet med undantag av det fall, som nämnes i § 9 här nedan. Ordföranden har utslagsröst, då omröstningen varit öppen. Har omröstningen varit sluten, avgöres saken genom lottning.

Giltigt beslut kan ej fattas, såvida icke minst 15 medlemmar utom ordföranden äro närvarande.

Beslut om ändring av dessa stadgar må icke ske utan att frågan varit vilande från ett föregående sammanträde.

§ 9

Beslut om Gillets upplösning är endast giltigt, försåvitt 2/3 av Gillets samtliga medlemmar rösta härför, och frågan varit vilande från ett föregående sammanträde.

Upplöses Gillet, skola dess tillgångar tillfalla den inom Gillets bildande sparkasseföreningen. Skulle denna hava upphört, överlämnas tillgångarna till en nämnd, be-

stående av fem i Göteborg boende medlemmar i Gillet, vilken nämnd tills  t  s  tes samtidigt med uppl  sningsbeslutet. Denna nämnd beslutar om vartill Gillets tillgångar skola användas, och är skyldig att inom 6 månader efter uppl  sningsbeslutet i en i staden utkommande daglig tidning tillkännagivas, vartill nämnden beslutat, att medlen skola användas.

... Att påminna om

- Ärtmiddagar enligt pl  nboksinl  gg.
- Slottsskogens Dag i slutet av maj.
- Nationaldagen den 6 juni — g  kotta 08.00 vid Smålandsstugan. Gillet deltar med fang  ng vid flagfesten på G  taplassen 18.00.
- Sommarens visunderh  llning på måndagar 19.00.
- Sommarens helgm  lsringning med andakt på lördagar 18.00.
- Planerad endagsutflykt den 10 september. Definitivt resmål ännu ej bestämt. Deltagarintresse mottages genom prel. anmälan senast maj månad till K.W Roth, telefon 23 30 10.
- Vecka 50 vår sedvanliga julbasar med utställning i Stadsbiblioteket invid G  taplassen.

OBS! Vid flyttning anmäl ev ny adress till Sven Linde, 29 36 18.

Glöm ej namnangivelse vid inbetalning av   rsavgift.

Gillets Postgirokonto 467 90 — 2

Sammanträdesplats:
Smålandsstugan i Slottsskogen, Göteborg
Telefon: 82 22 04

Anmälningsblankett

Till medlem i Smålands Gille i Göteborg får jag
härmad föreslå:

Namn:

Titel eller yrke:

Född:

i socken län

Bostadsadress med tel.

Arbetsplats, tel.

Göteborg den

Namn:

Adress: Tel:

Insändes till Gillets sekreterare

ANTECKNINGAR

Om författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen och att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

Att författningsförslag om ändring i den svenska rättsordningen för att tillgodose de allmänna intressens behov vid utveckling av rättsordningen.

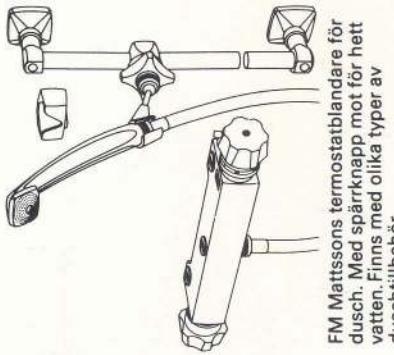
Other Postgraduate MSc Students and the institution

Postgraduate

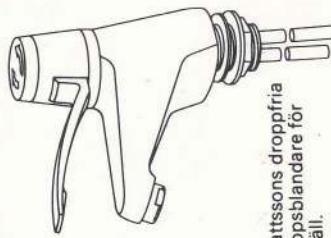
Postgraduate, Lund University, Göteborg

Tel: +46 31 82 04

Renovera med **FM Mattsson.**

FM Mattssons termostatiblandare för dusch. Med spärrknapp mot för hett vatten. Finns med olika typer av duschtillbehör.

FM Mattssons droppfria ettgreppsblandare för tvättställ.

FM Mattssons droppfria ettgreppsblandare för diskbänk, med enkelt justerbar temperaturspärr och flödesbegränsare.

FM Mattsson
Folkungagatan 20, 5 tr, 411 02 Göteborg

JOHN FREDRIK VVS—GROSSISTEN

JOHN FREDRIK AB
GÖTEBORGS

POSTADRESS: BOX 8963, 402 74 GÖTEBORG

KONTOR och LAGER: GENERATORSGATAN 1

VVS — GROSSIST

TELEFON 031 — 51 31 40

TELEGRAMADRESS: JOHN FREDRIK AB

